

YÍSUFÁ NIQIQOO FÁSIQAUSA

Yísufa narí faiqinámu Yuda máqasaaqari niqiqoofaqa dáraanimafufaqa áuqoo ainainafa.

1 Óo qiní qífasaafa Teeofirusafa, Yísufa indaarú narí saika óosana araséeno miqóoqari miná ufa óosana óosana faqa mifá áuqu ainaina faqa Ánutufa maréeqee innaarúnai quqónara faqa qinée indaarúqaa papiqaki qinée Rukaasa ákara rúmamaqaafanafa máridanoo. Maqee maanáki dínnatinnai fúka akara rúmamaqaidaqa. ² Ánutufa Yísuna maréeqee innaarúnai quqóo kamúqoo mi-indaaruqaa akarána taikáqiafana. Yísufa káqi máridanoo Ánutuna náaquqara máraqunnannai narí rusandeesámumasee mároo fasiqausa naamúaqira ufa óosana óosana qímanniminau. ³ Yísufa narí kúqiranakiqari fíndifinoo miqóoqari qaara fasiqa níku nísauku taikásee faasaana máridanoo narí faiqi námu máruqoo moómoo kari kooroomámbinoo misá faqa ufa qídanoo Ánutuna innaarúna ququsakinaa máriranara ufa qímannimarinau. Miqímandeenoo narí kúqiranakiqari fíndifinoo akooqóo máriranara uqanníqianau. ⁴ Mi-fasannái mi-kamúqoo miná faiqi námu miná ufa írimarusa moodáanaki suqúfufanoo Yísufa misá faqa máridanoo maaqí qímasee ufa qímanniminau. Qinée innaarúnai óoru fúanaqa ínnee maa-maqusána Yeerusaree máqusa sía quqásee fifainiaqa káqi maríaqa. Qiní qíkoofa moó afeeka nímianinnanara qinée qímannimafannana minára maaqóo kai márida rakisiaqa. ⁵ Yoohaneefa nammári rúmannimaqee márifa káqi fifau nammari uqannaki moómoosa rúmannimaqee marínau. Ánutufa qúsasaa ánoona ainainaki narí náaquqara andeeqara máraqunnaki ínni rúmannimaqaannoo.

Yísufa innaarúnai óoru fínau.

⁶Yísuna afaaqasáa áqoondiuqa miná faqa nímarusa misára niqiqoo fásiqausee qímariqau. (Yísufa máru aukuanna Roomma máqanna kaamánna faqa sundíauqa faqa rakísinnimaqee márufanoo Yuda máqannaasa níkoqanau. Náqimásee Roomma máqanna niqiqámásee fee maasá qeeqá rakísianáuree qímariqau.)

Minára Yísuna afaaqasáa aqoondiuqa Yísuna faqa suqúfiqa irámmiriqa qiqau. Óo Karaambáiqqa maa-aukuannée yáiree fee anée Roomma máqanna kaamánna aqíqámáseeenee Isaraee máqanna maasá nári kaamánna quqéennaree. ⁷Yísufa mi-ufána iriséenoo qímannimino qinau. Óosana óosana ainaina náru kambíqaaninna aukuannai sía ínnindifau máridanoo. Qíní qíkoofa narí afeeka rakísirana quqáseenoo, sía ínniara íriaqee qinau. ⁸Maanára kai íriaqee qinau, qíní qíkoona náaquqara andeeqara maraquna fannoo qumurée ínni náakufinaqa ínnee qíní qíqafara fasiqauqa qíníara aiqámai qímannimímarée fífáranoo Yeerusaree máqusaki máriasa faqa Yudeeaa máqa maaqaki máriasaki faqa Samaria máqa maaqaki máriasaki faqa níanai aiqáma atinnai máriasaki faqa qíní qíqafara fasiqauqa qíníara kooroo ífaranoo. ⁹Yísufa miqí qímaseenoo misá nífusaa miqóoqari Ánutufa kukéeqaranakiqari Yísuna akooqóo uqéerasoofanoo innaarúnai óorufimarufanoo asuru fannoo qumu dukúnimaseenoo misá nífusaa kai qumu áfiqee óoru fínau.

¹⁰Misá miqóokai tataáqa márufanoo qaara fasiqa éekara qamunna afísíraqanda miqóo misáki dadí fíndifufaqaqára kíkíqíqau. ¹¹Miqandá maaqí qímasee aiqámausa qímannimiqau. Óo Kariree máqannaasa Ínnee nánaree innaarúnai nóori uqéerasee tataáqa márídee, ínnee fífau miqí maríafanoo. Ánutufa Yísuna maqee ínni nífusaa uqéereeqeenoo innaarúnai múru quqéenoo dóo Yísufa maqee innaarúnai óoru fíndee kai miqíkaí ínoo kásooqaqee kafáa qúmuannoo.

Mataiasafa Yudasina amana kambíqanau.

¹²Miqandá miqí qímasoofaqa Yísuna faiqi námu quqásee Oorifa áaqanasaaqari Yeerusaree máqusai kafáa óoqu kéeqaqau. Oorifa áaqana sía níanai máridanoo.

(Moodáa kirometera maaqíraqoo máridanoo dínni Qufoórai miqíraqoo Yeerusaree máqusa máridanoo.)

¹³Misá kafáa Yeerusaree máqusaki kéeqafiqa maqee maqee náriqá kai súqímaru maqanaki kéeqaqau. Maarínni sandáaqai rúmmaki suqíqau. Misá núqu Peetooroofa faqa Yoohaneefa faqa narí áfasaafa Yameesafa faqa Peetooroona ákaqa Andurufa faqa Firipifa faqa Toomasifa faqa Baratooroomeufa faqa Mataioofa faqa Yameesana amaráfa Arafaeusana ámaaku faqa Simoona amaráfa moó misá minára náriqa

kaamánaikiaqeera sandanáinai qímaru fee qímariquau. Mifá faqa moó Yudasina amaráfa faqa mifá Yameesana ámaaku. ¹⁴Minamúsa ánaasee namufaqa Yísuna ánoona Mariana faqa Yísuna ákaqaafasáa namufaqa maqee maqee suqúfida moodáa naundurasáa fídaqa innaaru qímarusa máriqau.

¹⁵Qaaramoo fáasaana áiqaróofaqa Yísuna ufa írmarusa suqúfufaqa ufa suqírara qiqau. Misá nísanarirafa maaqínoo máridanoo. Qísauku dínni taikásee dínni ani moodáa marasée fasiqa níku nísauku taikásee fasiqa ánaasee súqimariqau. Misá súqimarufanoo Peetooroofa misákiqari fíndifinoo maaqí qímasee qímannimínoo. ¹⁶Óo qiní qiqoónausa. Óoqeenaa ákara ánoona maasáki dóo ánoonaikinoo Yudasifa sundía maréeqeenoo soofaqa Yísuna árunara ánoonaikinoo. Óoqai náaquqara andeeqara maraquana fannoo Dafidina qímamifanoo Yudasinara ákara rúmaqoofa dóo maqee miná ánoona maasáki kambíqeenoo. ¹⁷Yísufa Yudasina rusandeesámumandee maasá faqa aináinianifeera maréeqee maasáki quqásoofanoo márinau.

[¹⁸Yudasifa Yísuna qumáraseenoo Yuda máqannaasa nísaukuki quqásoofaqa misá miná ákiaqara feefaurú ámiqau. Ámufanoo mifá mi-feefaurúna mara máreenoo moo máqa feefaurúmandeenoo miqóo sáamurufanoo ámuuqu radíqufanoo árana kukupámafufanoo kúqinai. ¹⁹Yeerusaree máqannaasa minára iriséeqa mi-maqánara fidíka máqa máaqee qídaqa. Yeerusaree máqannaasa nári ufakíqari mi-maqánara Akeeradama fée qídaqa.] ²⁰Dafidifa narí idí papiqaki maaqí qímasee Yudasinara óoqai Yudasifa sía kambíqooqoo maaqí qímasee ákara rinau.

Miná maqa máaqa káqi maríannoo

Moó fannoo sía amana minakí márinnaranoo.

Kafáa Dafidifa moosáa maaqí qímasee Yudasinara ákara rinau.

Moó fannoo miná amanasáa fíndifinafa miná ámaaqqa maqafí máriannoo.

²¹⁻²²Peetooroofa Dafidina óoqeenaa ufa kíkiqua úsuseenoo maaqí qímasee narí aqoónausa miqóo suqíqa márusa qímannimidanoo qinai. Maasáki qísaukuqara taikásee qíku nooqu qaara marasée máriafanausa máridaqa. Yudasifa dóo kúqinoo moó fannoo miná ámaaqaki kambíqaa. Sía kai fífau fasiqa fannoo miqíannoo. Óoqai óosanaree Yoohanee nammári nímimarufa márunki máru fasiqafa miqóoqari Yísuna faqa maasá faqa fífiufanoo Karaambáiqua Yísufa innaarúnai óoru fúna írufa miná qáfoo fasiqafá kai Yudasina ámaaqaki kambíqaannoo. ²³Peetooroofa miqí qímasoofaqa misá qaara fasiqa útaaqau. Miqandá núqu Yooseefaana amaráfa faqa Matiasafa faqa Yooseefaana amaráfa moo áuqu Barasabasifa kafáa moo áuqu Yustusafa márinai. ²⁴⁻²⁵Miqóo súqimarusu miqandá núqurama quqáseeqa minée máraanau maanée máraanau qídaqa Ánutunara maaqí qímasee innaaru qímariquau. Óo

Karaambáiqu Yudasifa aní ufa írimariasaki máriifa dóo narí mandá nammari námaseenoo narí sánda árinoo máridanoo. Óo Karaambáiqu maasá qaaraqánda maréeqee quqáseeqa, anée miqandákinaana yáfasiqa fee aní áididanoo fee Yudasina áikuki kambíqaannoo fee. Anée aiqáma fasiqa naundurái írimarianafa minára maasá uqaqífiqa. ²⁶Miqí qímasee innaaru qímaseeqa masísa quandéera foora ufanóo Matiasana uqannífiqanau. Uqannífiqasoofaqa Matiasana maréeqee Yudasina áikukina mara quqáqau.

Ánutuna náaquqara andeeqara maraquna qumurée náakinau.

2 (Óoqai Sinái áaqanasaa Ánutufa Mooseena aamúa qímaqoo suqírafa márínau. Yuda máqannaasa faqa Yuda máqannaá ánaamuruki óonu márusa faqa áukuana aukúana mi-fasannái suqíra qóomaqammándaída Yeerusareenni suqú maree ururée néemariqau. Misá mi-qoomaqánara aiqú quqára qoomaqa fee qíqau. Ánutufa narí sándufa Sinái áaqanasaa Mooseena ámu úfanara faqa mi-qoomaqána sakasée námaseeqa nári ufakíqari Peendeekoosee qímariqau.)

¹Yísufa innaarúnai óorufu kamuqoo miná faiqi námu moómoo Peendeekoosa qóomaqira fáasaanasaa misá aiqáma Yeerusaree máqusai moodáa máaqaki náriqá kai kéeqafimáriqau. ²Márufanoo káqi káqi ufanóo innaarúnaindari firaa ufai úqidanoora foora qumuréenoo mi-maqánaki qumbiqá áqinai. ³Úqimarufanoo idáuru miqírafa qumuréenoo rainá rainámaki aiqámausa níkiaaqa áqufufaqa qáfaqau. ⁴Idáuru miqírafa Yísuna ufa íri marúsasaa áqufufanoo Ánutuna náaquqara andeeqara maraquna náakufufaqa naundurá qumbiqánoo márínau. Qumbiqáfinoo Ánutuna maraquna fannoo ánoonaikufaqa moo máqannaá ufa nári sía írimaru ufausa qímariqau.

⁵Mi-fasannái Yuda máqannaasa káaqa Ánutunara rímarusa ánaamurunni dáraaniqa máriusa óonurandee aniréeqa Yeerusaree máqusai qoomáqa suqánarara qúsimaríqau. ⁶Yeerusareenni súqimarusa úfai úqira ufa iriséeqa moómoosa Yísuna faiqi námu máruqoo suqíqa máriqau. Ánaamurukiqari ani márusa Yísuna faiqi námu ufa iriséeqa akasáa qeeqá maqannaá ufa qídee qímasoofanoo náaquqanau. ⁷Náaquqoofaqa randéeqa narí qímami narí qímami qiqau, Maa ufa qímaria fasiqausa Kariree máqannaasa kai máridaqa. ⁸Misá maasá ufakíqari andeeqásee kai qída qiafaqa írídaqa. Náqi fee mándee maasá ufa írídee, sía maasá maqúsai máriaasa maasá ufauqá qídaqa. Maasá moómoo maqa maaqaindari ánunausa máridaqa. ⁹Maasá akaqáusa Paratia máqusaindari ánunausa.

Akaqáusa Meedia máqa maaqaindari ánunausa.

Akaqáusa Eeramma máqa maaqaindari ánunausa.

Akaqáusa Meesopootamia máqa maaqaindari ánunausa.

Akaqáusa Yudeeaa máqa maaqaindari ánunauusa.
 Akaqáusa Kapadoosia máqa maaqaindari ánunauusa.
 Akaqáusa Poontiusa máqa maaqaindari ánunauusa.
 Akaqáusa Asia máqa maaqaindari ánunauusa.

¹⁰ Akaqáusa Firikia máqa maaqaindari ánunauusa.
 Akaqáusa Pamafiria máqa maaqaindari ánunauusa.

Akaqáusa Isipa máqusaindari faqa,
 Ribia máqa maaqa Sireenee aaqá máriasakiqari faqa ániqa.
 Akaqáusa Roomma máqusaindari ánunauusa.

¹¹ Yuda máqannaasa faqa ánaamuru Yuda amaana ufa írimariasa faqa ánunauusa.

Akaqáusa Kareetea máqa maaqaindari ánunauusa.
 Akaqáusa Arabia máqa maaqaindari ániqa.

Maasá moómoo maqúsaindari dáadu dáadu ufa qímarunauusa ani máridaqa nári ufakíqari andeeqásee qiafaqa írídaqa. Misá Ánutuna fíraa ainaina áuqunara qiafaqa írídaqa. ¹² Misá aiqáma náaquqeenoo naundurá dapíkufaqa narí qímami narí qímami qiqau. Maaná nána oosanee kambíqaidanoo maaqídanoo fee. Maasá miná óosanara randáidaqa. ¹³ Akaqáusa Yísuna faiqinámuara naakada qiqau. Maa-fasiqáusa nammári moómoo néeneese fúrufarida fífaufafau aiqáma máqanna ufa qídaqa sía misá ufa íríaqa.

Peetooroofa fíndifinoo ámiqimasee aiqámausa qímanniminau.

¹⁴ Peetooroofa miná iriséeno Yísuna faiqi námusaimbaqa qísaukuqara taikásee qíku nooqu qaara marasée qírausasaimbaqa fíndifufanoo fíraaqóo namméera qímasee maaqí qímasee suqíqa marúsa qímanniminau. Qíní máqanna Yuda máqannaasa ínnee aiqáma Yeerusareenni ani máriasa qíní ufa íríaqa. Qínée maqee qímannimianaqa ámiqimandee íríaqa. ¹⁵ Maa-fasiqáusa sía nammárfau námasee fúrufaridau. Ínnee qáfaaqa kanánaana máridanoo súani maqee ururáidanoo. Minára sía amana nammárfau námaqaaqee miqídafau ia. ¹⁶ Maa-amiqira fuka ainaináfa kambíqaina Ánutuna tamummáqara fasiqa Yooeerafa óoqai ákara rúmaqoofa miná ánoona dóo maqee ínni nífusaa kambíqeenoo. Yooeerafa maaqí qímasee óoqai ákara rúmaqoofa.

¹⁷ Ánutufa qinau, Taikáinna fáasaana maa-ainainná quqánaura. Qínée qeeqá maraquna faiqí aiqámausa nifaaqai nammáriara foora téeqimannimaqaanura.

Mi-afeekánannai ínni faiqinámu níraamuqmaaka náaru kambíqaaninna ainainara maqee qímasainanoo náaru kambíqaannoo.

Ínni kumaaráuqa faqa qainá ánoona qainá qáfeefaranoo.
 Faiqí asooqá náuraasa qainá misá nífunni áreefaranoo.

18 Mi-fasannái qinée Ánutusa káiqeesa aináinímariasa faiqí
faqa ánaaseeuqa faqa nifaaqasáa qiní maraquana adíama
nímaqasaanaqa misá tamummáqeefaranoo.

19 Qinée mirínni innaarúnai moo áinaina ósana ósana
uqannífiqasaanaqa maqásaaqari qáfeefaranoo.
Maa-maqánasaa moo náaquqara firaa ainaina áuqusaanaqa
qáfamasee qiní afeeka ósana qáfeefaranoo.
Fidíka faqa idá faqa idá múna firaaná faqa máriannoo.

20 Asukuna fannoo súani afu áruannoo.
Fidíka andandirafa quqoona ititáannoo.
Karaambáíqa firaa kaaqa qara faasaana radíqisee qumuráannee
qínna kamuqoo maa-ainainnáusa kambíqaannoo.

21 Mi-fasannái yáfa yáfee Karaambáíqa áuquara fifímasee áarée
maríasa misá kai Karaambáíqa asumu máreefaranoo.

Yooerafa mi-ufáusa ákara rúmaqoofa máridanoo.

22 Peetooroofa Yooerana ufa qímannimiseenoo maaqí qímasee
aiqámausa suqíqa marúsa qímanniminau. Ínnee Isaraee máqanna
fasiqauqa aiqáma qiní ufa íríaqá. Ánutufa Yísuna Nasareete m áqannaana
narí ásauku mundírana ínni nífusaa útaaqamáqoofa máridanoo. Ánutufa
dadaaqufanoo Yísufa faiqí ínni qámbaanai máridanoo ínni nífusaa
afeeka ainaina faqa náaquqara ainaina faqa uqannífiqara ainainauqa
faqa áuqusoofanoo minánnai ínnee Yísunara innaarúnaindáraa fee
qiaqéera uqannífiqanau. ²³ Ánutufa fáasai iriqaraasamáseenoo narí
ámaaku maqásaa máriasa nísaukuki quqásanaqa misá miná árifaranoo
fee qímaseenoo misá miqímmasee maaqímmasee áruaqee qímasee
narí qímiriqoomáu kai fuaqéera qímaseenoo ínni nísaukuki Yísuna
quqásooafaqá sía írirai mifá aamúa qímaqoomáu kai fídaqá miná mara
máree kuqámmariqau. Ínnee miná qumáree mandá ósana máree marú
fasiqausa nimisoofaqa misá qumáreeqa aunírira saqarisaa pirímmannai
arusoofanoo kúqinai. ²⁴⁻²⁵ Kuqufufanóo Ánutufa sía minnísanau,
kúqiranakinaana uqéera quqánau, kúqira aupuraranakinaana
rakéemaseenoo uqéera quqánau. Kúqirana úriqararafa márúnara kúqirafa
sía ámiqimasee amana kísaaqasaa qumáraannoo Dafidifa minára maaqí
qímasee ákara rúmasoofanoo máridanoo.

Karaambáíqa qiní qífusaa faasaambáasaana márufaqa qáfeemariqia.
Mifá qiní daaqá qiní qísauku uqannai márínara sía qinée rufíanaura.

26 Qinée minára írúnanoo qiní ufa asasírafa kai máridanoo qeeqá
daunduráki asasírafa qumbiqánoo máridanoo.

Qiní qifaaqa faqa sía mapáraa íannoo, Karaambáíqa áfeesidanoo
asasiannoo.

27 Anée sía qiní qimana kúqiranaki minníqiseennara qifaaqa quqáidaqa
sía mapáraa ianáura.

Aneenná náaquqara andeeqara fasiqa afaaqa madikakí ákundamasainana anée qáoo qínanoo miná amaqí sía putaa íannoo.

²⁸ Anée káqi márira aana dóo uqaqífiqeennaranoo.

Anée qíní faqa máriranannai qíní daundurái asasírana qumbíqa qíminnaranoo.

²⁹ Peetooroofa Dafidina ufa qímannimiseenoo maaqí qímasee narí qímannimainau. Óo qíní qiqoónausa íriaqa. Dafidifa sía naríarau ákara rinau, narí áti Yísunara ákara rinau. Dafidifa maasá qikeekú qikaakú márifaqa minára ínnée ámiqimasee íridaqa maríanara qifaaqa quqásee ámiqimasee maaqí qímasee qímannimianaura. Dafidifa kuqufuafaqá ákundaqau. Miná madika káqi márídanoo maasá faqa. ³⁰ Dafidifa Ánutuna tamummáqara fasiqa márufa márínau. Ánutufa maaqí qíma afeekaikámandee qímaminau. Qinée Ánutusa, anátikiqari kásooqaqee moo ámiananoo Karaambáiqaiqiannoo, aní aanna réenoo karaambáiqaiqiannoo. ³¹ Dafidifa Ánutufa kásooqaqee áuquaninna ainainara iriséenoo naráti ásauku mundírafa kúqiranakiqari fíndifuaninnanara maaqí qímasee ákara rinau.

Ánutufa sía suqírausa máríanaki minnínisaannoo.

Sía miná amaqí putaa íannoo.

³² Ánutufa Dafidina ufamáu máa Yísuna kúqiranakinaana fíndifumásaiifaqa maasá maqee ínni nífusaa kíkíqimariasaa miná qáfeemarúsa márídaqa. ³³ Ánutufa Yísuna uqéereeqeenoo narí aaqá ásauku uqannai quqáseenoo narí náaquqara maraquna óoqai útaaqa ámamaqoona Yísuna ámifanoo mifá kafáa quándakinoo maasá adíama qímaqaiifaqa máa maqee kambíqeemari ainaina ínnisaimbaqa qáfaiidaqa. ³⁴ Dafidifa sía innaarúnai óoru fínau narí áti Yísufa óoru fúnara maaqí qímasee ákara rinoo qínau.

Ánutufa qíní Karaambáiqqa qíní atiara maaqí qímasee qímaminoo

qínau. ³⁵ Anée qíní daaqá óoqu marifínaqa qinée aní namuqáa maréeqee aní áramandunnai quqásaanana anée rafáaqafusaa.

³⁶ Minára ínnée aiqáma Isaraee máqannaasa maa-ainainnára aiqáma ámiqimasee íriaqeera qídaqa. Máa Yísuna ínnée aunírira saqarisaa áruna Ánutufa miná kai maréeqeenoo Karaambáiqqa ásauku mundíranai kámandaifanoo márídanoo.

³⁷ Miqóo suqúfi máríasaa aiqámausa mi-ufána iriséeqa Óo maasá firaaqóo áaqeeqa qímasoofanoo naundurá dapíkufafa Peetooroona faqa Yísuna faiqi námu faqa irámmiriqa qiqau. Óo qiqoónausa náqi fee maasá ianáuree. ³⁸ Peetooroofa iriséenoo qímanniminoo qínau. Ínni aiqámausa uqanna ínnéeqa mandáinaina nímeesa uqusée Yísuna ásauku mundíranaki kéeqafiqa nammári rúmannimaqaaqa. Miqí mándaifanoo Ánutufa ínni mandáinainara minnínisaannoo narí náaquqara andeeqara

maraquna ínni nímiannoo. Sía feefaurú qírafa káqi nímirafa máridanoo. ³⁹Ánutuna óoqai qíma afeekaikamáqoonara narí maraquna ínni faqa ínni níku nísaukuara faqa ánaamuru máriasa faqa aiqáma Ánutufa náarainaqá ániannee qínausa faqa narí maraquna nímiannuroo qínau.

⁴⁰Peetooroofa mi-ufáusa faqa ufa óosana óosana ufa faqa miqóo súqimarusa aaquímánnimaqaidanoo qímannimínau. Máq maqee máriasa mandóosanara nárirara qúmuannoo ínni faqa náruani rufiasee Yísuna saqárikiaqa. ⁴¹Miqí qímasoofaqa mi-suanínasaakai faiqí ánaasee moómoosa Peetooroona ufara kúqaa ánoonee qímasee Yísunaindi kámambi nammári máraqau. Qaaramoo tauséenna fasiqa ánaasee mi-suanínasaa kai nammári marasée Yísuna faiqi námuki atooqáqau. ⁴²Miqóo miqímandee nammári mároosa Yísuna afaaqasáa indaarúqaa faiqi námu ufa maqee maqee irisée mi-maú fímariaqau. Misá maqee maqee Yísuna faiqi námu faqa moodáanaki kámambi máridaqa moodáa maqáki náriqa nárana suqáqoona námaseeqa Yísuna áafaqa námaseeqa ráudamaki firaa amaana máqaki kéeqa fídaqa Ánutunara innaaru qímariaqau.

Yísuna faiqi námu ámiqimasee moodáanaki máriranara qímariaqau.

⁴³Yísuna afaaqasáa faiqi námu moo núqu Yísufa niqiqoo fásiqausee qímariaqau. Ánutufa Yísufa niqiqoo fásiqausannai sía amana faiqí áuqaaqaa ira ainaina náaquqara ainaina áuqusoofaqa faiqí ánaasee qáfamasee Ánutuna afeekara firaa ainainée qímaseeqa náaquqanau. ⁴⁴Yísuna ufa írimarusa aiqámausa faasaambáasaana moodáanaki márida áqoondikai máriqau. Misá miqídaqa nári qumíasana narí ámi narí ámi ímariaqau. ⁴⁵Misá maqá faqa nári aináina óosana óosana faqa mootínai nimisée feefaurú marasée náriki faiqí akaqáusa aináina síaisa márusa misá sárau ímaru ainaina dóo nímmariaqau. ⁴⁶⁻⁴⁷Faasaambáasaana Yeerusaree náaquqara ámaana máqaki kéeqafida innaaru qímariaqau. Nári máaqakiaqa faqa maqee maqee suqúfida nárana néemariaqau. Misá áfaaramasee nárana náida nimisée moodáanaki suqúsee náidaqa Ánutunara asasídaqa dúfi dúfi qídaqa aiqáma faiqí ánaasee ámiqi ámiqimánnimaqaranara irisée asasímariaqau. Maqee maqee faiqí ánaasee akaqáusa misá faqa Yísunara kúqaa ánoonee qímariasa Ánutufa qumeé misá maréeqee óoqeenasa faqa moodáanaki kámannimaqaidanoo.

Peetooroosa Yoohaneesa áiku mandáikirana andeeqáisaqau.

3 ¹Misá miqí márufanoo moo fáasaana Peetooroosa Yoohaneesa Yeerusaree náaquqara amaana maqáki innaaru qírara óoru fíqau. Yeerusaree máqannaasa eenéemarufaqa amaana máqaki kéeqafi innaaru qímariaqau. ²Peetooroosa Yoohaneesa eenéemaru innaaru qíraree qímasee kooqíki óoru kéeqafi faiqí moó qáfaqau. Óoqai

maqasoonákiqari áiku mandáikirafa sía aináinirana amana márufafa narátuqa aindúsumaraidaqa maqee maqee amaana máqa kooqíki quqásee márufanoo miqóo márídanoo munnimmara innaaru qímarufafa akaqáusa moodáa moodáa ámimariqau. Qimudáoo qusá qaaraqánda amisoofoo minánnai náranaina feefaurúmna néemarinau. Amaana máqa kooqiuqa moómoo márínau. Núqufaqaa kooqiuqa máriqau. Mi-fasiqána quqée marú kooqinara ámiqira kooqí fee qímariqau. ³Mi-aiku mandáikiráfa mi-amiqira kooqínaki óoqu marifufanoo Peetooroosa Yoohaneesa mináki kéeqafufanoo mi-fasiqáfa miqandára munnimmara qímiaqee qínau. ⁴⁻⁵Innaaru qufaqa miqandá mi-fasiqána óoriki qáfamaseeqa Peetooroofa qínau. Anée maaqandá dóoriki qíqafaa qufanoo mifá aináina qímidaqiaafo qímaseeno miqandá nóoriki nín-dafanau. ⁶Nín-dafamásoofanoo Peetooroofa kafáa qímaminoo qínau. Sía qinée munnimma márísa márídaqa. Qinée moodáa ainaina márísa miná kai aní ámianaura. Yísufa ásauku mundírafa Nasaretee máqusaindaraafa qíní qímuna miná aní ámidaqa miná áuqusaa aní qímamidaqa anée fíndimeeqee fúa.

⁷Peetooroofa miqí qídanoo mi-fasiqána ásauku uqannai ásauku qumáreenoo dadaaqufanoo aaqee uqanna miná áiku faqa miná áiku aummeena faqa afeekaíkufanoo rútaqinoo fíndifumakufanoo óonuree anirée inau. ⁸Miqímakufanoo Peetooroosa Yoohaneesa faqa amaana máqaki kéeqaidanoo Ánutunara susúqira idi ráidanoo rafúsaki rafúsaki ídanoo nídanoo kéeqemárinau.

⁹⁻¹⁰Faiqí ánaasee miqóo moómoosa máriusa mi-fasiqána qáfamaseeqa miná nírana faqa Ánutunara susúqira idi rárana faqa qáfamaseeqa qíqau, Óo ámiqira kooqíki óoqufaaqee munnimmara innaaru qímari fasiqafa dóo fíndifinoo ámiqimasee nídanoo. Miqí qímasee taútufanoo náaquuofafa miná andeeqára oosanara randáqau.

Peetooroofa mi-fasiqána andeéqaisóo oosanara qímanniminau.

¹¹Mi-fasiqáfa Yoohaneesa Peetooroosa firaaqóo dúfi dúfi qímaseeno miqandá qumáreenoo miqandá faqa máaqa tidá átimau Sooroomoonaindi fee qímaru maqana átimau ákaraqau. Faiqí ánaasee moómoosa miná qáfamasee sandéeqa óonu mi-atimaú rafúsu uqárumasee miná qáfeemarúfanoo náaquqanau.

¹²Peetooroofa moómoosa nín-dafamásee maaqí qímasee qímanniminau. Isaraee máqanna faqiqauqa. Ínnee maa-ainainná qáfamasee nánaree tautíqa maasá tatáqadee. Ínnee maasára náriqa afeekannái fee náriqa andeeqáranannai fee maa-fasiqána fíndifumaseeaafoo qídee. Óo sía uqanna. ¹³⁻¹⁶Abarahaamana faqa Isakeena faqa Yakooboona faqa misá Ánutufa maasá qikeekú qikaakú Ánutufa maa-fasiqána uqéereeqeenoo narí áfaaqa aréenarana narí aináinira faiqi Yísuna ámifa márídanoo.

Ínnee miná maréeqee maasá faiqí firaasá nímufaqa misá maréeqee Piratoona ámufaqa ínnee miqóo áruaqee qiqau. Piratoofa idukíraree qufaqa ínnee afeekaikámasee áruaqee qiqau. Yísufa mifá áaduma ámiqimandee andeeqárafa uqanna márufaqa ínnee faiqí nárímarunara Piratoonara idukú qimiséenana Yísunara káqi kúquaniffee qusá. Ínnee miqí qímasee asumu márira óosana faqaana arusaqau. Ánutufa miná kúqíranakinaana uqéera quqásoona maasá qáfeemarúnausa márídaqa. Mǎ́ Yísuna áuqu afeeka fannóo kai maa-fasiqána afeeka ámifanoo fíndifinoo nídanoo. Ínnee maqee qáfeemaria ainaina Yísuna áuqu faqa narí áuqusaa írirana rusíranannai faqa kambíqeenoo. Yísunasaa írirana rusíranannai maa-fasiqána andeeqásáifanoo aiqámausa nífusaa fíndimeeqee nídanoo.

¹⁷Qiní qiqoónausa ínnee faqa ínni faiqí firaasá faqa sía írirana íríqa Yísuna áriqau. ¹⁸Óoqai uqanna Ánutufa narí tamummáqara fasiqauqa ufannái narí ásauku mundíranara kásooqaqee aupúraannoo fee qímaqoona dóo ínni nísaukuki quqásoofaqa miná ufa ánoonaikíqa Yísuna áriqau. ¹⁹⁻²⁰Ínnee minára irisée ínneeqa mandáinainara nímeesuqusee Ánutufinnai nóori ubeekáifanoo ínni mandáinaina numoo rukánnisainaqa innaarúnaindaraa asooárana Karaambáíqa áfusaaqaraana ínni nímiannoo. Óoqai Ánutufa ínniara iriséeno narí ásauku mundírana Yísuna máreenoo kaifáa kásooqaqee ínnee iannai aqiqáinanoo qúmuannoo. ²¹Mifá Yísufa ásauku mundírafa káqi innaarúnai máriannoo. Kásooqaqee Ánutufa aiqáma ainaina fúka kambíqaaninna aukuanai mi-kamúqoo Ánutuna tamummáqara fasiqauqa óoqai qímaqoomáú kai ásauku mundírafa kafáa qúmuannoo. ²²Óoqai Mooseefa maaqí qímasee qímaqoofa márídanoo.

Karaambáíqa ínni Ánutufa ínni tamummáqara fasiqa moó nímiannoo. Qiní Mooseesa daanna réeno inníkiqari kai moó fannoo kambíqaannoo. Kambíqainaqa ínnee miná ufara eedóo kai qiaqa. ²³Innkiqari moó fannoo sía mi-tamummaqara fasiqána ufa írífanoo faiqí ánaaseekinaana qumáree káqinni quqásee miqóo kuqáruannoo.

Peetooroofa Mooseena ufa miqí qímannimiseeno naríara quandáfinoo maaqí qinau. ²⁴Óoqai Ánutuna tamummáqara fasiqauqa moómoo márufaqa náaru kambíqaaninna ainainara tamummaqasée ákara ríqau. Misakínaana moo támummaqara fasiqa Samueerafa faqa márufanoo, narí faqa naránaaqiana kambíqoosa faqa moodáa kari ufa qunánnai máq maqee kambíqemari ainainara kooroo inau. ²⁵Ánutufa narí tamummáqaranauqannai maasá qikeekú qikaakú qíma afeekaikírana óosana óosana nimiqoofa márídanoo. Sía misára kaifau quqánau. Maasá faqa náida qímidanoo. Ánutufa maaqí qímaseeno Abarahaamánasaa qíma afeekaikínoo qinau.

Aní áiku ásauku misánnai maa-maqa maaqánaki

maamaqánasaaqaraasa misánnai ámiqi ámiqimánnisaanaura.

²⁶Miqí qímasee Ánutufa Abarahaamana faqa qímafeekaíkunara írinoo narí aináinira faiqi Yísuna mara máreenoo ínni maqanníminau. Aiqáma maqásaaqaraasakina ínniki náaree quqásee ínneeqa mandáinaina nímeesuquaqeera ámiqi ámiqirana faqa nímianifeera.

Peetooroosa Yoohaneesa Kansóorauqa nífusaa

kíkiqamáfufafa mi-ufánara irámmiriqau.

4 ¹Peetooroosa Yoohaneesa faiqi ánaasee miqi qímasee Sooroomoona tidá átinni firaa amaana maqaki máruna qímannimimarufafa amaana máqasaa aanáiqikirausa faqa amaana máqa poorísauqa faqa Sadikai ámaana ufa írimarusa faqa aniréeqa írimariqau. ²⁻³Peetooroosa Yoohaneesa Yísufa kúqiranakiqari fíndifunara faqa faiqi ánaasee faqa fíndififandínnanara faqa ámiqimasee faiqi ánaasee qímannimimarufafa Yuda máqannaa rakísirausa anirée iriséeqa tautúmaseeqa qiqau, faiqi ánaasee Yísuna kúqiranakiqari fíndifunara iriséeqa maasá dári foora qímaseeqa áanoomasee Peetooroosa Yoohaneesa ruúmbeegee karabúsa maqaki quqáqau. Eenéemarufafa dóo súani átisaa márufanoo dúna ufa íriane qímasee maréeqee karafúsaki quqáqau. ⁴Faiqi ánaasee moómoosa sía rakísirausa ufara eedóo qiqau. Peetooroona ufa iriséeqa moómoosa uqanna Yísunasaa írirana rusísoosa minásaa atooqáqau. Faifa tauséenna núkudara foora ira fasiqa ánaasee mi-karí minásaa atooqáqau.

⁵Faiqée iqáqoo kanánaana Isaraee máqannaa faiqi úriqararausa faqa faiqi firaasá faqa Mooseena sándufa akoofásauqa faqa Yeerusaree máqusaki ufa súqimaru maqanaki súqimariqau. ⁶Annasafa aanáiqikirausa úriqararafa faqa Kaiafasafa faqa Annasana áiku ásauku faqa indaarúqaa Yoohaneena amarána faqa Areekasandeerafa faqa misá aiqáma Yuda máqannaa faiqi firaasá faqa miqóo súqimariqau. ⁷Misá miqandá Yísufa niqiqoo fásiqaqanda karafúsakinaana maréeqee nári nóorinni quqáqoofafa áanóo ímasee irámmiridaqa qiqau. Ínneeqara náqi mándaafanoo fee áiku mandáikirafa fíndifinoo fee. Nána afeekannáí fee miqi fee, yá fasiqana úfa fee íri fee maaqi fee.

⁸Peetooroofa náaquqara maraquna minakí qumbíqafunara fíndifinoo paasóosamandee maaqi qímasee misá qímanniminau. Óo maa-fasiqáusa faiqi firaasá faqa rakísirausa faqa qiní ufa íriaqa. ⁹Ínnee maasá áiku mandáikirana dadaaqí fíndifumásaunnanara ínnee mináree maasá iraídee. ¹⁰Ínnee faqa Isaraee máqannaasa aiqáma írifaqa miná óosana qímannimianaaura. Maa-fasiqáfa kísaaqasaa áiku mandáikinoo márufa márifaqa maqee ámiqirafa ínni nífusaa kikíqinoo máridanoo. Yísufa Ánutuna ásauku mundírafa Nasareeteendáraa fasiqa ínnee aunírira saqarisaa pirímmannai arusoofanoo Ánutufa miná kúqiranakinaana

uqéera quqásoofa miná áuqu afeekannái maa-fasiqáfa fíndifinoo máridanoo. ¹¹Tamummáqara fasiqa ákara Yísunara maaqí qímasee ákara rúmaqoofa máridanoo.

Ínnee máaqa usakéemarusá faakánara fídiaqaamasee tatú áqusoofa Narí kai sabéena afeeka faakana fannoo fíndifinoo rakíqanoo máridanoo.

Tamummáqara fasiqa ufa miqímasee Yísunara ákara rúmaqoona ínnee síá írirai mi-maú kai fídaqa miná arusoofanoo narí fíndifinoo máridanoo. (Mi-aukuanná óoninnai kai usakée maríqau. Maasá sabéenannai máaqa usakée marúna márifaqa óoniara sabéena kíkiqusidafa.)

¹²Innaarúnai fírana Yísuna moodáa nariaraa minánnai kai innaarúnai fírafa máridanoo. Ánutufa síá moo fásiqa maa-maqánasaa quqáseenoo minánnai innaarúnai óoru fúaqee qinau. Síá uqanna, Yísufa kai.

¹³Miqóo súqimarusá faiqí firaasá Peetooroosa Yoohaneesa ufa irisooofanoo náaquqoofaqa tautúmaseeqa qiqau maaqandá síá sukúraki kéeqemaruqanda káqi máruqanda márifaqa káaqa paasóosamandee ufa qímariqanda márifaqa Yísuna faqa nímariaqanda miqídammia foo qiqau. ¹⁴Faiqí áiku mandáikirafa miqóo Peetooroona faqa Yoohaneesa faqa ámiqimasee kíkíqinoo márifaqa faiqí ufa qímarusa miná qáfeeqa náqi fee qímasee qáoo qianau qímasee ufara randéemariqau. ¹⁵Mi-rakisiráusa súqimarusá Peetooroosa Yoohaneesa niqíqámásoofaqa moosáa fufaqa nári miqóo márifaqa narínni narínni ufa qímariqau. ¹⁶Misá maaqí qiqau, Maasá maa-fasiqaqandára náqimásee fee miqandára qáoo qianáuree. Yeerusaree máqusanaasa faqa ánaamuru misáki ani máriasa faqa aiqáma máa moo áinaina firaa ainaina áuqunara íridaqa maasá faqa síá amana mi-ufánara qáoo qianáura akooqóo márifaqa. ¹⁷Maasá miqandá síá káqi idukúanauranoo aaquqímannimaqasee idukúanaura maasá miqandá náaramaseeqa qumeéraqée qianáura maa-ufána síá fífainianifeera qianáura maaqóo kai káaqa taikáanifee qianáura. ¹⁸Miqí qímasee misá Yoohaneesa Peetooroosa náaramaseeqa qáoo qiqau. Síá uqanna Yísuna áuquara faqa miná ufara faqa síá kafáa kooroo qiaqa. Qumeé uqanna raaqée qiqau.

¹⁹Peetooroosa Yoohaneesa misá úfa iriséeqa qiqau. Ínnee ínneeqá kai Ánutuna áfusaa andeeqára ainainara írimariasa máriafanoo. Maaqandá ínni ufamáu fee fuanáuree miná ufamáu fee fuanáuree. Maasá ínni ufamáu síá fuanáura Ánutuna ufamáu fuanáura. ²⁰Maasá Yísunara qáfee marúnna ainainara dáaqoo íri marúnna ainainara náqi fee másee kukéeqaanauree síá kukéeqaqaa ira ainaina máridanoo.

²¹Miqí qímasoofaqa miqóo súqimaru rakísirausa afeekaikámánde qáoo qímasee idukíqu. Misá náqimánde miqandá náriraree, síá amana. Faiqí ánaasee aiqáma qáfamaseeqa Ánutunara asasídaqa idí réemariqau.

²²Mi-moo ainainná áuqaisóo fasiqafa áiku mandáikirafa síá kumaaráafau

qaara fasiqa níku nísauku taikásee aukuana áiqaróofaqa andeeqáqau, faiqí firaaná andeeqóonara asasídaqa minára idí réemariqau.

**Yísuna faiqi námu suqúfiqa paasóosiranara
Ánutunai innaaru qímaríqau.**

²³ Misá miqandá idukúsoofaqa Peetooroosa Yoothaneesa nári níqoondunnai Yísuna ufa írimarusa márunnai fídaqa faiqí firaasá faqa rakísirausa faqa misá qáoo qírufa oosana oosana qímannimiqau. ²⁴⁻²⁶ Miqóo márusa irisée aiqámausa moodáanaki Ánutunara asamánde innaaru qíqa qíqau. Óo Karaambáíqa, Anée innaarúna faqa maqá faqa ooruku námmani faqa minakí mári ainaina óosana óosana faqa quqóonafa márianano. Anée aneenná náaquqara andeeqara maraqunannái aneenná aináinira faiqi Dafidinannai aní namuqáara qímannimiqoonnana Dafidifa óoqai minára maaqí qímasee ákara rinau.

Náqi fee qídee ánaamuru ánoó ídee,
Náqi fee qídee faiqí ánaasee únnamaanná qídee,
Maa-maqánasaa karaambáíqauqa írirana deedaqídaqa.
Rakísirausa suqúfi Ánutuna faqa narí ásauku mundírana faqa kurídiraree qídaqa.

Dafidifa miqí qímasee aní Ánutuna namuqáara ákara rinau.

²⁷ Kúqaa maa-maqusánai Yeerusareenni Eeroodeesa Piraatoosa ánaamuru faqa Isaraee máqanna faqa suqúfi faqa Ánutufa aní áaduma ámiqíra ainainira faiqi aní ásauku mundírana áriraree qíqau. ²⁸ Anée óoqeenaana aneenná afeekannái aneenná írirannai kambíqaaninnanara qunáfa misá sía írirai anée qímaqonna ufamau kai deedaqamándeé áriqau. ²⁹ Óo Karaambáíqa misá maasára sía faiqí ánaasee aníara qímannimianee qí. Anée misá aaquqírufa maasá qímaqimimarifana anée faqa írianano. Anée maasá dadaaqínaqa maasá aní aináinira fasiqausa paasóosamandee Yísunara faiqí ánaasee qímannimianaqa íriaqeera. ³⁰ Óo Ánutu aneenná ásauku maasá qifaqaí quqáseenana aneenná náaquqara faiqi Yísuna áuqunnai maasá náaquqara ainaina faqa faiqí aurínausa andeeqánnisarana faqa áuqusaanaqa qáfamasee aníara ánoonee qifáranoo. ³¹ Misá miqí qímasee innaaru qímasoofano misá máru maqafa faqa kásinau. Kásunakina Ánutuna náaquqara maraquna fannoo miqóo márusa naunduráki qumbíqafunara paasóosamandee Ánutuna ufa faiqí ánaasee qímannimimariqau.

Yísuna ufa írimarusa nári aináina narámi narámi ímaríqau.

³² Yísuna ufa írimarusa moodáa íriranasaa moodáa naundurásaa máriqau. Sía moó fannoo moo áinainara qiníndi fée qinau. Káqi aiqáma ainaina aiqámausaindi fée qinóo márinau. ³³ Yísuna afaaqasáa áqoondi namu ámiqimandee afeekaiká uqannámándeé Yísufa kúqiranakiqari

fíndifuna áufakiana qímannimariqau. Miqímarunara Ánutufa dadaaqufaqa misá naríara naríara ámiqi ámiqidaqa áfaarimárufaqa faiqí ánaasee misára ámiqimáriasee qídaqa eedóo qímariaqau. ³⁴⁻³⁵Sía moó fannoo misáki nárainaina sáruúmarufa márinau. Faiqí akaqáusa maqá fee máaqa fee moosá nimiséee minásaa feefaurú maraséeqa Yísufa niqiqoo fásiqausa nímufaqa misá míniseeqa rainá rainámasee sáruúmarusa nimana kái nímimariqau.

³⁶Miqí márufanoo faiqí moo áuqu Yoosefaafa Yísuna ákoona amaráfa mifá óoqeenaa fasiqa Yakooboona ámaaku Reefina níanasaaqaraa ati márinau. Mifá Sipurusa áfumaki kambíqoofa márinau. Yísufa niqiqoo fáiqi namusa mi-fasiqánara moo áuqu Baranabasi feé qímariaqau. Mi-auqúna óosana faiqí ánaasee poodúqara fasiqee qímariaqau.

³⁷Baranabasifa narí maqá moóna amiséenoo minásaa feefaurú maraséenoo Yísufa niqiqoo fásiqausa nímufaqa misá nárana máreemaría munnimmana síaisa qumáree rainásee nímiqau.

Aniasafa faqa Safiraa námmarifa faqa nári munnimmana únna qímasee kúqiaqau.

5 ¹⁻²Yísuna ufa íri marúsakiqari faiqí moo áuqu Aniasafa márinau. Miná ánaqa áuqu Safiraa námmarifa márinau. Aniasafa narí maqá moosá nimiséenoo feefaurú minásaa maraséenoo naríaraa qumée dínni rainá quqáseenoo dínni máreenoo Yísuna faiqí námu niqiqoosa nímida maaqí qímasee únna ufa qinau, aiqáma munnimma nímidaqee qinau. Narí ánaaqandira moodáa ufa qímasee miqí qinau.

³Ánutufa dadaaqufanóo Peetooroofa fáasai iriséenoo mi-munnimmána qáfamaseenoo qinau Aniasa nánaree anée eedóo qíananoo fee Sadannafa aní ámuqusa qumáraifanee únna ufa qídanee. Anée Ánutuna náaquqara maraquna únna ufa qímamiananoo aneenná munnimma áti únna qímaseenana kukéeqasaannánara. ⁴Mi-maqáfa aníndi máruna nímunanoo kafáa mi-munnimmáfa aníndi kai máridanoo. Anée aneennára munnimma áti rafáaqafinanoo amaná andeeqánoo máridanoo. Aneenná áaqeenana anée únna ufa qímasee aiqáma ními fee qíannana, nánaree aneenná aunduráki mandáinainara írinanee. Anée sía faiqifau únna ufa qímannimiananoofau. Ánutuna únna ufa qímamiananoo.

⁵Aniasafa mi-ufána írinoo dóo miqóokai tautúmasee kúqinau. Moómoosa mi-ufána íriqa káaqa rufiaqau. ⁶Kumaaráuqa mi-maqánaki kéeqafufaqa qamunannái Aniasana írí kukúqamamaree mara máree maqáki ákundaqau.

⁷Káqikaaqoo márinoo Aniasana ánaqa Safiraa námmarifa Peetooroofa máru maqanaki ururéenoo sía narí afaaqi kúqunara írinau.

⁸Máaqaki ururofanoo Peetooroofa íramaseenoo qinau. Kúqaa fee aní maqásaa munnimma aní afaaqi aiqámee qíminoo fee. Miqí qufanoo

Safiraa námmarifa mifá faqa kai únna qínoo qinau eeóo aiqáma uqanna ínni níminoo. ⁹Peetooroofa miná iriséenoo qinau. Náqaa fee ifané aneenná afaaqi faqa moodáa ufa qímasee fee únna qímasee Ánutuna maraquna amanídanee. Miqíannanara dóo kumaaráuqa uru márídaqa. Aní afaaqi dóo maqee kuqufifaqá dóo múqu ákundamaseeqa anée faqa maqee kúqinaqa miqóo miná aaqá ákundefara.

¹⁰Miqí qímasoofanoo Safiraa námmarifa Peetooroona áikunni dóo tautúmasee kúqinau. Mi-kumaaraasá miqóo ururéeqa uru miná qáfeeqa mara máreeqa narí afaaqi aaqá kai ákundaqau. ¹¹Miqímasoofaqa Yísuna faiqi námu faqa akaqáusa namufaqa minára íriufanoo káaqa náaquqee márínau.

Yísuna faiqi námu faiqi ánaasee ámiqimánnisaqau.

¹²Yísuna afaaqasáa aqoondiuqa niqiqoo fásiquasa misá moómoo ainaina mookíra mookíra ainaina faiqí dadaaqíra ainaina kai áuqimarufaqa misá qáfeemaríqau. Yísuna ufa írimarusa moodáaqoo náaquqara amaana maqa aaqá Sooroomoona tidá átinni maqee maqee innaaru qírara súqimariqau. Sooroomoona tidá atinni kísaaqa márúnara faiqí moómoo súqimariqau.

(Sooroomoonafa óoqai kuqufinau. Yeerusaree amaana máqakina miná áuqu quqáqoo tidá átinni káqi márufaqa minakí kéeqafi qúsimaríqau.)

¹³Yeerusaree máqusanaasa faiqí ánaasee káiqeesa Yísuna ufa írimarusara ámiqirausee qímasaídaqa Yuda máqannaa úriqararausara ruffasáida maasá faqa dári foo qímasee sía Yísuna ufa írimarusunnaí misá máruqoo animáriqau. ¹⁴Faiqí faqa ánaasee faqa moómoosa faasaambáasaana Yísunasaa írirana rusísoosa sía úriqararausara ruffaqau nifaaqa quqáseeqa niqiqoo fásiquasasaa atooqáfi nímaríqau. ¹⁵Yísufa niqiqoo fásiquasa moómoo faiqí dadaaqíra ainaina áuqee márufaqa faiqí ánaasee miná qáfamasee náriqa máaqakiaqa faiqí aurúsa faqa mandáikusa faqa dinee quqoosa faqa qaindúsumaree aanásaa qaari qamunna ufíqiseeqa miqóo quqée maríqau. Miqímasoofanoo Peetooroofa aatáta fímarufanoo miná amana fannoo misá mandaaqóofaqa aurírafa teeroo taikáni fee qímasee míni quqée maríqau. Peetooroofa moómoo andeeqánnisaidanoo óonauqee ánuqee maasáindi sía amanaikíandoora qímasee aanásaa quqée maríqau. ¹⁶Faiqí ánaasee Yeerusaree dínni dínni márufaqa nári aurí marúsa faqa fuénaikí marúsa faqa nífiqaida niqiqoosá máruqoo quqásoofaqa aiqáma uqanna idaaqamánnisee maríqau.

Amaana máqasaa rakísirausa Yísuna faiqi námu unnaanásamu náriqau.

¹⁷Amaana máqasaa aanáiqikirafa úriqararafa Sadikai ámaana ufa qímarufa narí aqoónausa faqa Yísufa niqiqoo fásiquasa áuqu

ainainara káaqa rairaa qídaqa misá maaqí qiqau faiqí ánaasee maasá minnísee misíannai atooqáidaqa. Sáinaqa maasá misá rumbánaura. ¹⁸Miqí qímaseeqa misá Yísuna faiqi námu niqiqoo fásiqua maréeqee karabúsaki quqáqau.

¹⁹Miqímasoofano eendákina Ánutuna qangiroo moó fannoo qumuréeno íreeda karabúsa kooqí atúaseeno niqiqoo fásiqua aiqáma maréeqeenoo mádaana quqánau. ²⁰Quqáseenoo maaqí qímasee qímannimianau. Ínnee fáfa iqáqainaqa náaquqara firaa amaana maqaki kéeqafi kíkíqiaqa. Miqí mámbiqa maa-fuka maríránara Yísuna ufamáu fíranara faiqí ánaasee naamúaqimannimiaqa. ²¹Niqiqoo fásiqua iriséeqa eedóo qímasee iqáqoofaqa amaana máqaki kéeqafuafaqa faiqí ánaasee Yísuna fasáasa qímannimianau. Qímannimiarufano amaana máqasaa rakísirafa aanáiqiki márufa mifá faiqí firaasá kanasórouqa faqa moómoo aiqáma suqú quqáseenoo Yísuna faiqi námu karabúsaki káqi máriaa foo qímasee amaana máqasaa rakísi marú poorísaua niqiqéeno ínnee karabúsakinaasa Yísuna faiqi námu niqiqoo fásiqua idukúsee nífiqee úruaqa. ²²Poorísa karabúsa maaqai óoquree randásee qáfoofanoo sía máriqau. Óoqurandee kansórouqa suqímarunaki kéeqafinoo qímannimianau. ²³Maasá karafúsa máaqaki óoquree ámiqimasee qáfaunanoo kooqí ámiqimandee mundínoo máriinoo kooqíki mária poorísaua faqa kíkíqiaq máridaqa rakísidaqa. Maasá kooqí atúasee qáfaunanoo sía faiqí moó fannoo minakí máridanoo. ²⁴Amaana máqa poorísauqa rakísirafa faqa aanáiqiki márusa faqa miná iriséeqa misára óonu máfi iriséeqa randáqau. ²⁵Misá miqímasee randée márufanoo faiqí moó fannoo aniréeno qímannimianau. Ínnee íriaqa eendá karabúsa máaqaki quqáasa misá amaana máqaki kíkíqiaq máridaqa faiqí ánaasee naamúaqira ufa qímannimidaqa.

²⁶Miqí qímaseeqa poorísa rakísirafa narí poorísauqa faqa amaana máqaki óonuree óonu íreeda kai niqiqoo fásiqua amaana máqakinaana nífiqee ániqau. Áranaiqi óonu misá nífiqee ánianaqa faiqí ánaasee minakí márusa óonisamu ainnasámu qumáree dárifoo qímasee íreeda kai óonu nífiqee ániqau.

²⁷Nífiqamaree mini súqimaru kansoorausaa nífusaa kíkíqamasaqau. Amaana máqasaa aanáiqiki márusa úriqararafa misá mara quqásee qímannimianau. ²⁸Maasá ámiqimandee andeeqásee ínni qímannimianaqa sía mi-fasiqáfa Yísufa kúqunara qímannimiaqee qúnaqa dóo ínnee maasá ufa rukíaseeqa aiqáma qímannimiafaqa. Ínnee Yeerusaree máqannaasa aiqáma qímannimisaafaqa misá aiqámausa quándakiaq mi-fasiqána áruana ákiaqara miná numóo maasáki quqáraree qímariafaqa. ²⁹Peetooroofa mi-ufána iriséeno maaqí qímasee qímannimianau. Ínni faiqí ufamáu sía fuanáura. Maasá Ánutuna ufamáu kai fídaqa faiqí ánaasee qímannimiana. ³⁰Ínnee Yísuna aunírira saqarisaa

pirímmannai kuqárusoofanoo maasá qikeekú qikaakú misá Ánutufa miná kúqiranakinaana mara fíndifumasoofofanoo márídanoo. ³¹Ánutufa miqóoqaraana maréeqeenoo narí aaqá innaarúnai quqásoofofanoo maasá Isaraee máqanna rakísirana faqa asumu máreemarina faqa márídanoo. Ánutufa Isaraee máqannaara nári mandáinainara nímeesuqusee rukáaqeera miqínau. ³²Ánutuna ufa irisée mi-maú fímariasa Ánutufa narí náaquqara andeeqara maraquna káqi misá nímidanoo. Mi-naaquqara andeeqara maraqunná faqa maasá faqa Yísuna fíndifuna qáfaafanausa márídaqa qímannimídaqa.

³³⁻³⁴Ufa súqimarusa faiqí firaasá misá Peetooroona ufa iriséeqa fira aanoommáseeqa náruaneera ufanóo misákiqari moó fannoo Mooseena sándufa akoofása fasiqa miná áuqu Kamarieerafa faiqí ánaasee minára káaqa írirana faqa fée qímaríqau. Mi-fasiqáfa ufa súqimarunakiqari fíndifinoo nárirana qáoo qímaseenoo maasá nári kai ufa qianáuree qímasee Yísuna faiqí námu niqiqoofaqa moosáa fiqau. ³⁵Misá fufanoo Kamarieerafa ufa súqimarusa maaqí qímasee qímannimínau.

Isaraee máqanna fasiqauqa ínnee íriaqa. Maa-fasiqáusa sía aaqee nárirariaqa iriséeqa miqóo andeeqáaqa. Moómoo ufa rukíee máriasa maasáki máriusa márufafa ínnee misá óosana írimarusa máriafanoo. ³⁶Óoqai faiqí moo áuqu Teeudasafa mifá naríaraa firaasée qímasoofaqa 400 (foo handareeta) fasiqa moómoo fasiqa minásaa atooqáqau. Rákiranaki mi-fasiqáfa taikóofaqa miná áiku ásauku miqóoqari dáraanimambufanoo taikánau. ³⁷Miqóoqari Roomma máqannaasa aiqámausa núqu mároo aukuaana faiqí moo áuqu Yudasifa Yudasina amaráfa Karíree máqannaafa mifá faiqí moómoo maraséenoo Roomma máqanna kaamánna qíkooqifaqee qímasee misákinaana rakéeianauree qímaseenoo, rákiranaki kúqufaqa miná áiku ásauku miqóoqari dáraanimambíqau. ³⁸Kafáa maqera ínni qímannimídaqa. Sía maa-fasiqáusa náruaqa. Sáifaqa káqi maríafa. Misá úfa misá márirafa misá nírafa fífau faiqí ufa márínoo narí kai taikáni. ³⁹Ánutuna ufa márínoo ínnisaimbaqa sía miná amana rafáaqa fúanaura. Ínnee Ánutuna faqa rákifoora.

⁴⁰Misá aiqámausa Kamarieerana ufa iriséeqa mi-maúkaimbíqau. Misá Yísuna faiqí námu kafáa náaroofaqa aniroofaqa Yísuna áufakiana qímannimíranara qáoo qímasee unnaaná sámoo moómoo kari náriiseeqa idukúsoofaqa fiqau. ⁴¹Yísufa niqiqoo fásiqausa nídafimarufafa fídaqa sía nóori runíqau asasámmiqau. Misá Yísuna áruandeemásee maasá faqa dáruafanoo Ánutufa minánnai maasá maréeqeenoo Yísuna amanakái mundúsaifaqa minára maasá asasídaqa. Yísunasaara maasá dáruafaqa asasídaqa. ⁴²Miqóoqari Yísufa niqiqoo fásiqausa sía taikéeqa faasaambáasaana firaamaana máqaki faqa máaqakiaqa faqa Yísuna ásauku mundírana Yísuna áufakina ámiqira fasaasa ufa suqúsaida qímannimímaríqau.

**Dínni qísauku taikásee dínni qaaraqánda ani marasée
fasiqa Yísuna faiqinámu dadaaqíqau.**

6 ¹Miqóoqari káqikaaqoo kísaaqasaa máridaqa faiqí ánaasee moómoo uqanna Yísuna ufasáa atooqáqau. Misákiqari Kirisa ufa qímaru Yuda máqannaasa faqa nári Yuda máqannaasa faqa tínoo taanóo rida máriqau. Niqiqoo fásiquusa maqee maqee munnimma rainásee sárauímarsa nímidaqa Kirisa ufa írimarsa nári adeedaana ánaaseeuqa sía andeeqásee munnimma nímunara ufa qíqau. Maqee maqee munnimma rainásee nímunnara ufa qíqau. ²Qísaukuqara taikásee qíkunni óoqu qaara marasée Yísufa niqiqoo fásiquusa óoqeenasaa Yísuna ufa írimarsa aiqáma suqúsee qímánnimiqa qíqau. Maasá Ánutuna ufa qímánnimira saika minnísee quándaki munnimma rainá nímira saika márarafa sía andeeqánoo máriannoo. ³Óo maasá qiqoónausa ínniki qísauku dínni taikásee dínni ani qaara marasée fasiqara randáaqa. Írirana faqaasa, andeeqára fásiquusa Ánutuna náaquqara maraquna qumbíqarúsá kai mara míni qímifaqa maasá munnimma rainára saíka misásaa quqáanaura. ⁴Maasá qeeqá Ánutuna ufa nímirana faqa innaaru qírana faqa mi-moodaa saikána maasáíndi máriannoo. ⁵Aiqámausa mi-ufána iriséeqa ámiqira fee qímaseeqa nári rusandeesámumandeeqa qísauku dínni taikásee dínni qaara marasée fasiqa quqásau. Misá núqu moo fásiqa áuqu Sateefeenafa firaqóo Yísunasaa írirana rusímari fasiqafa náaquqara andeeqara maraquna qumbiqárafa márufa márinau. Moo fásiqa áuqu Firipafa, moo fásiqa áuqu Parookoorusafa, moo fásiqa áuqu Nikanoorafa, moo fásiqa áuqu Timoonafa moo fásiqa áuqu Parameenasafa moo fásiqa áuqu Nikoorausifa Antiooka máqusaindaraafa ánaamuru fasiqa misáki animárufa márinau. ⁶Miqímandee fásiqa namu máree míni niqiqoo fásiquusa naaqá míni quqásoofaqa misá innaaru qímasee nísauku níkiaaqa quqáseeqa nifaaqóoqa qímasoofaqa náriqa saika munnimma rainée marú saikánai fufaqa niqiqoo fásiquusa nári saika Ánutuna ufa qímánnimira saikái fiqau. ⁷Miqímandoofanoo dóo Ánutuna ufa aiqámai dáraaninau. Yeerusaree máqusai Ánutuna ufa írimarsa moómoo kámambiqá fímariqau. Amaana máqasaa aanáiqikirausa faqa moómoo Yísuna ufara kúqaa ánoonee qímasee minásaa atooqée maríqau.

Sateefeenana rumbóo ufana.

⁸Sateefeenafa náaquqara andeeqara maraquna fannoo minakí qumbíqafunara Ánutufa firaqóo dadaaqufanoo faiqí ánaaseeki óosana óosana ámiqimánnimaqara ainaina náaquqee marú ainaina faiqí ánaaseeki áuqee márufaqa qáfeemariqau. ⁹Yuda máqannaasa Yeerusaree máqusaki akaqáusa áaduma sukúraki kéeqemariasaa náriara

maasá aufadára irirana faqaasee qímaríqau. Misá akaqáusa Yuda máqannaasa Sireenee máqa maaqaindari mi-sukuránaki kéeqeemáriqau akaqáusa Areekasandiria máqusaindari ani kéeqeemaríqau. Akaqá Yuda máqannaasa káiqeesa Sirisia máqusaindari ánusa faqa akaqáusa Asia máqannaindari ánusa faqa moodáaqoo suqúfufaqa Sateefeenana ufara qáoo qímasee ufa rainée maríqau. ¹⁰ Ánutuna maraquna fannoo Sateefeenana ufa írira dadaaqunára sía miná ufa rafáaqafirana amana. ¹¹ Mi-aufadara irira fasiqáusa miná qáfamaseeqa mináfasaasa qímaseeqa qumeé firaa munnimma áuqusee úmmuarira fasiqausa nímiqa qíqau. Sateefeenara ínnee únna ufa óosana óosana uqéeraaqa qufaqa misá Sateefeenana únna qímasee maaqí qíqau. Mifá Mooseena sándufara faqa Ánutuna ufara faqa qáoo qídaqa qífaqa maasá írídaqa.

¹² Míqunara faiqí ánaasee faqa faiqí firaasá faqa Mooseena sándufa írimarusa faqa níranaqoofaqa ánaomasee Sateefeena óonu qumáreeqa amaana máqa rakísirausa ufa súqimarunakina míni quqáqau.

¹³ Quqásoofaqa únna ufa qímaru fasiqausa nífiqee aniroofaqa maaqí qímasee Sateefeenara únna qíqau. Maa-fasiqáfa maasá náaquqara amaana maqara faqa Mooseena sándufara faqa maqee maqee mandá ufa qímarifa máridanoo. ¹⁴ Mifá maaqí qufaqa maasá íríafanafa máridanoo. Mifá maaqí qinau. Máǎ Yísufa Nasaretee máqusaindaraafa maa-amaana maqána rapéepamma áqusee Mooseena sándufa óosana óosana maasá qímu úfana maréeqee áadumai quqásainaqa maasá moomáu funóo qídaqa. ¹⁵ Aiqámausa suqíqamárunakiqari nóori Sateefeena funnai kai ubeekámafi qáfaqau. Miná óori aiki qangiroo óoriara foora káaqa qéemarufaqa qáfaqau.

Sateefeenafa faiqí firaasá aiqámausa qímannimu ufafa.

7 ¹ Amaana máqasaa aanáiqikirafa úriqararafa Sateefeena irámmamaqeenoo qinau. Maa-ufána kúqaa ánoonee qídaqia.

²⁻³ Sateefeenafa misá aiqámausa qímanniminoo qinau. Óo qiní qíkausea qífasausa qiní ufa íríaqa. Óoqai Abarahaamafa sía Qarana máqa maaqai óorufunaki káqi Meesooopootamia máqusai márufanoo Ánutufa kooroomámbinoo qímaminau. Aneenná áiku ásauku faqa aneenná maqa máaqa faqa minníseenana qinée aamúa qíanna máqanasaa fúa. ⁴ Abarahaamafa miná iriséenoo eedóo qímasee Karadeea máqa maaqa minníseenoo Qarana máqusai óorureenoo miqóo márínau. Abarahaamana ákoofa miqóo kuqufufanóo Ánutufa qufanoo Abarahaamafa máǎ maasá márúnna maqa maaqanaki Yuda máqa maaqai áninau. ⁵ Ánutufa mi-aukuanná sía maa-maqa maaqána áminau. Sía káqikaaqoo faqa áminau. Káqi kásooqaqee qíma afeekaikámásee aní faqa aní áiku ásauku aní átiuqa nímiánauree qinau. Qíma afeekaikíra áukuana Abarahaamana faiqi síaifa márufanoo miná áiku ásaukuara

qímaminau. ⁶Ánutufa maaqí qímasee qímaminau. Aní áiku ásauku ánaamuru maqúsai karafúsaki márifaranoo, (400) foo handaréeta aukuana kísaaqa aukuana karafúsaki márifaranoo. Mi-anaamurúsa firaa ummaara mandá saika aní áiku ásauku nímimarifaranoo. ⁷Miqí márifaqa qinéé Ánutusa mi-anaamurúsa nárúanauree qinau. Naruséeqa aní áiku ásauku Isaraee máqannaasa níffieeqee maa-maqa maaqánaki quqásaanaqa márídaqa maa-maqa maaqánakiqari Isaraee máqa maaqakiqari qiní Ánutusa qimooqifáranoo. ⁸Miqóoqari Ánutufa nári fáinánduqira óosana Abarahaamana uqaffqanau. Abarahaamafa minára irisooqóo Isakeena ánoofa maqasoofanóo dínni qísauku taikásee dínni aní qaaramoó marasée faasaana áiqaróofanoo miná ákoofa miná fáinanduqinau. Isakeefa faiqí kámafinoo Yakooboona maqaséeno dóo miná faqa fáinanduqinau. Yakooboofa faiqí kámambinoo qísaukuqara taikásee qíku qaaraqánda óoqu maraséeno faiqí námu maasá qikeekú maqaséeno misá faqa fáinanduqu nímaqanau.

⁹⁻¹⁰Yakooboona faiqí námu nári níkaqa Yooseefaana rairai qímamaqásee qumáraseeqa ruúmbeeqéeqa Midianna máqanna nimiséeqa feefaurú munnimma marasoofaqa Midianna máqannaasa áfiqamaree Isipi máqannaasa munnimara múqu nímiqau. Miqóo Yooseefaafa karafúsaki márufanoo Ánutufa dadaaqunara aiqáma kadáapirirana óosana óosanaki fídanoo andeeqásee fímarinau. Yooseefaafa Isipa máqanna karaambáíqa Faraona óorisaa kíkiqamafuafanoo Ánutufa Yooseefaana írirana faqa miná afaaqa óori faqa ámiqirana áminau. Faraoofa Yooseefaana andeeqára fásiqee qímasee maréeqeenoo narí maqa máaqa faqa Isipa máqa maaqa aiqáma faqa narí aiqáma ainainasaa mináuqasaa Yooseefaana anée rakísiannee qinau. ¹¹Miqóo aandaroo firafá Isipa máqannaasa faqa Kannaana máqannaasa moo áuqu Isaraee máqannaasa faqa nárinau. Maasá qikeekú qikaakú náranara randée maríqau. ¹²Isipa máqusai sakuma moómoo márufanoo Yakooboofa Yooseefaana ákoofa Yooseefaana sía uqanna írirai náranara kai iriséeno narí faiqí námu maasá qikeekú qikaakú niqiqoofaqa indaarú óoquree sakuma maraséeqa nári níkaqa Yooseefaana qáfamasee sía miná óoriara íriqau. ¹³Ínnaaqianna óoqu fú kari Yooseefaafa narí áfasausanamuara naríara kooroománniminau. Miqímasoofanoo Faraoofa faqa Yooseefaana áiku ásaukuara miqóo írinau. ¹⁴Isipa máqusaindari Yooseefaafa narí ákoofa Kannaana máqa maaqaki márúna ufa quqásoofanoo aiqámausa Isipa máqusai óoqu fíqau. Qaaramoo fásiqa níku nísauku taikásee moo fásiqa qísaukuqara taikásee moodáanai qíku óoqu marasée fásiqa ánaasee Isipa máqusai óoqu fíqau. ¹⁵Yakooboofa Isipa máqusai óoqu marínoo káqikaqoo marikínoo kúqinau. Miná faiqí námu maasá qikeekú qikaakú miqóo mari máree fíqa kúqiqau. ¹⁶Misá kuqufíqa niqoónausa misá irí mara máreeqa nári maqa maaqa Kannaana máqa maaqai Seekeema máqusa aaqá níkundee maríqau.

Óoqai Abarahaamafa munnimannái Qamoorana áiku ásauku feefaurú ámiqoonáki mi-maqa maaqánaki misá irí níkundee maríqau Sateefeenaqa káqi ufa suqúnakiaqa ufa qímannimínoo ninau.

¹⁷Ánutufa óoqai Abarahaamana Kannaana máqa ámiraree qímasee qíma afeekaikámásoofanoo dóo miná áiku ásauku ámira áukuana adeedí roofanoo maasá qikeekú qikaakú Isipa máqasaa moómoo kámambiqá fímaríqau. ¹⁸Misá miqíqa márídaqa moómoo márufanoo Isipa máqannaá karaambáiqá moó kambíqanau. Mifá Yooseefaafa aandaroo áukuana Isipa máqannaasa firaqóo dadaaqí márúnara sía írimarufanoo Isipa máqannaá karaambáiqá kambíqanau. ¹⁹Mi-fuka karaambaiqáfa mináqu Faraoofa maasá qikeekú qikaakú níkaru qímasee firaqóo mandáikamannimaqee marínau. Mi-karaambaiqáfa qufaqa maasá qikeekú qikaakú nári faiqi ánaaqi maqasée máaqakiqari áqusee márufaqa kúqi maríqau. ²⁰⁻²¹Miqímaru aukuaana Mooseefa kambíqanau. Mifá faiqi ánaaqi ámiqirafa kambíqanau. Miná ánaukoo qaaramoo qúqoonasaa narí máaqaki rakísiisee káqinni ándandai quqásoofanoo Faraoona áraamuna paqúrimasee naríara maraséenoó narí ámaakuara foora fírinau. ²²Fírimarufaqa Isipa máqannaasa írirana aiqáma qímamisoofanoo írinoo innooqáfinoo írirana faqaafa márídanoó aiqáma ainaina óosana óosana uqéere marúfa márídanoó afeeka ufa qímarufa márínau.

²³Mooseefa qaara fasiqa níku nísauku aukuaana maraséenoó faiqí firaafáikamafinoo narí máqannaá Isaraee máqannaá miqóo Isipa máqannaá karabúsaki márusa níqafaanee qímasee finau. ²⁴Misáki nídanoó níndafoofanoo Isipa máqannaá moó fannoo Isaraee máqannaá narí aqoónnana mandáikammamaqóofanoo Mooseefa narí máqannaana dadaaqianée qímasee mi-Isipa maqannaá fasiqána kuqámmarinau. ²⁵Isaraee máqannaasa qiní qíqafamaseeqa óo Ánutufa maa-fasiqánannai maasá maqee Isipa máqannaá karabúsaki máriasa idukúannoó fee qímasee qiní Mooseesara nídianifeera. Sía Isaraee máqannaá miná íriqau. Mána mánammímaríqau. ²⁶Faiqée iqáqoofanoo kanánaana Mooseefa narí máqannaá Isaraee máqannaá níndafaida qáfoofanoo Isaraee máqannaá qaaraqánda moodáa maqannaaqanda rákimariqau. Rákimarufanoo Mooseefa soodáa qianée qímaseenoó qinau. Ínneeqara moodáa máqannaá máriafanoo nánaree rákidee. ²⁷⁻²⁸Isaraee máqannaá narí aqoónnana árimarufa Mooseena afeeqáseenoó áqinoó qinau. Yáfee aníara maasá karaambáiqá ufa írimari fee qínoó fee. Eendá anée Isipa máqannaá kúqarúanafa miqí kai ínana qiní faqa dárinnaree. ²⁹Mooseefa mi-ufána iriséenoó dóo kooroo qinóo márídanoó Faraoofa miná ákiaqara qiní faqa dárúandoó qímasee ruffasee quqásee sandéenoó Midianna máqa maaqai níanai óonu kísaaqasaa marikínoó ánaasee marasée qaara faiqi máqanau. ³⁰Miqóo óonu márídanoó qaara fasiqa níku nísauku taikásee aukuaana moómoo aukuaana áiqaróofanoo Mooseefa faiqí firaafá márufanoo

Ánutuna qangiroo moó fannoo qumeé sasámimiki idáqee marúnakiqari ufa kái Mooseena qímamufanoo írínau. Sinai áaqana aaqá aadána maqa maaqai qée marínau. ³¹ Mooseefa tautúmasee mi-idaurúna qáfanau. Aaqá óonuroofanoo idáurúkiqari Ánutufa ufa moó qímaminoo qínau. ³² Óo Moosee qinée aní ánaakuna ásaifaqana Abarahaamafa faqa Isakeefa faqa Yakoofoofa faqa misá Ánutusa márídaqa. Mooseefa Ánutuna ufa iriséenoo áindiri áindiri ufanóo qáfarara faqa eeráira eeráirínau. Miqí márufanoo Ánutufa kafáa qímaminoo qínau. ³³ Aneenná áiku ánaamu uturúqu quqáa. Maa-maqáfa náaquqara maqa maaqa márídanoo. Aní áiku ánaamu maa-maqána putaaídanoo. ³⁴ Anée qíní Ánutusa ufa íría. Qinée qíní faiqi námu Isarae máqannaasa Isipa máqasaa máriasa misá mandáinainaki máriana faqa misá aupúrarana faqa qáfamasee misá qikíraqárana iriséeqa qumu misá nífiqáannanara irisée aní qímamídaqa. Dóo fíndifi fúa aní aqiqáídaqa Isipa máqusai kafáannai fúa.

³⁵ Sateefeenafa káqi suqúnakiaqa ufa qímanniminoo nídanoo qínau. Isarae máqannaasa narí máqannaara Mooseenara ákooqoofanoo níanai afeeqáqídaqa qiqau. Yáfee aníara maasá Karaambáiqua ufa írimari fee qínoo fee qiqau. Ánutufa narí qangiroo sasámimiki idá qéemarúna aqiqoofanoo mi-Mooseená dadaaqufanóo narí máqannaasa Isipa máqanna nísaukukiqari raffa qumáraseenoo moo máqasaa rakísinnimaqee marínau. ³⁶ Mifá narí máqanna Isipa máqa maaqakinaana ámiqimasee nífiqeeqeenoo Sinai aadána maqa maaqaki finau. Nífiqee fídanoo Isipa máqa maaqaki faqa Taatuqée námmariki faqa aadána maqa maaqasaa faqa moo kámaakira óosana óosana ainaina uqannífiqanoo fímarínau. Qaara fasiqa níku nísauku taikásee áukuana kísaaqasaa miqímminoo fímarínau. ³⁷ Maa-Mooseefá Ánutuna tamummáqara fasiqa kásooqaaqee kambíqaaninnanara maaqí qínoo qímanniminau. Ánutufa narí tamummáqara fasiqa moó ínni nímiannoo. Mifá qinée Mooseesara foora ínniqakiqari kambíqafi máriannoo, ínni dadaaqíannoo. ³⁸ Maa-fasiqáfa Mooseefa aadána maqa maaqaki Isarae máqannaasa oobíqasee fímarunaki Mooseefa misá sáimbaqa fímarínau. Misá Sinai áaqana aaqá márufanoo misá faqa nímarínau. Qangiroo fannoo Mooseena faqa áaqanasaa ufa qímarínau. Mooseefa kai Ánutuna náaru márira ufa iriséenoo maasá qímaqimimarinau.

³⁹ Maasá qikeekú qikaakú Mooseena ufa sía íríqa rukí áquseeqa Mooseena máfi áqusee kafáa Isipa máqasaa fuanéera qímariqau. ⁴⁰ Mooseefa Sinai áaqanasaa óoru márufaqa misá Mooseena áfasaana Aaroonaa áaramáseeqa qiqau. Mi-fasiqáfa Mooseefa maasá qífiqee ánifa yái fee fínoo fee. Anée Ánutuna fooqáaira ainaina áuqusainanoo mifá maasá indaarú fída aaná uqannífiqaina fúa. ⁴¹ Aaroonafa misá ufa iriséenoo mi-fasannái kai burimakáu ánaaqi kóorannai áuqusoofaqa minára maasá Ánutu fee qímasee innaaru qímasee qoomáqamasee

tatúfirana súqamisee nári nísaukunoo áuquqoonara asasmásee qoomáqa sakasée naqau. ⁴² Ánutufa mi-manda oosanná qáfeenoo misá márunnai ámeesa uquséenoo qináu. Sáina misá innaarúnaindaraa fífau fásau ainara innaaru qiaqée qímasee minínnisanau. Miqí qímasoofanoo tamummáqara fasiqa ufa kooroo inau. Tamummáqara fasiqa maaqí qímasee ákara rinau.

Óo Isaraee máqannaasa

Ínnee qaara fasiqa níku nísauku taikásee áukuana kísaaqasaa aadána máqasaa níniunara sía qiníarau innaaru qiqau. Únna innaaru qímaríqau. Sía qiníarau tatúfira aandáu suqáqau.

⁴³ Sía ínnee qiní náaquqara úqíqaana maqa máree fímarunara írimariafanoo. Ínnee moo únna ánutuna mináuqu Moorookanara únna qímasee irimáree fídaqá únna qímasee qiní kíkíqá úsimaríaafanoo. Ínnee ínneeqa moo únna Ánutuna mináuqu Reefanna fee qímariafanoo. Miná fásau innaarúnai márídanoo miná amana ínneeqa nísaukunoo áuqufa maqásaa mári Reefanafa márifaqa ínnee minára innaaru qímariafanoo. Miqíana ákiaqara qinée Anutusa dóo ínni futeéqeeqee Babiroonia máqa maaqa meemái misá nísaukuki quqánaura.

Tamummáqara fasiqa ufa miqí qinoo márúna miná kooroo qináu.

⁴⁴ Sateefeenafa ufa suqúnaki kai qímanniminoo nináu. Óoqai maasá qikeekú qikaakú aadána maqasaa nídaqá Ánutuna sándufa qímannimira úqíqaana maqa misáki márínau. Mi-uqíqaana maqáfa Ánutufa Mooseena qímamúndee kai mi-uqíqaana maqána usakée máríqau. ⁴⁵ Miná maaríqoo áukuana maasá qikeekú qikaakú taikáfufaqa misá faiqí námu fíndifufaqa mi-uqíqaana maqána káqi máraqa nímaríqau. Ánutufa Yoosuaana dadaaqufanoo Isaraee máqanna maasá qikeekú qikaakú faqa mi-uqíqaana maqána faqa maréeqee Kannaana máqa maaqai óoqureeqa naru nífaqaseeqa nári úqíqaana maqa miqóo usakáqau. Miqóo marikínoo Dafidífa kambíqafinoo karaambáiqaikinau. ⁴⁶ Ánutufa Dafidína andeeqára óosana qáfamaseenoo minára rufanoo Dafidífa Ánutunara irámmirinoo qináu. Óo Yakooboona Ánutu, aní máaqa úqíqaana maqa kai márídanoo. Amanée qinée aní afeeka máaqa usakáqaanane minakí márinnaree. ⁴⁷ Ánutufa sía Dafidínara qináu. Miná ámaaku Sooroomoonara qufanoo mifá afeeka maqa usakána.

⁴⁸ Ínnee aiqáma íriaqa firaaqóo uqanna úriqarara Ánutufa márídanoo. Sía amana faiqí nísaukunoo usakára maqaki amana máríannoo. Tamummáqara fasiqa Ánutuna ufa minára maaqí qímaqoofa márídanoo fee qináu.

⁴⁹ Innaarúnai qiní máaqa márídanoo qinée rakísinnimaqara maqusa márídanoo. Maqásaa ínnee máríafa qiní qíku réemarunafa káqikaa ainaina fífau ainaina márídanoo.

Ínnee nána maqee qiníara usakéefaree. Qini qimana idooára máqusa yái fee máridanoo fee.

⁵⁰ Aiqáma máaqa áuqimaria ainaina qeeqá kai áuquafanausa máridaqa.

⁵¹ Sateefeena ufa qimannimiseeno níqidanoo qinau. Ínnee maaqóo súqimariasa qini ufa íriaqa. Ínnee aamína fasiqa miqírausa máriafanoo óoni máriafanoo náaqoo aunírausa sía Ánutuna ufa írimariafanoo. Ínneeqa nikeekú nikaakú nínaakusa miqírausa máriafanoo Ánutuna maraquina fannoo inniki ánrarímarifaqa ínneeqa qáoo qimariasa máriafanoo. ⁵² Ínni nikeekú náaku sía moodáa tamummáqara fasiqa sía mandáikamannimaqana. Aiqáma mandáikamánimaqee maríqau. Óoqai Ánutuna andeeqára ainainira faiqi Yísunara kooroo ímaru tamummaqara fasiqauqa faqa nári maríqau. Dóo maqee faqa ínnee miná uqanna ueeqásee kuqá nári maríasa máriafanoo. ⁵³ Ínnee Ánutuna sándufa qangiroo ásaukukinaana máree maríasa sía minara írimariafanoo káqirunna fímariafanoo.

Faiqí firaasá Sateefeena ufa irisée óonisamu áriqau.

⁵⁴ Miqí qímasoofaqa faiqí súqimarusa miná Sateefeena ufa írufanoo minára níranaqeenoo nífai sandúrinau. ⁵⁵ Ánutuna náaquqara andeeqara maraquina Sateefeena áaku funara óori uqéraseeno qáfoofanoo innaarúna rakéufanoo Ánutuna káaqa qárana áfaaqa áreenarana akooqóo márufanoo qáfanau. Yísufa Ánutuna aaqá miná ásauku uqannai kiquqinoo márufanoo qáfanau. ⁵⁶ Sateefeena qáfaidanoo náaramaseeno qinau. Ínnee qáfaaqa innaarúna rakéemambifaqa faiqí nímaaku Ánutuna aaqá ásauku uqannai kiquqinoo márifaqa qáfaidaqa.

⁵⁷⁻⁵⁸ Misá miqóo márusa aiqámausa miná iriséeqa írianoo qímasee firaakarí fáaqa rúmaseeqa nísauku náaqoo áamara upeekáseeqa aiqámausa fíndimeeqee sandéeqa Sateefeena qumáreeqa rarisámammareeqa miná rafúsu qumáree áqoosai áqíqau. Áqoosai áquseeqa fáasai kóotaki Sateefeena únna qímarusa misá kai óonisamu óonu qumáree ani qumáree ufaqá mi-samúna miná árimariqau. Misá nári siuta qamunna nísauku rakísi qumáraandoo qímaseeqa raipáqueeqee moo kúmaaraa Sauroona áikusaa áqusee Sateefeena árimariqau. ⁵⁹ Misá óonisamu árimarufanoo Sateefeena karaambáiqara innaaru qímasee fáaqa rídanoo qinau. Óo Karaambáiqá Yísufa qinée kúquanana anée qini qimana qumáreeqee aneenná márianannai quqáa.

⁶⁰ Miqí qímaseeno Sateefeena aqoorisáa óorindari kummáramáfufanoo fira kari fáaqa quqéeno qinau. Óo karaambáiqá misá mandáinaina qímiana sía misáki mi-numoofá máriani, anée aunúsaa. Dóo miqí qídanoo kúqinau. Sauroofa misá qamunnasaa qúmmuarifoora rakísidanoo Sateefeena árunara eedóo qímasee márinau.

Sauroofa Yísuna ufa qímarusa nárinoo ninau.

8 ¹Mi-faasaanná kai óosana araséeno Yeerusaree máqusaki amaanasáa rakísímarusa úriqararusa Yísuna ufa írimarusaki nárunnifaqaairana uqéeraqau. Yísuna afaaqasáa áqoondiua qísaukuqara taikásee qíkunni óoqu qaara márarausara niqiqoo fásiqausee qímaríqau. Miqímandee fasiqa Yeerusareenni káqi máriqau. Káiqeesa moómoosa rufíasee miqóoqari dáraaniqau. Akaqáusa Yudeeaa máqa maaqai fíqa akaqáusa Samaria máqa maaqai sandáqau. ²Ánutunara írimarusa andeeqárusa akaqáusa Sateefeena irí ani máreeqa múnú ákundamáseeqa firaqóo uqanna ikíraqaséeqa soofaari maríqau.

³Miqóoqari Sauroofa óosana áreenoo Yísuna ufa taikáni fee qímaseeno Yísuna ufa írimarusa nárirara áanóommasee mandá ufa qídanoo rairai qímarinau. Miqídanoo maqúsasaa óorureeno aiqáma máaqakiaqa kéeqafidanoo Yísuna ufasáara náriraramasaidanoo nísauku qumáraidanoo maqámau rarisáidanoo múnú karafúsa máaqaki quqéemarínau. Sía faiqí kai ánaasee faqa qumáree rarisámeeqaidanoo karafúsa máqaki quqéemarínau.

Firipifa Samaria máqa maaqaki Yísuna ufa qímannimimarinau.

⁴Miqúfaqa Yísuna ufa írimarusa miná irisée miqóoqari quqásee moo máqusa moo máqusa dáraaniqa máriqau. Míqunnai fídaqa Yísuna áufakiana qímannimimariqau. ⁵Firipifa Yeerusaree máqusaindari sandónaindari ánaamuru máqannaasaki óoqu fínoo Samaria máqannaasa fira maqusai óoqureeno Ánutuna ásauku mundíra fasiqara Yísunara qímanniminau. ⁶Samaria máqannaasa moómoosa Firipina ufa andeeqásee íriqau. Mifá moo áinaina faiqí dadaaqímari ainaina áuqamásoofaqa miná qáfamaseeqa ámiqimmasee miná ufa írimariqau. ⁷Firipifa qufanoo áfaannauqa faiqí naunduráki márusauqa fáaqarumasee rafúdamaki sandée maríqau. Káqi níku nísauku úqiranauqa faqa árirutí marúsa faqa andeeqánnisee marínau. ⁸Miqímmasooofaqa Samaria máqannaasa firaqóo asasimariqau.

⁹⁻¹⁰Mi-maqusánaana áuqu moó Simoona amaráfa mifá Samaria máqannaafa marínau. Mifá afuneé ainaina faqaa fasiqa marínau. Moómoo áukuana afuneénnai narí máqannaasa uqanníficasooofaqa misá miná qáfamasoofanoo náaquqee marínau. Simoonafa miqímarunara naríara úriqararausee qímasooofaqa aiqáma tia uqanna minára kúqaa írirana faqaa fee qímasee minára káaqa rímaríqau. Miqídaqa miná máqannaasa minára Ánutunaindaraa fira afeekainaineé qímaríqau. ¹¹Mifá kísaaqasaa narí afuneénnai narí máqannaá únna qímasee qímannimisoofaqa káaqa miná ufa írimariqau. ¹²Miqí márufanoo Firipifa qumuréeno Ánutuna quqúsara ámiqira fasaasa ufa faqa Yísuna Ánutuna ásauku mundíranara

qímannimufaqa faiqí ánaasee iriséeqa kúqaa fee qímasee miná qumáraqau. Qumároofanoo nammári rúmannimaqee marínau. Faiqí faqa ánaasee faqa rúmannimaqee marínau. ¹³Simoonafa narí faqa Yísunara iriséeno kúqaa fee qímaseeno nammári máranau. Nammári maraséeno Simoonafa Firipina aaqá máridanoo miná faqa ónuree anirée imarinau. Firipifa óosana oosana firaa ainaina faiqí sía áuqaqaa ira ainaina faiqí ánaasee dadaqímaria ainaina áuqufanoo Simoonafa miná qáfoofanoo áaquqoofanoo márinau.

¹⁴Yísuna afaaqasáa áqoondiuqa moo núqu niqiqoo fásiquasa misá Yeerusaree máqusai máridaqa Samaria máqannaasara Ánutuna ufara írída fee qímasee Peetooroona faqa Yoohaneena faqa niqíqámasoofaqa Yeerusaree máqusaindari Samaria máqannaasunnai óoqufiqau. ¹⁵Óoqureeqa Samaria máqanna Yísuna áufakiana fúkasaa írimarusara innaaru qímariqau. Náaquqara andeeqara maraquana fannoo misá faqa náakuanifeera qímasee innaaru qímariqau. ¹⁶Samaria máqannaasa Karaambáiqu Yísuna áuqusaa kai nammári maraséeqa sía náaquqara andeeqara maraquana máraqau. Minára náaquqara maraquana fannoo sía misáki márinau. ¹⁷Peetooroosa Yoohaneesa minára iriséeqa innaaru qímasee misá faiqí ánaasee níkumu qumáree mapukúnnimaqásoofanoo náaquqara andeeqara maraquana náakimarinau.

¹⁸⁻²⁰Simoonafa afunee fasiqa fannoo miqandá óosana nín Dafamásee qínée faqa marasée miqíanee qímaseeno munnimma maraséeno Peetooroosa Yoohaneesa nímianaqa náaquqara maraquana qímifaqa qeeqá maqanna miqímannisaanee qímasoofanoo Peetooroofa maaqí qímasee áqinoo qinau. Anée anée faqa aneenná munnimma námufaqa idá áqufua. Anée Ánutuna káqi nímira ainainara feefaurú qíannanara minára aneenná munnimma námufaqa idá áqufua. ²¹Maasá fúnnaqoo anée sía maasá faqa moodáa rúnna fúananoo. Aní írirafa aní ámuqusaki Ánutufa qáfai fanoo sía andeeqánoo máridanoo. ²²Anée aneenná mandá íriranakiqari quándakinana Ánutunara innaaru qínanoo máq aní maa-manda irirána ákiaqara minnáisaani. ²³Qínée aní aundurái óosana qáfai daqa túka amaneera foora sukáqarafa máridanoo. Anínna mandáinaina fannoo náaqanara foora aní rumbánoo máridanoo. ²⁴Simoonafa mi-ufána iriséeno tautúmaseeno Peetooroosa Yoohaneesa minára qímannimino qinau. Óo ínee qara amanée ínee qara Ánutunara innaaru qí fanoo sía mandáinaina óosana óosana ínee qiandée sía qínísaa kambíqaani.

²⁵Peetooroosa Yoohaneesa Karaambáiqu áufakiana qímannimiseeno qumurandée Yeerusareenni kafáa óoru fíqau. Óoru fídaqara Samaria máqusa káqikaa káqikaa maqusakiaqa Yísuna ámiqira fasaasa ufa qímannimímarée óoru fíqau.

Firipifa Eetioopia máqanna úriqararana Yísuna ufa qímaminau.

²⁶⁻²⁷Ánutuna qangiroo moó fannoo Firipina qímaminoo qinau. Anée dóo deedaqía. Aaná moó Yeerusaree máqusaindari aadána maqa maaqa

aana fannoo qámbaana fídanoo Kaasa máqusai óoqu fímari aana. Anée óonuree mi-aannára randásee paqúria. Dóo uqéeraa qufanoo Firipifa miná iriséenoo deedaqí imaree dóo miqóo finau. Firipifa fífiufanoo mi-aanná paqúrimaseenoo Eetioopia máqusaindaraa fásiqa moó mi-aannái fímarufanoo paqúrinau. Mi-Eetioopia maqusánaa fasiqa dundúqarirafa márínau. Narí máqanna anaasee rakísirana úriqararana munnimma aina rakísimarufa úriqarirafa márínau.

(Afaandama ítirafa márínau. Óoqai uqanna ánaasee rakísirausa úriqararausa akaqáusa nári aináina dadaaqímarusa nífaandama ítimariqau. Maqee sía mi-oosanáfa márídanoo. Óoqai uqanna márínau.)

²⁸Eetioopia máqanna anaasee rakísirana áuqu Kandaseenámmarifa márínau. Minásaa rakísimaru fasiqafa áfaandama ítirafa káaqa Ánutunara rímaru fasiqafa, mifá Yeerusaree máqusai narí qóosa rarisée marú karanaki Yeerusareenni óoru Ánutunara innaaru qímaseenoo óoru randéenoo ámaaqaí qúmimarufano Firipifa paqúrinau.

²⁹Náaquqara andeeqara maraquna fannoo Firipina qímaminoo qínau. Anée miná kára fímariqoo óonuraina qáfaa. Eetioopia fásiqafa narí qóosa rarisée marú karanaki fídanoo óoqai tamummáqara fasiqa Eesaiaafa ákara rúmaqoona ásaana rinoo fímarínau. ³⁰Fímarufanoo Firipifa sandée óonureenoo miná kara ásaukunnai qumáreenoo mi-karána úqirafa ákaariqara sandánnoo fídanoo iriséenoo irámmirínau. Óo maa-fasiqa, anée ásaana rímariannana óosana íridanee sía fee íridanee. ³¹Miqí qufanoo mi-Eetioopia fasiqáfa qínau. Moó fannoo kooroo ínaqau írini síammiridaqa. Miqí qímasee Firipinara qíní faqa uru óoqumariannee qímasoofanoo Firipifa miná qóosa rarisée marú karanaki káqi fímarufanoo akarámáfufanoo mi-fasiqána aaqá óoqumarínau. ³²Mi-Eetioopia fasiqáfa Eesaiaana maa-akarána ásaana rímarínau.

Misá miná qumáreeqee sipsípa aandáura foora maréeqee áriranaki quqáqau.

Misá sipsípa ánaaqi asausí aukímarufanoo sía dúdeepeenoo fáaqarimarifa márídanoo sipsípa ánaaqi qúmmaarumuara fooqána ári márufanoo kái mumúqida marínau.

Ánutuna sipsípa ánaaqi árimarufanoo mumúqida marínau. Sía moodáakari ufa qínoo fáaqarinau. ³³Misá firaaqóo asaurírana ámiqau. Miná andeeqára ufa síamma íriqau. Dóo mifá naríaraa kuqufínau.

Miná ánaiqi miná áiku ásauku sía máriafa márídanoo sía minára ufa qifáranoo. Dóo narí kai márufa dóo kúqínau.

³⁴⁻³⁵Mi-Eetioopia fasiqáfa mi-ufána ásaana rúmaseenoo Firipina irámmirínau. Tamummáqara fasiqa fannoo kúqu úfana qímaruna naríaree qímarínau fee moonáree qímarínau fee, qínaqa íría qufanoo Firipifa mi-tamummaqara fasiqána ufasáa óosana araséenoo miqóoqari

finau. Miqóoqari finoo Yísuna ámiqira fasaasa ufa qímaminau. ³⁶Dóo miqí qída narí qímami narí qímami aatáta óoqu fidanoo Firipina qímaminau. Dóo maaná nammári adeedí máridanoo. Amanée anée Yísuna áuqusaa qiní nammáriki kéeqamaqéennaree. [³⁷Firipifa mi-ufána iriséeno qinau. Anée aneenná ámuqusa óokiqari Yísunara kúqaa ánoonee qánaqa amaná aní kéeqamaqánaura. Mi-Eetioopia fasiqáfa qinau. Qinée Ánutuna ásauku mundíranara Yísunara kúqaa Ánutuna faiqifée qídaqa. Anée káqi kéeqamaqaa.]

³⁸Miqí qímasoofanoo qóosa rarisée marú karana daraiuaana qímamifanoo kára rafáaqafusoofaqa Firipifa faqa mi-Eetioopia fasiqáfa úriqararafa faqa nammári qámbaanai óoquirenoo Firipifa mi-fasiqána qumáreeqeenoo nammáriki kéeqamaqásaanau. Kéeqamaqaseeno ásauku qumáreenoo uqéerasanau. ³⁹Miqandá nammárikiqari áfainni uru akarámáfufanoo Ánutuna maraquna fannoo Firipina áfiqamaróofanoo sía miqóo miná faqa márinau. Mi-eetioopia fasiqáfa úriqararafa sía kafáa Firipina qáfanau, asasamándeeno narí káraki akarámáfufanoo dóo ámaaqa finau. ⁴⁰Ánutuna maraquna fannoo Firipina maréeqeenoo Asadooda máqusai múnu quqásoofanoo miqóoqari Yísuna ámiqira fasaasa ufa qímanniminoo maqúsa maqusa fífiufanoo Seesaree máqusai finau.

**Sauroofa Damasakusa máqusai fímarufanoo
káqa qárafa rafáqa finau.**

9 ¹Yísuna faiqi námu miná ufa qímannimiqa nímarufaqa minásaara Sauroofa firaqóo áanóo ídanoo nárirara rumbárara qídamarinau. Miqídanoo Sauroofa amaana máqasaa aanáiqikirausa misá úriqararana óonu qímaminoo qinau. ²Anée papiqa ákara rúmaqiminaqa qinée Damasakusa máqusai óoruree Yuda máqannaa ufa súqinnanaki kéeqafi Yísuna aatáta fímariasa paqúrimasee sía faiqí kai faiqí faqa ánaasee faqa rumbámaree Yeerusaree máqusai karafúsaki múqu quqánauree qímasoofanoo eedóo qímaseeno mi-eedoo qira papiqána ákara rumamínau.

³Sauroofa Damasakusa máqusai mi-papiqána úqirafa fídanoo narí sundía namufaqa fídanoo Damasakusa máqusa adeedí rámasoofanoo innaarúnaindari káqa qárana amanandá fannoo tautúmma amaqáseeno Sauroona fíqu fíqumáfinau. ⁴Sauroofa káqa rufíaseeno maqásaa áqufumáfufanoo írufanoo innaarúnaindaraa ufa moó qinau Sauroo Sauroo anée nánaree qiní dáridane. ⁵Miqí qufanoo Sauroofa maaqí qinau. Óo Karaambáiqá anée yáfee máridanee qufanoo maaqí qímasee qímaminau. Qinée Yísusa anée qiní dárimarianausa máridaqa. ⁶Dóo maqásaaqari fíndifinana fúa maqúsaki óoru ráinanoo miqóo moó fannoo máridanoo, mifá aní aanára aamúa qínana fúa.

7 Sauroona faqa fusá sundíauqa Sauroofa maqásaa áqufufaqa qáfamasee innaarúnaindaraa ufa iriséeqa sía moo áinaina qáfoofanoo náaquqoofaqa nímuqusamafufaqa sía ufa qiqau káqi kásoomámbiqau. 8 Sauroofa maqásaaqari fíndifufanoo áfu dimbáfufanoo sía moo áinaina qáfanau. Miná sundíauqa miná ásauku qumáree rarisámeeqee Damasakusa máqusai quqáqau. 9 Sauroofa narí áfu dimbóonara faqa innaarúnaindaraa ufa írunara faqa írufanoo aundurá mandáikufanoo qaaramoo fáasaana sía nárana nanau sía nammári nanau sía áfu máqanau.

10-11 Damasakusa máqusai Yísuna ufa írimarufa moó fannoo márinau. Miná áuqu Ananiasafa márinau. (Sía Yeerusaree maqanna Ananiasafau. Damasakusa maqusaindaraafa miná amaráfa.) Mi-fasannái qainá Ananiasana áfunnárana. Karaambáiqqa fannoo mi-qainnáki Ananiasana ároofanoo qinau. Ananiasa qufanoo Ananiasafa qinau Óo Karaambáiqqa máq qinée máridaqa qufanoo Karaambáiqqa maaqí qímasee qímaminau. Ananiasa dóo deedaqí fúa. Anée andeeqára aatatee qímariana mi-maú óonuree Yudasina máaqara randásee qáfa. (Sía Yísuna ueeqóofau. Damasakusa máqusaindaraafa miná amaráfa.) Miná máaqaki Tarasusa máqusaindaraafa Sauroofa máridanoo. 12 Dóo mifá qainámaseenoo máridanoo. Mifá aní Ananiasana qáfeenoo máridanoo. Qainásaa qáfafana anée óonureenana miná ákiaqasa ásauku mundúseenana miná áfu máqarana ámiananoo irisée innaaru qídanoo máridanoo.

13 Ananiasafa mi-ufána iriséenoo rufiaseenoo qinau. Óo Karaambáiqqa faiqí moómoosa mi-fasiqánara qiní qímaqimiafaqa írídaqa. Mifá Yeerusaree máqusai aní áiku ásauku anúfa írimariasaa mandóosana máranoo nifa máridanoo. 14 Mifá Yeerusaree ámaana máaqqa aanáiqikirausa misá úriqararana papiqa maramáree Damasakusa máqusai maasá aníara innaaru qímariasara rumbámaree Yeerusareenni óoqu fúanee qímasee úrifa máridanoo. 15 Karaambáiqqa miná ufa iriséenoo Ananiasana qímaminoo qinau. Sía anée minára rufíaa anée káqi fúa. Qinée mi-fasiqánara rusandeesámumandee máreeqa. Mifá qiní aináinira faiqi kámambi máriannoo. Mifá qiní dúqura qiní dáufakiana ánaamuru máqannaasa faqa nári karaambáiqauqa faqa Isaraee máqannaasa faqa qímanniminoo núannoo. 16 Qinée qeeqá oosana uqafíqaanaura. Qiní ufasáara kásooqaqee árirana faqa dínee faqa máraannoo.

17 Ananiasafa mi-ufána iriséenoo máaqqa paqúrimandee qáfoofanoo Sauroofa minakí márufanoo kéeqafinoo ásauku miná ákiasaa mundúseenoo qinau. Sauroo qiní qíkaqaafasaa Karaambáiqqa Yísufa narí uqanna anée aanái úridana anée qáfaananoo mifá kai qiní qímaqimifaqa anée íanannai ánídaqa. Áfu kafáa máqaaneera faqa náaquqara andeeqara maraquana aníki qumbíqaaninnanara faqa diqiqaiifaqa ánídaqa. 18 Ananiasafa miqí qímasoofanoo Sauroona áfusaa ititánoo máriuufa saqári apata fooqáafa rafóomakufanoo maqái áqufufanoo dóo miná áfu máqanau. Áfu

maqáfufanoo nammáriki kéeqammamaqanau. ¹⁹Kéeqamma amaqásoofanoo Sauroofa nárana námaseenoo dóo afaaqa ámiqufanoo Yísuna faiqi námu faqa qaaramoo fáasaana Damasakusa máqusai máridanoo misá dadaaqinau.

²⁰(Damasakusa máqusanaasa misá moo únna Ánutunara qímarusa máriqau.) Yuda máqannaa akaqáusa mi-maqusánaki faqa máriqau. Minakí máridaqa náaduma amaana máqa usakásee minakí kéeqafi Mooseena sándufa ásaana rúmasaidaqa ánoona Ánutunara innaru qídaqa Yísunara sía íriqau. Sauroofa findifinoo andeeqáseenoo Yuda máqannaa amaana maqaki kéeqafinoo Yísunara kúqaa Ánutuna ámaaku fee qínoo naamúaqufaqa íriqau. ²¹Irisoofanoo náaquoofaqa qiqau. Maa-fasiqáfa Yeerusaree máqusaki Yísuna áiku ásauku nárinoonufa máridanoo, miqóoqari aanáiqikirausa úriqararana papiqa ákara rúmasoofanoo máreenoo maasá máqusai úrufa Yísuna ufa írimarusa rumbámaree Yeerusareenni múqu quqáannee qufa máq mi-fasiqáfa ani máridanoo Yísuna ufara uqéeraanauree qídaqinoo. Misá Sauroonara náqaa fee fanóo fee qaara iriranamáu fídaqinoo qímasee misá mi-ufána qiqau. ²²Sauroofa faasaambáasaana andeeqáseenoo faiqí ánaasee Yísunara qímannimidanoo narí írirana faqa maqee maqee firaanáikinau. Mifá Yísufa kúqaa Ánutuna ásauku mundírafa máridanoo fee qímaseenoo quándakinoo óoqeenaa tamummaqara fasiqauqa ákarakinaana ámiqimasee akooqóo kooroomásee uqannífiqoofaqa qáfeeqa misá írirafa dapíkufafa misá qaara iriranamáu fiqau.

²³Sauroofa moómoo fáasaana Yísuna ufa qímannimimarufaqa Yuda máqannaa miqóo Damasakusa máqusanaasa misá Yísuna ufara níkoqeemarufaqa áanoomasee moodáanaki suqúfiqa Sauroona árira ufa qiqau. ²⁴Damasakusa máqusa óoni faandaamura firaafá ititánoo márinau. Kooqíki kai fímariqau. Yuda máqannaasa Sauroonara kooqíki rakísimariqau. Eendáki faqa fáasaana faqa rakísimarufanoo miqóo óonuraina qumárasee árunauree qídaqa rakísimariqau. Moó fannoo Sauroona áqoondi misá ufa írinoo Sauroona kooroo qímasee qímaminau.

(Mi-maqusánasaa faandaamura fíqu fíquinoo márufaqa mi-faandaamurána áfuqaindari máaqa mi-faandaamuránasaa rusísaida usakée maríqau. Sauroona áqoondi máaqa faqa minakí márufanoo mi-maqáfa faandaamura atisaa káqikaaqoo ruqíanoo márinau. Faiqí minakí kéeqarana amana márinau. Áqoosaindari sía amana ánifara. Áfuqaindari amana fifára.)

²⁵Sauroona áqoondiufa miná ufa írimarusa eendáki qumeé Sauroona maréeqeeqa faandaamura áfuqaki máru maqanakiqari meerái mi-ruqiaranákiqari firaa afeeka uqaki rúmaseeqa mi-aamaránaki ruqíeeqee maamínni quqáseeqa sánda quiqa quiqa ufanóo óoqufiufanoo maqásaa óoqureenoo uqéekakufanoo quqásee Yeerusareenni sandée fídanoo faiqanóo óorufiufanoo óoruranau.

Sauroofa Yeerusaree máqusai óoru finau.

²⁶Yeerusareenni óorureenoo Yísuna áiku ásauku márúnaki óonu kéeqafufanoo dadaaqinéerufaqa misá miná qáfeeqa maasá dárinari fee qímasee rufiasee dáraaniqau. Mifá Yísuna ufara dóo írída fee qufaqa misá minára únna qímaseenoo maasá qumáraandoo qímasee rufiasee sandáqau. ²⁷Baranabasifa aniréenoo Sauroona dadaaqínoo aniqumáreeqeenoo Yísuna afaaqasáa áqoondiuqa niqiqoo fásiqausee qímarusaki quqánau. Baranabasifa Sauroonara aanái óoru fímarufanoo karaambáiqá Yísufa miná áfusaa kooroo inóo qu úfana faqa qímannimínau. Sauroofa Damasakusa máqusaki Yísuna áufakiana afeekaikámándeé andeeqásee qímannimuna minára faqa qímannimisoofaqa kúqaa fee qíqau. ²⁸Miqóoqari Sauroofa Yísuna faiqi námu faqa Yeerusaree máqusai márínau. Miqóo márídanoo paasóosamandeenoo Karaambáiqá áufakiana misaqá márusa qímannimínoo ninau. ²⁹Kirisa máqannaasa ufa qímaru Yuda máqannaasa Mooseena sándufa qímarusa írírana faqaasa Yeerusareenni animárufanoo Sauroofa Yísunara misásaimbaqa narí qímami narí qímami qídaqa afeekaikímariqau. ³⁰Miqídaqa misá áanoomasee Sauroona árirarufaqa Yísuna faiqi námu miná iriséeqa Sauroona maréeqee Seesareea máqusai quqásoofanoo dóo miqóoqari naríaraa Tarasusa máqusai narí máqusai finau.

³¹Dóo miqóoqari Yísuna ufa írímarusa Yudeeaa máqa maaqaki márusa faqa Kariree máqa maaqaki márusa faqa Samaria máqa maaqaki márusa faqa asooáranaki máriqau. Faiqí ánaasee moómoosa Yísuna ufara eedóoqimasee minásaa atooáqau. Ánutuna náaquqara andeeqara maraquna fannoo dadaaqunara misá nimana mapukínau. Misá aiqámausa Karaambáiqara náaquqoofaqa miná ufamáu fímaríqau.

Peetooroofa Rida máqusaindaraa fasiqa áiku mandáikirana andeeqaisanau.

³²Mi-aukuanná Peetooroofa aiqáma atinnai Ánutuna faiqi námu márusa fíqu fíqu nínadafée marínau. Moo kári Rida máqusai Yísuna faiqi námu nínadafarara óoqufinau. ³³Miqóo faiqí moo áuqu Aeeniasafa áiku ásauku káqi úqirafa dóo miqóo náaruara faikáisee márufa márínau. Qísauku dínni taikásee dínni ani qaaramoo marasée áukuana márínau. ³⁴Peetooroofa mi-fasiqána qáfamaseenoo qímaminoo qínau. Aeeniasa Yísufa ásauku mundírafa aní ámiqimaisaidanoo. Dóo anée fíndifinana qaarí raqándaaia. Miqí qímasoofanoo Aeeniasafa fíndifínoo qaarí raqándaaínau. ³⁵Rida máqusanaasa faqa Saroona máqusanaasa faqa aiqámausa aní miná úqufufaqa qáfamasee Óo qímasee quándaki Karaambáiqasaa kai atooqáfiqau.

³⁶Moo máqusa áuqu Yoopa mi-maqusáfa Rida máqusa aaqá máridanoo. Yoopa máqusai anaasee moó miná áuqu Tabitaa námmarifa máridanoo. Yísuna ufa írimarufa márinau. Kirisa ufakíqari mi-anaaseená áuqu Doorakasa námmarifa márinau. Mi-auqúna óosana aandáú fee qímariqau. Mi-anaaseefá káaqa kudi fasiqa anaasee áfaarida nímimarufa aiqáma kari maqee maqee misá nímimarufa márinau.

³⁷Miqímarufa máridanoo aurírana marasée kúqinau. (Misá máaqaki tidá moó maqásaa márinau kafáa tidá moó sandáaqai afeekaíkirafa márufanoo minásaa faiqée maríqau. Óoninnai irirasú áuquqoonasaa akarámáfufafa sandáaqai tidá afeeka áuquqoonnai óoru fíqau.) Tabitaa námmarifa kuqufufaqá ánaaseeuqa miná írí marasée nammári rúmamaqásee sandáaqai tidásaa quqásee kásooqaqee ákundararee qímasee quqáqau. ³⁸Yoopa máqusa faqa Rida máqusa faqa naráaqa naráaqa adeedí maríqau. Yoopa máqannaa Yísuna áiku ásauku Peetooroofa Rida máqusai qumumárufafa iriséeqa qaara fasiqa niqiqoofafa qíqau. Óo Peetooroo maasá únnanai káqi káqi qúmua.

³⁹Peetooroofa eedóo qímasee deedaqamámaree miqandá faqa óoqu fínau. Yoopa máqusai óoquroofafa miná áfiqee máaqaki mirínni sandáaqa tidásaa múruquqásoofanoo nín dáfamáseenoo adeedaana ánaasee moómoosa ikíraqéusa fíndufufafa Peetooroona úqusee mi-anaaseefá áuqu nimu siutana faqa asausí faqaa siuta faqa áuqu nimúna Peetooroona uqafíqaida ikíraqée maríqau.

⁴⁰Peetooroofa miná íriiseenoo aiqáma sufáfaqa áqusoofafa mádaanai óoqufíqau. Óoqufufanoo Peetooroofa tidásaa aqoorisáunara fufanoo Ánutunara innaaru qináu. Innaaru qíqiseenoo Tabitaa námmarina írí márutinai quandáfinoo qináu. Tabitaa námmani dóo anée fíndifua. Miqí qímaseenoo Tabitaafa áfu maqaseénoo Peetooroona qáfamaseenoo rútaqinoo fíndifináu. ⁴¹Peetooroofa miná ásauku qumáreenoo dadaaqí fíndifumásanau. Fíndifumásoofanoo Peetooroofa Yísuna ufa írimarusa faqa adeedaana anaaseeuqa faqa náaramasee uqannífiqanau.

⁴²Doorakasa námmarina fíndifumásoo úfana Yoopa máqusai aiqámai dáraanufafa íriqa moómoosa karaambáiqara kúqaa fee qímasee minásaa mundíqau.

⁴³Peetooroofa moómoo fáasaana Yoopa máqusai márinau. Peetooroona moo áuqu Simoonafa márinau. Mifá Yoopa máqusai moo fásiqa narí amarána Simoona miná faqa márinau. Simoonafa sipsípa burimakáu mimmi minamúsa narusáidanoo nipata asukúsaidanoo árumma afeekaikámasaidanoo nimisáidanoo feefaurú máree marínau.

Kooraneeriusafa qainámasee Peetooroonara qufaqa áfiqau.

10 ¹Mi-aukuanná mi-fasannái Seesareea máqusai faiqí moó úriqararafa miná áuqu Kooraneeriusafa márinau. Mifá Roomma máqannaa

ammí kiateenna márínau. Narí faqa narí sundíauqa faqa Itari máqanna
sundía fee qímaríqau. ²Kooraneeriusafa káaqa Ánutunara rímaru fasiqafa
márínau narí faqa narí faiqí ánaasee faqa Ánutunara innaaru qímarusa
máriqau. Mifá Yuda máqanna kudi fasiqauqá maqee maqee dadaaqídanoo
nárana áinaina nímmarufa márínau. ³⁻⁴Moo fáasaana máriufanoo
eenóofanoo Kooraneeriusana áfu kai pisipasamándoofanoo Ánutuna
qangiroo moó ámiqimandee qáfanau. Qangiroo mifá máaqaki aniréeno
áúquramasee áranau Kooraneeriusa qufanoo tautúmándeeno ruffaseeno
miná kai tatáqafino qinau. Óo qiní úriqararafa nánaree randáidane.
Qangiroo miná iriséeno maaqí qímasee qímaminau. Ánutufa aní
innaaruqírana faqa anée kudi fasiqauqara qimudáoo qímariannanara faqa
qáfaidanoo íridanoo aníara ádidanoo. ⁵⁻⁶Kooraneeriusa anée faiqí akaqáusa
niqíqáinaqa Yoopa máqusai óoqu fúafa faiqí moó óoqu afiqáa. Miná áuqu
Simoonaa moó áuqu Peetooroofa ooruku námmani áfaiqaannai faiqí moó
aandáú apata áurimari fasiqana narí amarána Simoonaa faqa márídanoo.

⁷⁻⁸Qangiroo fannoo miqí qímasee qímamisee dóo finau. Dóo fufanoo
Kooraneeriusafa miná ufamáu fínoo narí máaqai aináinimaru faiqiqanda
faqa narí sundía moó faqa Ánutuna ufa írimaruna narí uréeqarana
náaramasee qangiroo qu úfana qímammiseeno Yoopa máqusai
niqíqooafa Peetooroona áfiqarara óoqu fíqau.

(Miqóoqaraasa máaqa usakásaidaqa máaqa tidá áaku aakummásee
qaaramoo tída márínau. Maqásaa moo tída márínau, miná maariqoo
moo tída márínau. Meeráqoo máaqa ataufakaaqa moo tída ánnuara
foo áuquqoonasaa óoqumarifi asooárana faqa suara faqa máreemarufa
márínau.)

⁹Kooraneeriusana sundía faqa aináinira faiqiqara faqa Yoopa máqusai
fidaqa aanái fí faiqée fímarufanoo súani qámbaanaíkinau. Mi-karí
Peetooroofa súani qámbaanai máaqa ataufakaaqa innaaru qianée
qímasee óorufinau. ¹⁰Peetooroofa innaaru qímarufanoo áararofanoo
misá nárana suqée márufanoo áfu pisipasamándoofanoo moo áinaina
qáfanau. ¹¹⁻¹²Innaarúna rakéemambufanoo séera firaaná dínni dínni
sánda qusúqoona mi-seeránaki aandáú sakáni ufini óosana óosana
minakí uqárumaseeno innaarúnaindari mi-seera sandána quqa
quqaufanoo. ¹³⁻¹⁴Peetooroona aaqá qumuroofanoo innaarúnaindaraa
ufa moó maaqí qínoo qímaminau, Peetooroo fíndifina maa-seeránakinaa
aandausa narusée náa, qufanoo Peetooroofa qáfamaseeno qinau. Óo
Karaambáiqaa akasáa. Maasá Yuda máqannaasa sía néemaru ainainafa
kai márídanoo. Sía ánukarafauqa márídanoo. Sía qinée amana naanáura.
¹⁵Miqí qímasoofanoo innaarúnaindaraa ufa moó maaqí qímasee
qímaminau. Ánutufa ánukamaqai ainainara sía sía ánu kara fee qía.
¹⁶Maa-ainainnára qaaramoo kári qufanoo sía írufanoo kafáa qumu
aiqáma rarisámeeqee innaarúnai kafáannai quqánu.

¹⁷Peetooroofa mi-qainna óosanara randée márufanoo aundurá mandáikinau. Randée márufanoo Kooraneeriusana faiqi námu Yoopa máqusai anirée Simoona máaqa paqúrimasee kooqísaa anirée namméera qiqau. ¹⁸⁻¹⁹Simoona moo áuqu Peetooroofa maí márídanoo fee qufanoo, Peetooroofa máaqa ataufakaaqá káqi márídanoo qainá óosanara randéemarufanoo Ánutuna maraquana fannoo qímaminau. Anée íría. Qaaramoo fásíqa aníara randáidaqa. ²⁰Anée fíndifi óoqi deedaqínana misá faqa fúa. Sía óonumafi íría káqi afaaqa quqásee fúa. Qinée misá niqíqáunausa aní áfiqarara ánídaqa. ²¹⁻²²Peetooroofa óoquirennoo qímanniminau. Ínnee qiníara randée maríasa maaná misá márídaqa. Ínnee nánaree qiníara randáidee qufaqa misá qiqau, Roomma máqanna sundía kiatéena maasá úriqararafa miná áuqu Kooraneeriusafa maasá diqaiifaqa ánídaqa. Mifá andeeqára fasiqa Ánutuna amooqímarifa ámiqira fasiqa márídanoo. Yuda máqannaasa aiqáma káaqa minára rímariafa márídanoo. Ánutuna qangiroo moó fannoo aníara óonu afiqee narí máaqakiara aniráinaqa ufa moó qímamianee qifaqa ánídaqa. ²³Peetooroofa misá ufa iriséenoo maréeqee máaqaki quqásoofaqa faiqéenoo iqáqoofanoo Peetooroofa faqa Yoopa máqanna qaaramoo namu Yísuna ufa írímarusa Kooraneeriusana faiqi námu faqa fiqau.

²⁴Minamúsa fífiufaqa aanái fífaíqee fífiufaqa Seesaree máqusa óonuraqau. Kooraneeriusafa narí átiuqa narí ákaqaafasáa faqa narí máaqaki suqú quqásoofaqa márídaqa Peetooroona áfeesimariqau. ²⁵⁻²⁶Peetooroofa Kooraneeriusana kooqíki óonuree kéeqararufanoo Kooraneeriusafa rafúdamakufanoo miná áikuki qúmi maree óorindari rúmafinoo Ánutufara foo miqímaseenoo innaaru qíraree qufanoo Peetooroofa miná ásauku qumáree uqéereenoo qinau, Dóo fíndifua, qinée faqa sía Ánutusa márídaqa faiqí faiqi márídaqa.

²⁷Peetooroofa Kooraneeriusana qímamidanoo máaqaki kéeqanau. Kéeqafi qáfoofanoo faiqí ánaasee ánaamuru moómoosa minakí máriqau. Minakí óoruree misá faqa maaqí qímasee qímanniminau. ²⁸Ínnee aiqámausa maasá Yuda máqannaasa óosana írímariafanoo. Maasá Yuda máqanna ánaamuru máaqaki sía uqanna kéeqafi misá faqa áqoondiki maríasa. Maasá amaana ufa minára firaqóo qáo qínoo márídanoo. Sía ánukarausee qídaqa. Dóo maqee Ánutufa qiníara sía moo ánaamuruara sía ánu kara fee qímasee rufíaa, káqi áqoondi kíannee qídanoo. ²⁹Qinée miná ufa irisáunnana anée qiníara ániannee qánaqa qinée sía ínniara ruffeeqa káqi ániqa. Anée nánaree qiní dáareenane.

³⁰Kooraneeriusafa miná iriséenoo qinau. Ínnau qinée qeeqá máaqaki eenéemarufaqa innaaru qímariafananoo faiqí moó fannoo miná qamunna káaqa aréenara qámunna faqaafa qiní qífusaa kíkíqamambinoo qímaqiminau. ³¹Kooraneeriusa Ánutufa aní innaaruqírana írinoo aní kudi fasiqauqá qimudáoo qímasee dadaaqímariannanara írinoo

qáfeenoo aníara áididanoo. ³²Dóo anée faiqí niqiqáinaqa Yoopa máqusai fuaqa. Faiqí miqóo miná áuqu uqanna Simoona moo áuqu Peetooroofa máridanoo. Mifá narí amarána Simoona faqa aandáú apata áurimari fasiqana faqa máridanoo, ooruku námmani afai qaannai miná máaqa máridanoo fee qinau. ³³Qinée mi-ufána iriséeqa aaqee uqanna aníara óonu afiqée ániaqee qíqa. Anée ámiqimminana andeeqásee ániananoo. Dóo maasá aiqáma maa-maqánaki óoqumarifi márunanoo dóo Ánutufa qíqafaidanoo. Karaambáiqá aní qímami úfana írianeera ánídaqa.

Peetooroofa Kooraneeriusana áiku ásauku qímanniminau.

³⁴Kooraneeriusafa miqí qímasee Peetooroona qímamisoofanoo mifá maaqí qímasee misá qímanniminau. Dóo qinée maqee maa-ainainná óosanara íridaqa. Ánutufa sía maasá Yuda máqannaasara kai áididanoo kúqaa aiqáma máqannaasa amanamana kái iaqéera áididanoo. ³⁵Aiqámausa Ánutunara náaquqee márínaqa andeeqára óosana máraidaqa miqímarifandínausara qiníndi fee qíannoo. Aiqáma maqusanaasa amanamana kái iaqéera qídanoo. ³⁶Ánutufa Isaraee máqannaa ámiqira fasaasa ufa asooára ufa ásauku mundírana Yísunannai qímanniminau. Mifá aiqáma maqannaa Karaambáiqá. ³⁷Yudeea máqa maaqai firaqóo kambíqoo ainainara Yoohaneefa nammári nímimaru aukuaana óosanaraseenoo kambíqanoo máridanoo. Kariree máqa maaqaki óosanaraseenoo miqóoqari aiqáma Yudeea máqa máaqakina fifaininau. Ínnee maaqóo máriasa minára Yísunara dóo írimariafanoo.

³⁸Ánutufa narí náaquqara maraquana Yísuna Nasareetee máqusaindaraanasaa adíamaqásoofanoo Ánutuna afeeka máreenoo aiqámai óonuree anirée ínoo qimudáoo qínoo Sadannana áuraarai máriusa qumáreenoo aurímarusa faqa káqi márusa faqa aiqámausa idaaqamánisanau. Ánutufa qumeé miná faqa nídanoo dadaaqufanoo mi-oosanna oosanna ainainná áuqeemarinau. Ínnee minára faqa dóo írimariafanoo. ³⁹Yuda máqannaa máqusa faqa Yeerusaree máqusaki faqa Yísuna áuqoo ainaina qinée faqa akaqáusa faqa qífunnai qáfaafanausa máridaqa. Misá miná mara máree pirímmannai aunírira saqarisaa áriqau. ⁴⁰Qaaramoo fáasaana áiqaróofanoo Ánutufa kúqíranakinaana miná uqéera fíndifinau. Fíndifínoo maasá qífusaa kooroomámbinau. ⁴¹Sía aiqámausa nífusaa kooroo inau. Ánutufa maasá rusandeesámumandee mároosa maasá qífusaa kai kooroo ináu. Ánutufa kúqíranakiqari uqéerasoofaqa maasá miná faqa nárana nammári náafanausa máridaqa.

⁴²Mikamúqoo maaqí qímasee maasá naamúaqínoo qinau. Ínnee qiníara maaná faiqí ánaasee nóori kándamasee qímannimiaqa. Ánutufa qiní Yísusara káqi máriasa faqa kúqírausa faqa misá rainásee idáki fee innaarúnai fee quqánnisánausee qinau. Minára faqa ínni aiqámausa máq maqee máriasa faqa qímannimidaqa. ⁴³Peetooroofa mi-ufána

Kooraneeriusana áiku ásauku qímannimiseeno maaqí qinau. Ánutuna tamummáqara fasiqausa aiqáma Yísunara qídaqa ákara rímariquau. Maaqí qímariquau. Aiqámausa miná saqárikinausa Ánutufa miná áuqu afeekannái misá mandáinaina numoo minínnisaannoo.

Ánutuna maraquana fannoo Kooraneeriusana áiku ásauku náakinau.

⁴⁴Peetooroofa miqí qímarufanoo Ánutuna náaquqara andeeqara maraquana fannoo innaarúnaindari qumuréeno aiqámausa Peetooroona ufa írimarusasaa rafáaqafumannimaqanau. ⁴⁵(-) ⁴⁶Maraquna fannoo náakufufaqa dadaaqufaqa moo máqanna ufa sía írimaru ufausa qímariquau. Ánutuna firaanáikiranara faqa firaqóo amooqímariquau. (v 45) Yuda máqannaasa qaaramoonámu Peetooroona faqa Yoopa máqusaindari qúmusa mi-ainainná qáfamaseeqa náaquqoofaqa qiquau. Óo Ánutufa narí náaquqara maraquana ánaamuru faqa nímidanoo. Sía Yuda máqannaasa kái nímidanoo.

⁴⁷Peetooroofa miquna níndafamaseeno Yuda máqannaasa narí faqa ánusa qímannimino qinau. Maa-fasiqáusa Ánutuna náaquqara andeeqára maraquana dóo máreea, maasá Yuda máqannaasa ífanandeemmiافanoo. Yáfasiqa fee moó fannoo nammári nímiranara qáoo qíannoo fee sía amana moó fannoo qáoo qíannoo. Dóo nímia.

⁴⁸Miqí qímasoofaqa Ánutuna ásauku mundírana Yísuna áuqusaa nammári máraqau. Miqímasoofanoo Kooraneeriusafa asasídanoo Peetooroonara káqikaaqóo máriannee qufanoo eedóo qímaseeno misá faqa qaaramoo fáasaana márínau.

**Peetooroofa Kooraneeriusana qímamufanara narí
aqoónausa Yeerusareenni óoru qímannimainau.**

11 (Isarae máqannaasa aiqáma Ánutuna ufara maasáindi fée kai qímariquau. Ánaamuru máriasara sía misáindi máridanoo fee qímariquau. Ánaamuruara sía ánukarafauqa márínara sía misá máaqaki kéeqaa, sía misá nárana naaqée qímariquau.)

¹Yísufa niqiqoo fásiqausa Yeerusareenni márusa faqa Yísuna ufa írimarusa Yudeeaa máqa maaqai márusa faqa ánaamuru márusa misá faqa Ánutuna ufa máreeaa foó qiquau. ²Peetooroofa Seesareea máqusaindari Kooraneeriusana maqúsaindari Yeerusareenni óoru fúfaqa miqóoqaraasa Yuda máqannaasa Yísuna ufa írimarusa Mooseena sándufara rímarusa misá aiqáma Peetooroona áqidaqa qiquau. ³Anée ánaamuru máaqaki misá faqa máriaanafa misá faqa néeneeanafa animáriananoo. Sía Yuda maqanna fáinanduqirausa faqa máriaananoo. Náqaa fee ifanée miqínanee. Maasá Yuda máqannaasa sándufa rukíeenana miqífananoo. ⁴Peetooroofa miná iriséeno oósanaindari aiqáma ainainara qímannimino qinau.

⁵⁻⁶Firaa seera moó dínni atinai moó dínni atinai qaara faqa qaara faqa átinai sánda rumbánoo márufanoo innaarúnaindari moó fannoo mi-sandáusa quaqée ídanoo quqáaqáa ímarufanoo qiní daaqá quqásoofaqa minakínaa ainaina ámiqimasee qáfaqiafana. ⁷⁻⁹Innaarúnaindaraa ufa moó qímaqiminoo qinau. Peetooroo dóo fíndifi arusée náa qufaqa qinée maaqí qíqa. Óo Karaambáiqá sía uqanna. Sía sía á nukara aandau qinée moó néemariqia. Maqee maaná sía naanáuree qímasaunanoo innaarúnaindaraafa qinoo, Ánutufa maa-ainainnára á nukarafauqa márídanoo fée qímasaifana anée sía minára sía á nukara fee qía. ¹⁰Mi-ainainnára qaaramoo kári qáoo qúnanoo dóo qumu rarisáma innaarúnaí quqéeno.

¹¹Miqí márúnanoo kai Seesareea máqusaindari qaaramóo fásiqa niqqaasá anirée qinée márúna maqana kooqíki anirée qinára randéaa. ¹²Ánutuna maraquna fannoo qiníara káqi rakéemasee misá faqa fúannee qinoo. Máa máriasa qíkaqaafasaa qísauku dínni taikásee dínni ani moodáa marasée qiní faqa Seesareea máqusai óoqu fíqau. Maasá aiqáma óoquree Kooraneeriusana máaqaki kéeqaqau. ¹³Kéeqafufanoo Kooraneeriusafa Ánutuna qangiroo qáfoonara maasá qímaqiminau. Mi-qangiroofá miná máaqaki kíkíqamambi qímaminoo qinau. Kooraneeriusa anée faiqí akaqáusa niqiqáinaqa Yoopa máqusai óoquree faiqí moó miná áuqu uqanna Simoona moo áuqu Peetooroo miná óoqu áfiqee úruaqa. ¹⁴Mifá ururéeno ufa qímannimisáinaqa anée faqa aní áiku ásauku faqa innaarúna asumu márirana oosana írifaranoo fée qinau. ¹⁵Mi-qangiroofá fufanoo Kooraneeriusafa narí aináinira faiqiuqa aqiqoofaqa qiní qífiqee Kooraneeriusana máaqaki quqáqisóofaqa qinée Peetooroosa ufa qímannimirara óosana arasáunanoo náaquqara andeeqara maraquna fannoo óoqai indaarú maasá dáakinoo máriufa maasá undée Kooraneeriusana máaqaki máriasa náakinau. ¹⁶Miqí márúfaqa qinée óonumafi iriséeqa Karaambáiqá maasá faqa maasáki márídanoo maasá qímaqiminoo qinau. Yoohaneefa nammáriki kéeqannimaqaidanoo kásooqaqee qinée maraqunaki kéeqannimaqaanaura qufaqa íriafannana. Qinée mi-ufána iriséeqa Kooraneeriusana máaqaki náakirana qáfamaseeqa iriséeqa minára ínni qímannimidaqa. ¹⁷Maasá Yísuna ásauku mundírana saqárikiafanoo Ánutufa narí káqi nímira ainaina narí náaquqara andeeqara maraquna maasá qíminau. Miqí kai másee Seesareea máqusai ánaamuru faqa káqi níminoo. Qinée yáusee máridee Ánutunara qáoo qianáuree. Sía amana.

¹⁸Yeerusaree máqannaa Yísuna ufa írimarusa mi-ufána iriséeqa dóo ufa Peetooroona áqimaruna taikásee quándaki Ánutunara asasídaqa qiqau. Óo Ánutufa ánaamuru naundurá quandárana faqa náaru náaru márirana faqa dóo misá faqa níminoo. Sía maasá Yuda máqannaasaindi kaifau. Miqí qúfanoo mi-ufáfa dóo taikánau.

Antiooka máqusaindaraasa Yísuna ufa írimarusa mi-ufána.

¹⁹Mi-ufa suqirána sía kambíqooqoo Sateefeenana árukari dóo miqóoqari Yísuna ufa írimarusa quqásee ánaamuru máaqa máaqa dáraanimámbiqau. Akaqáusa Foopenisia máqa maaqai fiqau. Akaqáusa Antiooka máqusai fiqau. Akaqáusa Sipurusa máqa maaqai fiqau. (Sipurusa ooruku námmani qámbaanai ámuuqunamu máridanoo. Faiqí ánaasee moómoo miqóo máriqau.) Miqímasee ánaamuru máqusa márufafa Yuda máqanna misáki animárusa misáki Yísunara qímannimariqau. ²⁰Akaqáusa Sipurusa máqannaasa faqa Sireenee máqannaasa faqa Antiooka máqusai óonu márídaqa ánaamuru márusa ásauku mundírana Yísuna ámiqira fasaasa ufa ánaamuru qímannimariqau. ²¹Karaambáiqá afeeka dadaaqúnara Antiooka máqannaasa ánaamuru moómooosa uqanna Karaambáiqá ufara asasamásee íriqa aiqámausa minásaa kaimma atooqáqau.

²²Antiooka máqanna ufa fannoo Yeerusareenni óoruroofafa misá irisée Baranabasina aqiqoofanoo Antiooka máqusai óoqu fínu. ²³Óoqreenoo níqafóofanoo Ánutufa mimaqúsánaasa dadaaqímarunara óoqu níqafamáseenoo asásínoo qímannimidanoo qinau. Ínnee ínneeqa nímuqusa óokiqari kúqaa karaambáiqasaa mundífuaqa náaru náaru miqóokai nóori runúseeqa fuaqa. ²⁴Baranabasífa andeeqára fasiqa márínau. Náaquqara andeeqara maraquana minakí qumbiqárafá márúfa. Yísunasaa káaqa mundírafá márínau. Mi-fasannái faiqí ánaasee Antiooka máqusanaasa moómoo karaambáiqasaa atooqémariqau.

²⁵Baranabasífa Antiooka máqusaindari Tarasusa máqusai óoruree Sauroonara randárara finau. ²⁶Paqúrimaseenoo áfiqeenoo Antiooka máqusai animáridaqa faiqí ánaasee moómoo Ánutuna fasáasa ufa qímannimariqau. Moodáa aukuaana miqóo máraqau. Antiooka máqannaasa miqóoqari óosana araséeqa Yísuna ufa írimarusara fúka núqu Kristiannee qímaríqau. (Maasá ufakíqari ásauku mundírana áiku ásauku kámambíqa máriasee qímaríqau.)

²⁷Mi-aukuanná Yeerusaree máqusaindari fúka tamummaqara fasiqauqa Antiooka máqusai óoqu fíqau. ²⁸Miqóo márídaqa misákiqari moo fásiqa áuqu Akabusafa fíndifínoo Ánutuna maraquannai maaqí qímasee qímannimínoo qinau. Kásooqaqee aandaroo aiqáma máqa maaqaki náruannoo. (Kásooqaqee Karaudiusafa Roomma máqanna úriqarara kiapafa máru aukuaana mi-aandarofá kambíqafínoo nárinau.) ²⁹⁻³⁰Antiooka máqanna Yísuna áiku ásauku nári niqóónausa Yudeeaa máqusai márusa aandaroo nárunara dadaaqiaqéera qíqau. Aiqámausa nári nimana nimana kái munnimma qumáree Baranabasina faqa Sauroona faqa nímuqafa Yudeeaa máqa maaqai nímirara óoru fíqau.

Eeroodeefa Yameesana kuqáruuseena Yoohaneena karabúsaki quqánau.

12 ¹Mi-aukuannái mi-fasannái Eeroodeefa Yudeeaa máqa maaqai faqa Kariree máqa maaqai faqa Peereea máqa maaqai faqa

Samaria máqa maaqai faqa misá kiapafa firaafá Eeroodeefa máridanoo Yísuna ufa írimarusa nárirana óosana arasée nárímarinau. ²Eeroodeefa Yoothaneena áfasaana Yameesana qumáree rumbáseenoo rákinoo nu páipanannai anuka ateehá áqinoo kuqámmarinau. Yuda máqannaasa Yísuna ufara níkoqeeamarusa míqunna qáfamasee asasámmiqau.

³Minára asasufanóo Eeroodeefa miqíaqoo fee qímasaida kafáa miqíanauree qímaseenoo Peetooroona faqa qumárararee qímarinau. Ooruku síai feemu qoomaqunaki Peetooroona maaqímasee qumáranau.

⁴Yameesana aruséeno Eeroodeefa kafáa miqóoqari ooruku síai feemu qoomaqunaki Peetooroona qumáraseenoo ruúmbeequeenoo karafúsa maqaki quqásoofaqa sundíauqa moómoo rakísimariqau. Qísaukuqara taikásee qíku dínni taikásee dínni ani moodáa marasée sundíauqa eendáki faqa fáasaana faqa rakísimariqau. Áinnaaqarara qoomaqa taikáfinaqa miná maaríqoo aiqámausa nífusaa áruanauree qinau.

⁵Yísuna ufa írimarusa minára iriséeqa Ánutunara maqee maqee firaqóo Ánutunara innaaru qímariquau. Peetooroona sía áruanifeera miqímariquau.

Qangiroo eendáki qumuréeno Peetooroona karafúsakinaana maréequeenoo káqinni quqánu.

⁶Moo fáasaana Eeroodeefa dúna iqáqaranasaa faiqí nífusaa Peetooroona áfiqaseeqa faiqí nífusaa áruanauree qímasoofanoo mi-eendánakina Peetooroofa sandáandoo qímaseenoo firaa sainanda qaaraqándannai rumbáseenoo karabúsa maqaki quqánu. Sundía qaaraqánda minásaa rakísimarufanoo Peetooroofa miqandá dínni dínni qámbaanai faiqanau. Moó fannoo Peetooroona dínni ásauku namu faqa narí ásauku namufaqa moo sáinanda rumbánu. Kafáa dínni ásauku namufaqa moo súndia ásauku namufaqa moo sáinandannai rumbánu. Akaqá sundíauqa kooqíki rakísimariqau.

⁷Mi-eendána qámbaanai miqíqa márufanoo karafúsa maaqaki qangiroo moo kikiqinoo márufannoo káaqa qárafa firaafá qéemarufanoo qangiroo fannoo Peetooroona áfaurinoo fíndifua qufanoo tautúmma uqéera qáfoofanoo sáinanda ásaukuqarasaaqaraa sáinanda narí kai idukúaki maqásaa áqufiqau. ⁸Áqufufanoo qímaminau, aneenná pikápa atukarasée aneenná áiku ánaamu upeekásee rumbásee aneenná asausí faqaa siuta afisúmaree fíndifi dóo qiní faqa ánia.

⁹Peetooroofa miná iriséeno aiqáma ainaina mifá undée undeemámareenoo dóo miná faqa maqúsai ráudanau. Peetooroofa qangiroo faqa fídanoo qainásaa miqídee qinau. ¹⁰Misá kooqí áfaisaa rakísimaruqoo qumuréeno qúminnaaqareenoo dóo miqóo mádaanai márusakiaqa qumuréeno dóo miqóo firaa kooqí qáinnannai ititára kooqíki mádaanai kooqíki qumuroofanoo narí kai mi-qainna kooqífa atúafufanoo miqandá maqúsai ráudamaki fíqau. Aatáta óoqufidaqa

káqikaaqoo kísaaqasaa óoqufimarufanoo qangiroo fannoo máfi aisáseenoo tautúmakinoo taikáfufanoo Peetooroofa naríaraa kai kíkíqinoo márinau.

¹¹Dóo narí kai kíkíqinoo máridanoo narí aundurannái kai írinoo qináu. Dóo qinée maqee óonumafi írídaqa sía qaináu. Ánutuna qangiroo fannoo qiní maréeqee Eeroodeena ásaukukinaana maréeqee karafúsakinaana idukúeeqeenoo mádaanaí quqéeno. Yuda máqannaasa qiníara kúquanifeera asasíaanákinaana maréeqee káqinni quqáqiseenoo.

¹²⁻¹⁵Miqí qímaseenoo Peetooroofa narí márianinnanara iriséeno Yoothaneena amaráfa moo áuqu Marakafa miná ánoona Mariana amarána máaqai finau. Sía Yísuna ánoofau miná ánoona amarána miná máaqai finau. Yísuna ufa írimarusa moómoosa suqíqa márída Peetooroofa sía kúquanifeera innaaru qímarufanoo Peetooroofa mádaanaí anirée asukunai kooqí árinau. Árimarufanoo aináini marú manaaqafa miná áuqu Roodanamarifa kooqí atúararee qímasee óoquroofanoo Peetooroofa faandaamura kóoqiki áqoosaindari kooqí árinoo kooqí atúanee qufanoo mi-manaaqáfa Peetooroona ufa kái iriséenoo firaaqóo asasamáseenoo sía kooqí atúanau, káqi quqasee sandéeno faiqí márunnai sandée óorureeno qímannimínau. Óo Peetooroofa mádaanaí kíkíqinoo máridanoo fee qufaqa misá qiqua sáa anée fúrufarida qíra sáa mifá karabúsaki máridanoo.

Miqí qufanoo Rooda námmarifa asasídanoo kooripóo kooripóo qídanoo qímannimufafa misá qiqua. Sáa miná amana miná qangiroo máridanoo fee qiqua. (Óoqai mi-kamúqoo Yuda máqannaasa nári faiqí ánaasee faiqí námu maí márufanoo misá qangiroo innaarúnaindaraasa rakísi nimaqee maríafaqee qímariqau.) ¹⁶Misá miqí qídaqa narí qimami narí qimami marúfanoo Peetooroofa káqi áqoosai máridanoo kooqí árimarinau. Miqídaqa qumu kooqí atúasee Peetooroona qáfoofanoo káaqa náaquanau. ¹⁷Peetooroofa ururée ásaukunai misá ufara qáoo qímaseenoo Ánutufa narí karabúsakinaana mároo úfana qímannimiseenoo moó Yameesana faqa narí áiku ásauku Yísuna ufa írimarusa faqa qímannimiaqee qímasee úriqaree Eeroodeefa maaqóo paqúrimasee dárúandoo qímasee moosáa kukéeqarannai finau.

¹⁸Iqáqoofaqa kanánaana Peetooroonasaa sundíauqa rakísiusa qáfoofanoo sía márufafa firaaqóo tutuqída randée maríqau. ¹⁹Eeroodeefa minára iriséenoo randáaqee qufaqa randáqanusia sía paqúriqau. Eeroodeena áranaqoofanoo narí sundíauqa rakísiusa minára iréeseenoo aiqáma misá náru taikánau. Miqóoqari Eeroodeefa Yudeeaa máqa maaqaindari Seesareea máqusai óoqu marínau.

Eeroodeefa kúqu úfana.

²⁰Tiree máqusanaasa faqa Sidoona máqusanaasa faqa mi-maqusaqandá Eeroodeena quqúsaki márídaqa Eeroodeena maqásaaqaraa nárana

marasáida néemariqau. Nári maqá mandáikunara miqí maríqau. Eeroodeefa mi-maquesaqandá rairai qímannimaqée márufafa misá nánanara irisée maasá nánanara fímarunna aana ititaandoo qímasee moodáanaki suqúfufaqa Eeroodeena faqa asooára ufa qianée qímasee qúmiqau. Óoqureeqa Eeroodeena máaqaasaa rakísímaru fasiqana miná áuqu Baratusa miná áqoondikamásee munnimmaina amisée anée maasára ámiqira ufa kai óoquree qímami marinaqa maasá ínnaaqiana óoquree miná faqa ufa qianáuree qímasee miná ánaaqiana óoqureeqa Eeroodeena faqa ufa qíqau. ²¹Ufa qu fáasaana Eeroodeefa narí kiapausa qammunna ámiqirana afisúseenoo ámiqira siaqa kiapausaindi miná múqu quqásee minásaa márída ufa qímannimimarinau. ²²Ufa qímannimisooafaqa mi-maquesánaaqanda fífau únna qídaqa amooqídaqa fáaqa quqásáida qímaríqau. Maa-fasiqáfa Eeroodeefa sía faiqí faiqifau moo ánutufa márídanoo.

²³Miqí qímarufanoo Ánutuna qangiroo fannoo qumeé Eeroodeena kuqámmarusanau Eeroodeefa misá amooqíra ufa irisée sía qáoo qímasee Ánutuna amooqiaqée qíra ufa sía qímannimuna ákiaqara dóo miná kuqámmarinau. Miná aundurái qimí moómoo néeneesoofanoo kúqinau.

²⁴Eeroodeefa káqi máru aukuana Yísuna ufa taikáanifee qímasaidanoo miná ufa írimariusá nárínoo rumbéenoó ímarinau. Ánutuna ufa fannoo sía taikéenoó sía káqi máruqoo kai márínau. Firaaqóo dáraaninoó dóo fífaininau.

²⁵Baranabasífa faqa Sauroofa faqa Antiooka máqusanaasa Yísuna ufa írimarusá munnimma áuqusoona múru Yeerusaree maqannaasa nimisée Yeerusaree máqusaindari kafáa ururandée Antiooka máqusai kafáa óoqu fíqau. Miqandá moo kúmaaraa qaara auqufáqaana moo áuqu Yoohaneena amaráfa moo áuqu Maraka mi-kumaaraaná faqa áfiqee Antiooka máqusai óoqu fíqau.

Baranabasisa Sauroosa Yísuna ufa qímannimirara niqíqooafaqa fíqau.

13 ¹Antiooka máqusai Yísuna ufa írimarusaki Ánutuna tamummáqara fasiqa akaqáusa máríqau. Ánutuna ufara qímannimimarusa akaqáusa máríqau. Misá núqu Baranabasífa faqa Simeeonara dundúqarira fee qímarufa faqa máríqau. Rukiusafa Sireenee máqusaindaraafa moó fannoo márínau. Manaenafa Eeroodeefa narí máaqaki fírimarufa moó fannoo márínau. Sauroofa faqa márínau. ²⁻³Mi-namúsa moodáanaki márufafa márídaqa qúsasaa nárana minnísee náarara márídaqa Ánutunara innaaru kái qída maríqau. Miqí márufanoo náaquqara andeeqara maraquna fannoo qímanniminoó qinau. Ínnee Baranabasina faqa Sauroona faqa mara quqásai náaduma quqásai faqa miqandá náaduma qinée moo sáika nímianauranoo qufaqa misá mi-ufána irisée sía nárana narai káqi innaaru qímaríqau. Innaaru

qímasee Sauroona faqa Baranabasina faqa nísauku misásaa quqásee dóo niqifaqau.

Baranabasisa Sauroosa Sipurusa qáfumaki fiqau.

⁴Baranabasifa faqa Sauroofa faqa náaquqara maraquuna fannoo niqiqoofaqa Seereeusia máqusai óoquree sípaki akarámufuqa Sipurusa máqa maaqai fiqau.

(Sipurusa máqannaasa ánaamuru náaduma ufa qímarusa máriqau. Yuda máqannaa akaqáusa misáki óonu maríqau. Baranabasifa mindáraa Yuda máqannaafa máridanoo narí máaqai finau.)

⁵Sípa fannoo Sipurusa máqusa moo áuqu Saramisa máqusai múnu quqásoofaqa miqandá sípakiqari maqásaa áqufufuqa Yuda máqannaa miqóo márusa ufa suqíra máqaki kéeqafufuqa Ánutuna fasásaa qíra ufa miqóo Yuda máqannaasa qímannimimariqau. Mi-kumaaraafá moó fannoo misá faqa fufá Yoohaneena amaráfa moo áuqu Marakafa mifá faqa dadaaqídanoo qímannimimarinau.

⁶Sipurusa máqa maaqa ooruku námmani fíqu fíqu inoo márufanoo firaa afuma márufuqa faiqí ánaasee maqúsa moómoo márínau. Sauroona faqa Baranabasi faqa, misá Saramisa máqusaindari maqámau ffiufuqa mi-maqa maaqána dínni ati Paafoosa mi-maqusánai fiqau. Mi-maqusánaki afuneé fásiqa moó paqúriqau Yuda máqannaafa márufa márínau. Miná áuqu Barayisunee qímaríqau. Mifá naríara tamummáqara fasiqa fée qímarufa únna qírafa márínau. ⁷⁻⁸Mi-maqa maaqánaki máru kiapana áuqu qaara auqu faqáafa márínau. Moo áuqu Seerakiusafa moo áuqu Paurusafa márufanoo úriqarara kiapafa márufanoo mi-afunee fasiqáfa miná áqoondi márínau. Mi-kiapáfa írirana faqaafa márufa mifá Baranabasina faqa Sauroona faqa náaramasee qinau. Anirée Ánutuna ufa qífaqa íria qufanoo afunee fásiqa fannoo minásaa ititéemarinau. Kiapafa sía Yísunara írianifeera miqí márínau. Mi-afunee fasiqána moo áuqu Kirisa ufakiqari Eerimasa márínau.

⁹Sauroona moo áuqu Paurooneé qímaríqau. Pauroofa Eerimasana rafáaqafiranara qáfamasoofanoo náaquqara maraquuna fannoo áakufunanoo afunee fásiqa óoriki qáfamaseenoo qímaminau. ¹⁰Anée Sadannana ámaaku márianafa máriananoo anée aiqáma ainaina andeeqára ainaina namuqáa márianafa máriananoo. Anée mandáinaina níkaru qíra ainaina aníki qumbiqánoo márifa máriananoo. Anée maqee maqee Ánutuna kúqaa ánoonufa qumáreenana uíqaa íqamméeqeenana nímimarianna fasiqafa máriananoo. ¹¹Dóo maqee Ánutuna ásauku fannoo aní rafáaqa fúannoo. Aní áfuqara dimbáfinana sía súani káaqa qárana qáfeennaranoo. Miqí qímasoofanoo áfu aiqámaqara dimbánau asukuna arufufanoo miqóo míki mákamminau. Yáfee qiní qísauku qumáreenoo aaná uqaqífiqaanoofée qinau.

¹²Kiapafa mi-fasiqána áfu dimbárana qáfamaseenoo Karaambáiqá fasásasa ufa irisoofoanoo áaquqoofanoo kúqaa ánoona fee qímasee írinau.

**Baranabasisa Sauroosa Antiooka máqusa amarána
maqúsai fíqa Yísuna ufa qímannimiqau.**

¹³Pauroofa narí aqoónausa faqa Paatoosa máqusaindari maqámau ooruku námmani áfainni óoquireenoo sípaki akará máfufanoo nammári amuaqumau Pamafiria máqa maaqaki Peeraka máqusai mi-sipánaki finau. Miqóo óonureenoo Yoohanee moo áuqu Marakafa ákooqoofanoo quqáseenoo Yeerusareenni anirandée kafáa moo sípaki finau.

¹⁴Baranabasisa faqa Pauroosa faqa Peereeka máqusaindari Pisidia máqa maaqai moó Antiooka máru máqusai maqámau fiqau. Miqóo óonuree marikíqa Yuda máqanna misáki animárusa ufa suqíra maqaki kéeqafi óoqumariqau. Sariríqasaa nári amaanásáa kéeqafi óoqu maríqau. ¹⁵Yuda máqanna amaana máqasaa rakísirausa Mooseena sándufa faqa tamummáqara fasiqauqa ufa faqa ásaana rúmaseeqa Baranabasina faqa Pauroona faqa qáfamasee qímannimidaqa qiqau. Óo maasá qíkaqafasaa ínneeqara aamúa qíra ufa ínniqaraki márinaqa faiqí ánaasee qímannimifaqa maasá íriaqa. ¹⁶Pauroofa fíndifinoo ásaukunna misá rafáaqa fínoo qinau. Dóo qinée qímannimianaura. Miqí qímaseenoo fíndifi maaqí qímasee qímanniminau. Óo qiní qiqoónausa Isaraee máqanna faqa ánaamuru máriasa faqa maa-maqánaki Ánutunara innaaru qímariasa qiní ufa íriaqa.

¹⁷⁻¹⁸Isaraee máqannaasa Ánutufa maasá qikeekú qikaakú rusandeesámumandeenoo nári maqusa minnísee Isipa máqa maaqai óoquireeqa faiqí asumu áreeqa moómoosa kambíqau. Ánutufa narí afeekannái nífiqeeqeenoo aadána máqasaa quqáseenoo qaara fasiqa níku nísauku taikásee aukuanasaa misá faiqí ánaasee qummaara Ánutuna árufanoo sía nárinau, faiqira foó áakuseenoo rakísi nímaqeemarinau. ¹⁹⁻²⁰Miqóoqari Kannaana máqa maaqaki márusa qísauku taikásee dínni ani qaara marasée máqannaasa náru taikáseenoo Isaraee máqanna mi-maqána Ánutufa nimisoofaqa 450 aukuaana kísaaqasaa moómoo aukuaana minakí máriqau. Dóo miqóoqari faiqí ánaasee rakísiaqeera Ánutufa faiqí moómoo saika máfufaqa máridaqa rakísinnimaqee maríqau. Misá maríkufanoo tamummáqara fasiqa Samueerafa kambíqanau. Siásaiuqa fifiufaqa dóo Samueeranasaa múnu taikánau dóo miqóoqari tamummáqara fasiqauqa máriqau. ²¹Maasá qikeekú qikaakú moo káraambaiqaikammásainaqa maasáki máriani fee qufanoo Ánutufa Beesaminna áti Sauroona amarána Kisana ámaaku miná níminau. Sauroona amaráfa qaara fasiqa níku nísauku taikásee áukuana rakísinnimaqée márinau.

²²Ánutufa miná máfi afeeqásee Dafidina karaambáiqaikinau. Karaambáiqaikamáseenoo Ánutufa maaqí qímasee Dafidinara qinau.

Dafidifa Yeeseena ámaaku márifa qinée minara dídidanoo. Mifá qiní íriranamau fímarifa márídanoo náaru miqíkai ínoo qiní íriramau fúannoo. ²³Dafidina áti moó fannoo Yísuna Ánutufa maréeqeenoo Isaraee máqanna asumu máree maríaninnanara quqánau. Narí tamummáqara ufamáu kai Yísuna quqánau. ²⁴Yísufa anirée qímannimira aukuana adeedí roofanoo Yoohaneefa nammári nímimarufa aiqáma Isaraee máqannaasa maaqí qímasee qímanniminau. Ínneeqa mandáinaina minnísee Ánutunai ubeekámafiqa miná ufa irisée nammári marasée máriaqa. ²⁵Yoohaneefa nammári nímimarufa miná saika áukuana taikáidanoo maaqí qímasee faiqí ánaasee qímanniminau. Ínnee qiníara yáfasiqanee fee qídaqee. Sía qinée ínnee áfeesimaria fasiqausau márídau. Dóo mifá qiní qínaaqianna qúsasaa aniráannoo. Mifá andeeqárafa máriannoo. Qinée miná uréeqarasa uqanna márídaqa, sía amana miná káqikaaqoo dadaaqianáura.

²⁶Óo qiní qiqoónausa Abarahaamana akeekú akaakú máriasa ánaamurundari anirée innaaru qímariasa faqa Ánutufa maasá qumáraninna úfana qiqáki quqéeno. ²⁷Yeerusaree máqusanaasa tamummáqara fasiqa ufa ásaana rúmasee sía miná óosana ámiqimandee irisée Yísuna qáfamasee sía maasá asumu qumáraninna fee qímasee tamummáqara fasiqa ufamáu Yísuna árirariqau. ²⁸⁻²⁹Misá miná árirufara randóosia Piratoofunnái áfiqee múnusoofanoo qufaqa áriqau. Aruséeqa tamummáqara fasiqa ufa undée undée kaimma taikáseeqa dóo miná írí aunírira saqarisaa qaraana tatúsee dóo ákundaqau. ³⁰Qaaramoo súanisaa márinoo Ánutufa miná kafáa mara fíndifinau. ³¹Fíndifumasoofoqa faiqí ánaasee moómoosa káqi máru kamuqoora miná faqa Kariree máqa maaqaindari Yeerusareenni nídaqa qáfamaqoosa fíndi funa qáfamaseeqa mifá fíndifunara Isaraee máqanna qímannimidaqa kooroo ídaqa.

³²Maasá mi-amiqira fasaasa ufána maí anirée ínne qímannimirara ánídaqa. Óoqai maasá qikeekú qikaakú qíma afeekaikámáqoona ánoona kúqiranakinaana uqéera fíndi finannai maasá kooroomáqimino. ³³Dafidina idí ákara firaa kamu 2 Ánutuna ufara maaqí qinau.

Anée qiní qímaaku máriananoo

Maqee qinée aní ákausaikidaqa.

³⁴Kafáa Ánutufa Yísunara kúqiranakiqari fíndifuaninnanara faqa sía putaaíaninnanara faqa maaqí qinau.

Qinée óosana óosana náaquqara ámiqi ámiqirana Dafidinasaa qíma afeekaikámáqaafannana miná anísaa quqánaura.

³⁵Minára Ánutufa kafáa maaqí qídanoo.

Anée aneenná káaqa andeeqára fasiqa sía miná amaqí putaa írana amaqéennaranoo.

³⁶Dafidifa narí máru aukuannai Ánutuna aináinirafa márinoo dóo kúqinau. Kuqufuqaqá miná írí maréeqee narí akeekú akaakú márúnaki

ákundaqau. Miqímasoofanoo amaqí putaa ínau. ³⁷Moó fannoo kúqiranakinaana Ánutufa mara fíndifumásainafa miná amaqí sía putaa íannoo. Dafidifa minára ákara rúmaqoofa máridanoo.

³⁸⁻³⁹Máq qiní qíkaqaafasaa Antiooka máqusai máriasa maa-ufána ámiqimandee íriaqa Ínnindi máridanoo. Ínni numóo árirana minnínisarafa Yísufa máridanoo minára máriafaqa maasá ínni qímannimidaqa. Mooseena sándufa sía faiqí ánaasee amana nári mandáinaina sándara foora rumbánnimaqáqoofa sía amana idukífaranoo. Aiqámatia Yísunara írirana rusíranannai kai minánnai kai ínni numóo ákiaqa taikánnisaannoo ínni mandáinaina sándara foora rumbárana idukúnnaannoo. ⁴⁰Ínnee maqee ámiqimandee rakísiaqa óoqai Ánutuna tamummáqara fasiqa moó fannoo aaquqímannimaqáqoofa ínnisaa kambíqaandooraa. Mifá maaqí qímasee ákara rúmasee qinau.

⁴¹Ínnee íriaqa, ínni kúqaa náruaninna ainainara qímannimiafaqa ínnee máfi uteéti qímasaidaqa amaráu qímariasa. Mi-ainainná ínni nífusaa kambíqainaqa qáfamasee tautúmasee kúqifaranoo. Ínnee mária kamuqoo qinée moo áinaina firaa ainaina áuqusaananoo moó fannoo minára qímanniminaqa ínnee minára únna fée qífaranoo.

(Pauroofa mi-tamummaqara fasiqána ufannái aaquqímanniminoo qinau. Ínnee maqee óoqeenáasa naana rámasee Ánutuna ufara únna fée qifoora. Ínnee maqee áukuana Yísunara únna fee qifoora.)

⁴²Pauroosa Baranabasisa Antiooka máqusai ufa suqíra maqakiqari ráudoofaqa faiqí ánaasee maaqí qímasee qímannimiqau. Amanée ínneeqara kafáa ónurandee moó Saririqa kafáa anirée qímannimiaqa. ⁴³⁻⁴⁴Eedóo qímasee miqandá fufaqa Yuda máqanna faiqí ánaasee moómoosa faqa ánaamuru Yuda máqanna amaana ufa írimarusa misá faqa miqandá nífaqee fímariqau. Mi-niqiqoo fasiqaqandá mi-fasiqa anaaseesá fuki faakí qímasee qímannimiqau. Ínnee maqee maqee Ánutuna káqi nímiranaki máriaqee qímasee marikínoo moó Saririqasaa Yuda máqanna amaana máqaki kéeqafufaqa mi-maqusánaasa aiqáma Ánutuna ufa íriraree qímasee kéeqaqau.

⁴⁵Yuda máqannaasa moómoo ánaamuru níndafamaseeqa misá naundurái kaukaataqírafa qumbíqafufaqa Pauroona ufa rukíaidaqa mandá ufa sukúfa kai qímariqau.

⁴⁶Pauroosa Baranabasisa miná iriséeqa paasóosamandee ufa qímannimiqau. Ánutufa narí ufara Yuda máqannaasa náaree qímannimiaqee qímaqoona dóo ínni qímannimiqáunaqa ínnee minára qáoo qímasee ititée maríafanoo. Ínnee ínneeqara sía amana náaru náaru márirana maránauree qídaqee miqídaqa ititéemariafanoo. Ínnee miqíanara ínni minníseeqa quándaki ánaamuru qímannimianauro. ⁴⁷Karaambáiqaa fannoo maasá maa-ufána qímaqimifaqa maí ánidaqa ánaamuru qímannimianauro.

Qinée ínni niqiqéeqa ánaamurukiaqa qóomaikiaqeera káaqa qáranara qímannimia.

Aiqáma ánaamuru maqa máaqaaki máriasa ínnee misá innaarúinai fímaria aannanara qímannimiaqeera niqiqáidaqa.

⁴⁸Miqóo ánaamuru márusa mi-ufána iriséeqa asasammáseeqa karaambáíqa fasáasa ufara dúfi dúfi qídaqa ámiqira ufa fee qímariqau. Misákina Ánutufa rusandeesámumandoosa dóo Yísuna saqárikaqa náaru máriranaki kéeqaranara óosana áraqau.

⁴⁹Miqímasoofanoo miqóoqari misaqá dínni dínni márusakina dóo karaambáíqa ufa fannoo dáraaninau. ⁵⁰⁻⁵¹Yuda máqannaasa míquna qáfamaseeqa ánoomaseeqa mi-maqusánai faiqí firaasáuqa faqa ánaamurukina Yuda máqannaamaana ufa írimaru ánaasee úriqararaua faqa nírana fundákusoofaqa Baranabasina faqa Pauroona faqa maréeqee áqoosai áqusaqau. Áqusoofaqa miqandá fíndifufaqa kookoomma afaqá qumáreeqa misá nínaamu araséeqa quqásee Antiooka máqusaindари Ikooniumma máqusai fiqau. ⁵²Miqandá fufaqa mi-maqusánaasa Antiooka máqusanaasa Yísuna ufa írimarusa náaquqara maraquana fannoo náakinoo qumbíqafufaqa asasímariqau.

Baranabasisa Sauroosa Ikooniumma máqusai fiqau.

14 ¹Pauroosa Baranabasisa Ikooniumma máqusai óonuroofanoo Antiooka máqusai kambíqoo ainainafa miná amana kái Ikooniumma máqusai faqa kambíqanau. Miqandá Yuda máqannaamaana máqaki kéeqaqau. Kéeqafiqa ámiqimasee qímannimunara Yuda máqannaasa faqa ánaamuru márusa faqa moómoo uqanna Yísunasaa mundíqau. ²Yuda máqannaakaqáusa ufa rukíaseeqa ánaamuru qímannimidaqa ueeqásoofaqa iriséeqa misá faqa Pauroosa Baranabasisa ufara mandá ufa fee qímaseeqa ufa rukíaqau. ³Míqunara miqandá kísaaqasaa mi-maqusánaki máridaqa paasóosamandee karaambáíqa dadaaqunara afeeka nímufaqa faiqí sía áuqaaqaa ira ainaina faiqí ánaasee dadaaqí marú ainaina óosana óosana áuqusoofaqa faiqí ánaasee qáfeeqa tautúmasee qiqau. Óo kúqaa uqanna miqandákina karaambáíqa káqi nímira ufa kúqaa ánoona máridanoo fée qiqau. ⁴Mi-maqusánaasa qambaana raináqau. Raináfiqa akaqáfa Yuda máqannaasasaa atooqáqau. Akaqáfa niqiqoo fásiqausasaa atooqáqau.

⁵⁻⁶Ánaamuru ufa rukíee márusa faqa Yuda máqannaasa faqa nári faiqí firaasá faqa moodáanaki suqífufaqa ufa qí qísee óonisamu Pauroosa Baranabasisa náruanee qufanoo moó fannoo aaquqímannimaqoofaqa miqandá mi-ufána iriséeqa quqáseeqa rufámareeqa Rikaoonia máqa maaqai sandáqau. Rikaoonia máqa maaqaki maqúsauqa moómoo márufaqa qaara maqusa moodáaqoo máruqanda moo máqusa áuqu Ristara, moo máqusa áuqu Deerabee márufaqa dóo miqandá Ristara

máqusai náaree fiqau. ⁷Miqóo óonu márídaqa Ristara máqusaki faqa Deerabee máqusaki faqa misaqá máru maqusausakiaqa faqa ámiqira fasaasa ufa misá faqa qímannimariqau.

⁸Ristara máqusaki faiqí moo áiku mandáikirafa márínau. Maqóokari mi-kamúqooqari miqínoo márufa márínau, sía aaná nufa. ⁹⁻¹⁰Mi-fasiqáfa Pauroona ufa káaqa írimarufanoo Pauroofa óonurama qáfanau. Qáfamasee maaqí qímirínau. Maa-fasiqána írirafa Yísunasaa rusínoo márifa amanaikírafa márídanoo amaná findifuannoo qímaseenoo mi-fasiqána óori qáfamaseenoo firaa kari maaqí qímasee qímaminoo qínau. Anée fíndifua. Andeeqáseenana rútaqina fíndi fúa. Miqí qufanoo mi-fasiqáfa rútaqi fíndifinoo dóo maqúsamau óonuree anirée inau.

¹¹Faiqí ánaasee miná qáfamaseeqa fáaqa fuísee qídaqa tutuqídaqa nári ufakíqari Rikaoonia ufakíqari maaqí qiqau. Ánutuqanda faiqikámambi dóo maasáki qumu márídaqa nídaqa, Yísufa niqiqoo fásiqaqandara Ánutuqandee qiqau. ¹²Mi-maqúsánaasa Ánutufara foo únnaqira anutuqanda nimana áuquqoofofa misáki máriqau. Moó fannoo uréeqarafa ufa akoofása miná áuqu Eerameesáfa márínau. Mi-maqúsánaasa áiku mandáikirafa fíndifirana qáfamaseeqa Pauroosa Baranabasisara maasá ánutuqanda qumu márídammia foo qímasee Baranabasinara anée maasá úriqarara ánutufa aní áuqu Seeusaneé qiqau. Pauroonara anée ufa akoofása márídana maasá uréeqara ánutufa aní áuqu Eerameesaneé qiqau.

¹³⁻¹⁶Misá firaa Ánutuna Seeusana amaana máqa mi-maqúsána naambeéqai márínau. Mi-amaana maqánasaa aanáiqikírafa Baranabasisa Pauroosa níqafamáseenoo tatúfira aandau suqásee nimisée innaaru qiaqée qímaseenoo burimakáu ákoonauqa rarisámammaree mínisee miná anukákí kukúqamma quqásee rarisámammareeqa faandaamura kóoqiki múnusoofaqa faiqí ánaasee aiqáma suqúsee aniroofanoo Baranabasisa Pauroosa misá tatúfirana suqáqimidee qímasoofanoo níkoqoofofanoo kakéenna qáoo qiqau. Kakéenna qáoo qufaqa sía írufaqa miqandá nári qamunna qumáree rakéemmaqusee faiqíki óonuree anirée fáaqa quqásee qímannimiqau. Maaqandá faiqí faiqi márídaqa. Ínni fooqáasa márídaqa, sía ánutusa márídaqa. Maasá ánoona Ánutuna ámiqira fasaasa ufa qímannimirara ánidaqa. Ínnee máa maaqána fifau dapi ainaina márídanoo miná minnísee quándakinaqa káqi márira Ánutunara íriraqera ánidaqa. Mi-kaqi marira Anutúfa mifá kai innaarúna faqa maqá faqa ooruku námmani faqa minakímari ainaina óosana óosana faqa áuqu quqánau. Óoqai mifá faiqí ánaaseera ínneeqa mandá íriramau káqi fuaqée qímarínau. ¹⁷⁻¹⁸Mi-kaqi marira Anutúfa innaarúnaindaraa aaku faqa nárana óosana óosana narí ákuanasaa moo nárana narí ákuanasaa moo nárana nímimarifa márídanoo. Ínnee miná qáfamaseeqa ínnee faqa maraséeqa minára kai asasímariafanoo. Mi-ainainná

miqímarianannai narí márina kooroománnimidanoo. Ínnee miná qáfeeqa minára kai asasiaqa. Faiqí ánaasee mi-ufána iriséeqa káqikaaqoo indee indee qídaqa kafáa káqikaaqoo mara mara rídaqa tatúfira aandau nímiáneera qímariqau.

¹⁹Antiooka máqusa amaráfa Pisidia máqa maaqaki moó Antiooka máqusa márinau. Mindáraa Yuda maqannaakaqáusa faqa Ikooniumma máqusaindari akaqáusa faqa moodáanaki suqúfufaqa Ristara máqusai óonureeqa miqóoqaraasa faqa ufa qí qiséeqa Pauroona qumáreeqa maqámau rarisaqá fífiufaqa faandaamura áqoosai áquseeqa óonisamu suqú qumáree misamúna Pauroona árimariqau. ²⁰Dóo kúqinoommifoo qímasee quqásee fufanoo Pauroofa Yísunara ufa qímannimimarufaqa Yísuna ufa írimarusa miná aaqá anifíqu fíqu mámbufanoo Pauroofa narí kai misá qámabaanai fíndifinoo dóo quqásee maqúsai kafáa kéeqanau. Iqáqoofanoo kanánaana Pauroosa Baranabasisa fíndimaqee Deerabeera máqusai fiqau.

**Baranabasisa Sauroosa oonurandeeqara
Antiooka máqusa uqannai ániqau.**

²¹Miqóo Deerabeera máqusai óonu máridanoo ámiqira fasaasa ufa qímannimí marúfaqa moómoosa Yísuna áiku ásauku kámambiqau. Deerabeera máqusaindari Pauroosa Baranabasisa óonurandee anirée kafáa Ristara máqusai óonisamu áru maqusanai kafáa ani káqikaaqoo marikíqa quqásee Ikooniumma máqusai kafáa óoqu fíqau. Miqóo faqa káqikaaqoo máriqa quqásee Pisidia máqa maaqaki moó Antiooka máqusai kafáa fiqau.

²²Mi-maqúsúsakiaqa nídaqa Yísuna ufa írimarusa fuki faakí qímaseeqa qiqau. Ínnee Yísuna ufasáa mundúfiqa kúqaa ánoonaikiaqa. Maasá aiqáma moómoo mandáinainaki máraqa kadáapiriqa fifi íqa Ánutuna quqúsaki kéeqaanauree qídaqa. Minára ínnee faqa sía minnísaqa káqikai fuaqa. ²³Aiqáma maqusakiaqa nídaqa Pauroosa Baranabasisa Yísuna ufa írimariasakinaana qumáreeqaida rakísirausaikimariqau. Quqásaida nárana minnísee innaarukái qiaqée qímasaida maqee náriqa fúkasaa karaambáiqasaa írirana rusímariasara misára rakísiaqee qímasee quqáqau.

²⁴Pauroosa Baranabasisa Pisidia máqa maaqaki óonuree anirée máseeqa Pamafiria máqa maaqai kafáa anirandée fiqau. ²⁵Miqóo miqandá Peeraka máqusai Yísuna fasáasa ufa qímannimiseeqa ooruku námmarinni Ataria máqusai óoqu fíqau. ²⁶Ataria máqusaindari sípaki akarámáfufaqa Antiooka máqusai kafáa fiqau. Óoqai indaarú Antiooka máqusai óosana áraqau. Miqóo Yísuna áiku ásauku miqandá raíneeqee Ánutuna ásaukuki quqásooafaqa Ínneeqara karaambáiqau ufa máraqa nuaqée qímasooafaqa mi-saikána máraqa nímariaqau.

²⁷Baranabasisa Pauroosa Antiooka máqusai aniréeqa Yísuna ufa íri marúsa aiqáma suqú quqáseenoo Ánutufa miqandánnai aiqáma ainaina naamúaqinoo uqannífiqeenoo qímaseenoo Ánutufa miqandánnai ánaamuru kooqí atúasoofaqa misá faqa Yísunara íridaqa. ²⁸Miqí qímannimiseeqa miqóo Antiooka máqusai kísaaqasaa máríqau.

**Pauroosa Baranabasisa Yeerusareenni óoruree
Yísuna áiku ásauku irámmirara óoru fíqau.**

15 ¹Yudeeaa máqa maaqakinaasa Yísuna ufa írimarusa akaqáusa Antiooka máqusai óoqureeqa Yísuna ufa írimarusara maaqí qímasee únna qídaqa naamúa qíqau. Ínnee Yísuna ufamáu kai fídaqa sía Mooseena sándamau fímariafanoo sía fáinanduqirausa sía innaarúnai asumu márefaranoo fee qíqau. ²Pauroosa Baranabasisa mi-Yudeea máqanna fasiqásara qáo qímasee mi-ufánara firaqóo ufa qí qísee ufa raináqau. Miqí qímaseeqa misá moodáa ufa qímaseeqa qíqau Pauroosa Baranabasisa akaqáusa maaqóoqaraasa sáimbaqa Yeerusareenni óoru fúaa. Óorureeqa Yísuna afaaqasáa áqoondiuqa qímannimifaqa maa-ufánara náqaa náqaa fee qífaqa óorurandee qumurée qífaqa íria.

³Antiooka máqusanaasa Yísuna ufa írimarusa misá niqíqámasoofaqa Yeerusareenni óoru fídaqa óoriqaree Fooenisia máqa maaqai faqa Samaria máqa maaqai faqa Pauroosa Baranabasisa náriqa níniunara faqa ánaamuru moómoosa quándaki Ánutufinnai ubeekoonára faqa qímannimíqa fímaríqau. Yísuna ufa írimarusa minára iriséeqa firaqóo asasiqau.

⁴Yeerusareenni minamúsa óoruroofaqa Yísuna ufa írimarusa miqóo márusa faqa nári faiqí firaasá faqa Yísuna afaaqasáa áqoondiuqa minamúsa óoqu nífiqeeqee quqásoofaqa márídaqa Baranabasisa Pauroosa nári níniuna óosana óosana aamína máqanna moómoosa Yísunasaa atooqéuna mi-fasaasáusa qímannimimariqau. ⁵Farisai ámaana ufa qímarusa akaqáusa Yísuna ufa irisée miná áiku ásauku faqa miqóo Yeerusareenni máríqau. Misá faqa Baranabasina faqa Pauroona faqa ufa irisée fíndifiqa maaqí qíqau. Ánaamuru máriasa Yísuna ufara eedóo qídaqa sía káqi máriaqa maasá Yuda máqanna fáinanduquséeqa Mooseena sándamau fídaqa innaarúna aana márefaranoo.

⁶Yísuna faiqi námu niqíqoo fásiquasa moómoosa misá faiqí firaasá faqa minára iriséeqa moodáanaki suqífufaqa ufa qímaríqau.

⁷Kísaaqasaa mi-ufána qída maríqau. Miqí márufanoo nındafoosia Peetooroofa fíndifi maaqí qímasee qímannimino mi-ufána rafáaqafinai. Qíní qíkaqaafasaa Ánutufa sía maasá kaifau, ánaamuru faqa ámiqira fasaasa ufa irisée eedóo qiaqée qímaseenoo ínnikinaana qíní qumáreenoo, anée óosana aréenana ánaamuru qímannimia qufafa miqímmiqiafana. ⁸Ánutufa faiqí aiqáma nímuqusa naundurá írimarifa

máridanoo. Mifá ánaamuruara faqa eedóo qímaseenoo náaquqara maraquna maasá undée miqíkai ínoo misá faqa níminau. ⁹Sía maasá faqa misá faqa rainéenoofau qinau, amanamana kái fee qímasee misá mandáinaina numoo náriqa Yísuna saqárikiranannai míninnisanau. ¹⁰Ánutufa miqímmaqifaqa ínnee nánaree firaa qumaara maréeqee fífau misá nífaariki quqáidee. Mooseena sándufa qaaraíkinoo máridanoo ámiqirafa faqa ummaara nímarifa faqa márinara maasá qikeekú qikaakú maasá faqa qumaara táfirana sía amanaikí máriafanausa máridaqa. ¹¹Ínnee sía miqíafa. Maasá Yísuna saqárikamásoofanoo Karaambáiqua Yísufa narí áfaariranannai maasá útaaqaenoo. Ánaamuru miqí kai másaafanoo dóo misá faqa miqíkaimminoo útaaqaamánimaqaenoo.

¹²Peetooroofa miqí qímasoofaqa aiqáma dáimámbi írimarufanoo Baranabasisa Pauroosa nári níniunara ósana ósana qímannimufaqa íriqau. Miqandá ánaamurukiaqa nímarufanoo Ánutufa miqandánnai faiqí sía áuqaaqaa ira ainaina áquusoofaqa faiqí ánaasee qáfoonara mi-ufána miqóo Yeerusareenni súqimariasaa qímannimimariqau.

¹³Baranabasisa Pauroosa ufa taikásoofanoo Yameesafa fíndifinoo ufa moó qímanniminau. Óo qiní qíkaqaafasaa qiní ufa íriaqa. ¹⁴Ánutufa ánaamuruara ámuqusufanoo misákinaana akaqáusa maréeqeenoo naríara naríndikiaqeera máranau. Mi-ainainna ósanara Peetooroofa fáasai maasá dóo qímaqiminoo. ¹⁵Dóo miqúnaki óoqai tamummáqara fasiqa ákara kooroo ináu. Minára maaqí qímaqoona.

¹⁶Qinée kásooqaqee kafáa qúmunauree qinau.

Qumuréeqa Dafidina áiku ásauku máaqa rapéeiara foo ínoo máriafaqa kafáa qumurée usakánaura.

Miná maqúsa úrisinoo máriafaqa miná faqa rukánaura.

¹⁷Miqíanaqa máaqanna máaqanna karaambáiqara randáaqeera.

Aiqáma máqannaasa náaraanausa qiní ufara ánifaranoo.

¹⁸Qinée karaambáiqua óoqai maa-ufáusa kooroo qíafanausa máridaqa.

¹⁹Yameesafa mi-tamummaqara ufána qímannimiseenoo naríara qinau. Qinée maa-ainainnára írunafa maaqímminoo máridanoo. Ánaamuru máriasa moo máqannaasa quándaki Ánutufinnai ubeekéemariasaa sía kadáapi fífau ruanáura. ²⁰Sía misá miqíafaqa maasá ákara kai rúmeeqee misá nímianaúra. Akaqá ufa maa-ufáusa kai uqannífiqaanaúra. Faiqí moó fannoo nárana maraséenoo moo únnaqira Ánutunara innaaru qímasee áminana miqíra nárana sía naaqa. Faiqí ánaasee narí úmmuari narí úmmuarinnanara sía miná máraaqa. Aandáuy moó anukakí ataakírarana fidíka káqi maaqínaki márinanna síamma naaqa. Fidíka káqinni tati áqusee amaqí kai naaqa, fidíka sía miná naaqa. Dóo miqí kai qímasee qímannimiaqa. ²¹Aiqáma máaqanna máaqanna máriasa aiqáma Sariríqa Yuda máqannaamaana máqakina Mooseena sándufa óoqaindari áukuana aukúana ánaamuru ásaana rúmasaidaqa qímannimariafaqa

Mooseena sándufa óosana óosana amaná írifaranoo. Maasá miqí kai íqa ánoona ainaina kai qímannimianaura.

**Yísufa niqiqoo fásiqausa pása ákara rúmmeeqee
maqúsa maqusa nímaqanau.**

²²Yísuna ufa írimarusa aiqáma Yeerusaree máqusakinaasa Yísuna faiqi námu niqiqoosa faqa faiqí firaasá faqa Yameesana ufa irisée eedóo qímaseeqa qiqau. Maasá qeeqákina akaqáusa suqúmareeqa Baranabasina faqa Pauroona faqa Antiooka máqusa niqiqáifaqa óoqureeqa mi-ufána qímannimiaeera. Miqí qímaseeqa faiqí moo áuqu Yudasifa miná moo áuqu Barasabasi miná faqa Sirasina faqa mara quqáqau. Aiqámausa miqandára ámiqira fasiqa andeeqáraqandee qímarusa máriqau. Misá miqandá maréeqee Sauroosa Baranabasisa nimiséeqa papiqa ákara rúmmeeqee nímiqau.

²³Mi-papiqánaki ufa maaqímminoo márinau.

Ínnee Antiooka máqanna faqa Siria máqanna faqa Sirisia máqanna faqa sía ínnee Yuda máqannaafau máriafanoo, ánaamuru míni maqaqoosá máriafanoo maasá Yísuna faiqi námu mifá niqiqoosa faqa faiqí firaasá faqa maasá ínni níkaqaafasaa nífasausamara ínni nímandaidaqa. ²⁴Maasákiqari faiqí akaqáusa nári kai ínnee unnái óoqureeqa fáinanduqira ufa faqa Yuda máqannaasa sándufa óosana óosana faqa qímannimufaqa iriséeqa qaara irirana máraqau. Sía maasá niqiqáafanau óoqu fiqau. Nári íriranannai óoqu fiqau. ²⁵Maasá minára iriséeqa moodáanaki suqúfiqa ufa qímaseeqa Baranabasina faqa Pauroona faqa qaara fasiqa mara quqásaafaqa miqandá faqa ínnee iannai óoqufifaranoo. Minamúsa ínni ufa qímannimiaeera. ²⁶Baranabasisa Pauroosa sía kúqiranara ruffeemariasa kái paasóosamasee Karaambáiqqa Yísuna ásauku mundírafa miná saiká uqéeree maríasa máridaqa. ²⁷Maasá indaarúqaa Yudasina amarána faqa Sirasina faqa ínnee iannai niqiqáanaqa óoqureeqa papiqakinaa ufa nóokiqari qímannimifaqa íriaqa. ²⁸Ánutuna náaquqara maraquina fannoo maasá faqa moodáa karákaimmídanoo. Sía maasá moómoo sándufa ínnisaa quqánaura. Maa-qaaramoo sandufána kai ínnisaa quqánaura. Maa-qaaramoo firaa ufa namúna kai ínni nímmianaura. ²⁹Faiqí moó fannoo nárana maraséenoo narí moo únnaqira ánutunara dúfi dúfi qímaseenoo ínni níminafa sía miná naaqa minnísaqa. Ínnee aiqáma aandau fidíka sía naaqa. Ataakirára aandau sía miná amaqí naaqa. Faiqí ánaasee narínni narínni úmmuarirana sía máraaqa. Ínnee máq qinée qúnainaina sía máreeqa ámiqiranaki márifaranoo. Dóo maa-ufána taikéenoo.

³⁰⁻³¹Yísuna faiqi námu Yeerusaree márusa mi-akarána rúmmeeqee ufa máree marúsa nímuafaqa máreeqa Antiooka máqusai óoqu fíqau. Antiooka máqusai óoqureeqa Yísuna ufa írimarusa suqúseeqa papiqakinaa ufa

ásaana rufaqa írufanoo ámiqikaimminau. Miná iriséeqa firaaqóo asamaséeqa qiqau. Maa-ufáfa maasá poodúqara ufa máridanoo fee qiqau. ³²Yísuna ufa írimarusa naríara naríara qíkaqaafasaa fee kai qímariqau. Yudasina amaráfa faqa Sirasafa faqa Ánutuna tamummáqara fasiqaqara máruqanda. Miqandá kísaaqasaa nári níkaqaafasaa faqa máridaqa poodúqara ufa faqa qímannimimariqau. ³³Yeerusarendari qúmusa máriufaqa Antiooka máqanna Yísuna ufa írimarusa susúmmasee nímandamásoofaqa Yeerusareenni kafáannai óoru fíqau. ³⁴(-) ³⁵Pauroosa Baranabasisa miqandá sía Yeerusaree máqusai óoru fíqau káqíkaaqqoo kísaaqasaa Antiooka máqusai máriqau. Miqandá faqa akaqáusa namufaqa karaambáiqqa ufa óosana óosana ufa ásaana rúmasee naamúa qímannimimariqau.

Pauroosa Baranabasisa rainákiqa náadu náadu fíqau.

³⁶Máriufanoo Pauroofa Baranabasisa qímaminoo qinau. Dóo fíndifinaqa aníndiri óoqai níniaafannanakinai máaqanna máaqanna nídaqa níuqíá.

³⁷Baranabasisa eedóo qímaseenoo Yoohanee amarána moo áuqu Maraka kafáa áfiqararee qímasoofanoo Pauroofa qáoo qinau. ³⁸Óoqai maasá faqa fínoo Pamafría máqusaindari óonurandee ánufa sáina káqi máriani. Sía maasá faqa aiqámai nínoo kasaqaíndari óonurandee ánufa. ³⁹Miqí qínoo Baranabasisandíri ufa raináqau. Ufa rainásee rakéemaki náadu náadu fíqau. Baranabasisa Marakana áfiqamaree sípaki akarámáfufanoo Sipurusa áfumai narí maqá máaqai finau. ⁴⁰Antiooka máqanna níkaqaafasaa márusa Pauroosa Sirasisa mara quqásee innaaru qímasee qiqau. Ánutuna áfaarirafa ínneeqara Ánutuna saika máree márifanoo ínniqara rakísinnimaqaani.

⁴¹Qímasoofaqa miqandá Siria máqa maaqaki faqa Sirisia máqa maaqaki faqa óonuree anirée ídaqa Yísuna ufa írimarusa afeekaiká mánnimaqee maríqau.

Pauroosa Sirasisa Timootina áfiqasee nímaríqau.

16 ¹Pauroosa miqóoqari Deerabee máqusai faqa Ristara máqusai faqa finau. Mi-maqusa qandá narí aqa narí aqa adeedí márinau. Miqóo Pauroofa Yísuna ufa írimarusa kumaaraana moó paqúrinau. Miná áuqu Timootifa. Miná ánoofa Yuda máqanna ánaasee márinau miná ákoofa Kirisa máqusaindaraafa ánaamuru márinau. ²Ristara máqusai níkaqaafasaa márusa faqa Ikooniumma máqusai níkaqaafasaa márusa faqa aiqáma Timootinara ámiqira kumaaraa fée qímariqau.

(Yuda máqannaasa aiqáma Mooseena sándufamáu fídaqa Isaraee máqanna fee qiaqeera fáinanduqimariqau. Míqunara fáinandammuídee qímariqau.)

³Pauroofa Yísuna ufa maqusa maqusa qímannimiraree qímaseenoo Timooti aniraínaqa ínnisaimbaqa fídaqa Yísuna ufa qímannimiqa fíqú fiquia. Misaqá fíqú fíqumma márusa Yuda máqannaasa aiqáma Timootina ákoonara ánaamurufée qída írimarusa máriqau. Pauroofa Yuda máqannaasa Timootinara qáoo qifoo qímasee Yuda máqannaasa fáinanduquamaqaseeqa áfiqee fimariqau.

⁴⁻⁵Misá maqúsakiaqa óonuree anirée máseeqa Yeerusareenni máru niqiqoo fásiqausa faqa faiqí firaasá faqa misá sándufa suqúseeqa papiqasáa ákara rúmaqoona mi-ufána qímannimidaqa qiqau. Ínnee sía Yuda máqannaasa sándufa óosana óosana irisée qumaara náruani. Yísuna faiqi námu niqiqámaqoo fasiqausa misá sándufauqa minamúna kai rakísi qumáraqee qufaqa miqímmimariqau. Miqí márufanoo maqúsa maqúsa Yísuna ufa írimarusa afeekaikámánde mapukúsee máriqau. Faiqí moómoosa faasaambáasaana iriséeqa dóo misásaa atooáqau.

Pauroofa qainásaa Maseedoonia fásiqa ufa írinau.

⁶Pauroosa Sirasasa miqóoqari Firikia máqa maaqaki faqa Karatia máqa maaqaki faqa óonuree anirée ídaqa qímannimimariqau. Miqóoqari misá Asia máqa maaqai fuanéerufanoo náaquqara maraquana fannoo misá rafáaqafusoofaqa óonurandaqau. Sía minakí qímannimianneera miqínau. ⁷⁻⁸Misá miqóoqari Misia máqa maaqaindari oosirana ffaaqaree Bitinia máqa maaqa fíraree qufanoo Yísuna maraquana fannoo rafáaqafufaqa óorurandee Misia máqa maaqa qámbaanai ái aikátee Tarooasa máqusai ooruku námmani átinni máriqau. ⁹Misá miqóo Tarooasa máqusaki márufanoo Pauroona qainá áfu náranau. Qaináki Maseedoonia máqanna fásiqa qáfanau. Mi-fasiqáfa Pauroona fuki faakí qídaqa qainásaa áaramásee qinau. Anée maí Maseedoonia máqa maaqai anirée maasá dadaaqía.

¹⁰Miqí qufanoo Pauroofa maasá qímaqimufaqa maasá minára Ánutufa maasá Maseedoonia máqa maaqai ámiqira fasaasa ufa qímannimiaqeera qídaqi qímasee dóo deedaqíafannana.

Firipi máqusai Ridia námmarifa Yísuna ufa írinau.

¹¹Maasá Tarooasa máqusaindari sípaki akarámafi andeeqásee Samootarakee máqusai óonuraafannana iqáqoofanoo kanánaana Neeapoorisa máqusai Maseedoonia máqa maaqaki máru maqusana mi-sipánaki fiqíafana. ¹²Miqóo maasá sípakiqari maqásaa áqufufaqa Firipi máqusai adeedí marú maqusai maqámau fiqíafana. Firipi máqusa Maseedoonia máqa máaqakinaa maqusáuqa moómoo márinau. Aiqáma maqusauqa aruséenoo Firipi máqusa mifá úriqarara máqusa firaafá márinau. Roomma máqanna kiapausa kaamánna fira taunna márinau. Roomma máqanna sundíuqa kiapausa faiqí ánaasee miqóo moómoo ani máriqau.

¹³Moómoo taunnakiaqa Yuda máqannaasa miqóo asaquí ani márusa nári amaana máqa usakée maríqau. Akaqá táunnakiaqa sía usakée maríqau. Sariríqasaa Yuda máqannaasa ráudamakufaqa nammári áfainni óoqu óoqumarifufaqa miqóo naríraa amaana qímasaidaqa óoqu randée maqúsai úrimariqau. Maasá Firipi máqusai ani marikámmasee Yuda máqannaasa innaaru qírana óosana iriséeqa Sariríqasaa Firipi máqusaindari ráudamakiqa nammári áfainni Yuda máqannaasara óoqu randáqiafana. Paqúrimasee Yuda maqannaá ánaaseeuqa kai márufaqa misá faqa óoqu marifí ufa qímannimiqiafana. ¹⁴Mi-anaaseesákiqari moó fannoo miná áuqu Ridia námmarifa sía Yuda máqannaá anaasee Tiatira máqannaá ánaasee márinau. Mifá qamunnasaa ákimaru qumisána mi-ainainíranaki máru anaaseefa máridanoo Yuda máqannaasa amaana ufa qímarufa márinau. Pánnoona arira qumisa aináiníranaki márufa máridanoo firaa munnimma áqimaru ainainasaa rakísimaru anaaseefa márinau. Mi-anaaseefá Ánutunara rímarufa márinau. Ánutufa kukéeqasee dadaaqunara Pauroona ufa ámiqimasee írinau. ¹⁵Mi-anaaseefá faqa miná máaqaki akaqáusa márusa faqa iriséeqa nammári máraqau. Nammári maraséenoo maaqí qímasee sandanáinai qídanoo maasá qímaqiminau. Ínnee qiníara kúqaa Karaambáiqqa saqárikidanoo fee qímasee ínnee aiqámausa qiní máaqaki ani ámiqimasee máriaqee qufaqa dóo maasá miqímmiqiafana.

Pauroosa Sirasisa mánaaqqa aundurákinaa fáafasaaqa aqiqanau.

¹⁶Moo fáasaana kafáa innaaru qíraree qímasee nammári áfainni óoqufimarifananoo moo mánaaqqa fannoo maasá aanái paqúrinau. Mi-manaraqáfa fáafasaaqa áakimarufa márufanoo mi-faafasaaqáfa dadaaqufanoo mi-manaraqáfa kásooqaqee kambíqaaninna ainainara maqee maqee tamummaqaséenoo dóo mifá quqóo kai miná ánoona kambíqee márinau. Moómoosa mi-manaraqá funnai óonureeqa qímamidaqa qiqau. Feefaurúmasaifana maasáki kásooqaqee kambíqaaninna ainainara akooroomásee qímanniminaqa miná akiaqara feefaurú ámianauree qufaqa mi-manaraqánasaa rakísimarusa miqí qufaqa firaa munnimma áuqu ramásaida máree maríqau. ¹⁷Maasá Pauroona faqa fufanoo mi-manaraqáfa maasá faqa fímarinau. Fídanoo fáafasaaqa dadaaqufanoo firaa kari fáaqarumaseenoo maaqí qímasee narí tamummaqasée misaqanná márusa aiqámausa qímanniminau. Maa-fasiqa namúsa firaa Anutuna úriqararana saiká faiqi namu máridaqa innaarúnai fímarí aana uqannífiqarara ani máriasa máridaqa. ¹⁸Faasaambáasaana moómoo kari mi-ufána qímanniminoo nímarinau.

Miqí márufanoo Pauroofa qáfoofanoo ákooqoofanoo quándaki minakínaa fáafasaaqa qímaminoo qinai. Yísufa Ánutuna ásauku mundírafa qímaqimifaqa qímamidaqa anée maa-manaraqána aunduráindari rafúdamaki fúa.

Miqí qufanoo miqóokai mi-faafasaaqáfa ráudamaki sandánau.

Mi-maqannáasa Pauroosa Sirasisa rumbáqau.

¹⁹Mi-manaaqána rakísirausa miná qáfamasee bóo qímasee náqimásee maasá minásaaqaraana munnimma firaaná maránauree. Miqí qímasee ánoomasee Pauroona faqa Sirasina faqa qumáreeqa rarisámammaree kiapana oopísaki quqáqau. Mi-oopisáfa sía káqinni márínau, makéeta qámgaanai márufafa misá Pauroosa Sirasisa rarisámasee mi-oopisánaki quqásee aiqáma kiapausa náaramasee únna qímasee qiqau. ²⁰Maa-fasiqa qandá Yuda máqannaqanda maasá táunnaki aniréeqa mandáinaina óosana óosana uqéeraidaqa. ²¹Misá nári sándufa qímaqimifaqa káqi rúnna kai ubeekámaqimaqaidaqa. Maasá Roomma máqanna sándufa ámeemaanai márifaqa nánaree káqi rúnna ubeekámaqimaqaida fee.

²²Faiqí ánaasee aiqáma minára kúqaa kúqaa qufaqa kiapausa iriséeqa níranaqoofaqa Pauroosa Sirasisa qamunna uturúqusee miqandá mara quqásee sundíauqa qímannimufafa unnaná sámu náruaqee qufaqa ámiqimandee firaaqóo náriqau. ²³Naruséeqa karabúsa maqaki quqásee minásaa rakísimaruna qímamiqau. ²⁴Anée ámiqimasee maaqandá rumbáa qufanoo mifá karabúsa qámgaanai oosiranaki quqáseenoo níku nísauku saqári mammaaqai quqásee rumbánau. (Miqandá quqásee sandáifanoo misásaa rakísiinafa mifá kúquannoo. Karabúsa rakísirafa narí kúqiranara ruffaseenoo ámiqimasee ummárasee rumbánau.)

²⁵Eendámuqusai Pauroosa Sirasisa nifaaqa nídafimarufafa aupúraidaqa sía mi-aupurarannára íriqau káqi innaaru qídaqa Ánutunara amooqídaqa minásaa asasíra idi réemarufafa karabúsauqaindi moómoosa írimariqau. ²⁶Miqí márufanoo firaaqóo tautúmafufanoo maqá inaakufa kási kásinai. Mi-maqáfa kásinoo karabúsa maqa faqa aiqáma kási kásimma quqásoofanoo karabúsa kooqúfa nárikai atúafufanoo karabúsa rumbéeqoo sáinandausa faqa narí kai idukúakidanoo narí kai maqásaa áqufinai. ²⁷⁻²⁸Karabúsa rakísirafa káaqa kai tíqinoo máriufa tautínoo fíndifinoo qáfoofanoo karabúsa kooqí atúanoo márufanoo qáfeenoo Óo aiqáma karabúsa fasiqa dóo sandámambi misá miqiana akiaqara firaasáuqa qiní dárifoora sáina qeeqá kai qeeqá datusée kúquanee qímaseenoo narí rákimaru paipana qumáreenoo minánnai narí raqúru ámianeerufanoo Pauroofa rumbára máqakiqari miná qáfamaseenoo firaakarí fáaqa rúmasee qímaminai. Sía anée aneenná asumu kurídia, maasá aiqáma káqi márifaqa.

²⁹Karabúsa rakísirafa miná iriséenoo qóomara naméeraqufaqa qóoma qumbí ámufanoo qumáreenoo sandéenoo rumbára maqaki Pauroosa Sirasisa kúqaa ánoonaufa qímariaqandee qímasee áaquqeenoo áindiriroofanoo miqandá níkuqina óoqi máreenoo maqásaa áqufinai.

³⁰Miqóoqari fíndifinoo miqandá mi-maqánakinaana nífiqeenoo mádaanai

óoquireenoo irámmirinoo qinau. Ínneeqara qiní náqimasaifaqee innaarúnai asumu márianauree.

³¹ Miqí qufaqa miqandá qiqau karaambáiqá Yísunasaa mundúseenana dóo minakí kéeqaa. Miqínana innaarúnai asumu márinnaranoo. Anée faqa aní máaqaki máriasa faqa miqínaqa miqíaqá.

³² Miqí qímasee Karaambáiqá ufa óosana óosana mi-fasiqána faqa miná máaqaki márusa faqa qímannimiqau. ³³ Karabúsasaa rakísirafa miqandá ufa íri iseenoo mi-eendamúqúsánaki Pauroona faqa Sirasina faqa maramáreenoo sáamu náriiqoona nammárinnaí fidíka áuqeeseenoo narí faqa narí áiku ásauku faqa aiqámausa amaana námmani máraqau. ³⁴ Miqóoqari karabúsa rakísirafa Pauroona faqa Sirasina faqa nífiqee narí máaqaki múrusee nárana nimisoofaqa naqau. Karabúsasaa rakísimarufa narí áiku ásauku faqa dóo maqee Ánutunaki kéeqafuafanoo maasáki asasírafa úriqaranoo máridanoo fee qiqau.

³⁵ Iqáqoofanoo kanánaana Roomma máqanna kiapafa poorísa niqiqoofaqa Ínnee óonuree qífanoo karabúsasaa rakísirafa eendá rumbáqaiqanda idukísainaqa fuaqa. ³⁶ Karabúsasaa rakísirafa miná iriséenoo Pauroona qímaminoo qinau. Maasá kiapausa aní faqa Sirasina faqa idukúaqee qiafaqa dóo ínneeqara amanámmi dóo fuaqa. Káqi íreedá kai ámiqímasee fuaqa.

³⁷ Miqí qufanoo Pauroofa miná iriséenoo maaqí qímasee Poorísa qímannimínanau. Maaqandá Roomma máqannaasa quqúsaki márunausa máridaqa. Misá náriqa sándufa rukíaasa. Sía andeeqásee maaqandá fuanáura. Íria, káqi fífau sía ufa íriranaki aiqámausa nífusaa maaqandá dáriísee karabúsaki maaqandá quqáannanara. Dóo maqee fée misá maaqandára íreedá kukéeqaki qumeé fuaqée qída fee, sía fuanáura. Misá náriqá kai akooqóo anirée maaqandá idukúsaiqa fuanáura. ³⁸ Poorísa mi-ufána máree múnu kiapausa qímannimufaqa iriséeqa Roomma máqanna quqúsaki máruqandara iriséeqa Roomma máqanna fíraa kiapafa minára iriséenoo maasá dáruandoo qímasee káaqa rufíaqau. ³⁹ Rufíaseqa misá karabúsa máqaki óonureeqa Pauroosa Sirasisa qimudáoo qímasee reendeenámasee nífiqeenoo mádaanaí quqásee qímannimiqau. Dóo ínneeqara ráudamakiqa Firipi máqusaindari moosá fuaqa.

⁴⁰ Miqí qímasoofaqa Pauroosa Sirasisa eedóo qímasee ráudamaki Ridia námmarina máaqaki kéeqaqau. Miqóo misá Yísuna ufa írimarusa paqúrimasee poodúqara ufa óosana óosana qímannimiseeqa dóo quqásee moosá fiqau.

Pauroosa Sirasisa Teesaronika máqusai fiqau.

17 ¹ Pauroosa Sirasisa Firipi máqusaindari fíndifi fídaqa Ambipoorisa máqusa faqa Apooroonia máqusa faqa fí aikáteeqa Teesaronika

máqusai óonuraqau. Mi-maqusánaki Yuda máqannaamaana máqa márinau. ²Pauroofa naróosana máreenoo minakí kéeqafinoo misá faqa ufa qinau. Tamummáqara fasiqauqa ákarakinaana ásaana rúmaseenoo minakínaa ufa qímannimufaqa narí qímami narí qímami qímariquau. Qaaramoo Sáririqasaa miqímarinau. ³Pauroofa tamummáqara ufakinaana qumáreenoo ásauku mundírafa aupúramasee kúqunara faqa Ánutufa miná kafáa mara fíndifunara faqa qímannimimarinau. Miqídanoo Pauroofa qímanniminoo qinau Maa-fasiqáfa Yísufa qinée qímannimunafa mifá kai óoqai Ánutuna ásauku mundírafa márídanoo. ⁴Yuda máqannaaisiriséeqa akaqáusa Pauroofunnai fiqau. Kirisa máqannaasa Ánutunara rímarusa moómoosa iriséeqa misá faqa misásaa atooqáqau. Úriqarara ánaaseeuqa moómoosa faqa iriséeqa kúqaa fee qímasee misá faqa atooqáqau.

⁵⁻⁷Yuda máqannaaisiriséeqa níkooqee márusa rairai qímasee ánaamuru moómoo nífiqaidanoommifoo qímasee mandá fasiqauqa kudi fasiqauqa náaramásoofaqa moodáanaki suqúfiqa táunna qámgaanai óonuree anirée másee ánoó firaaná uqéeraqau. Misá suqúfufaqa Yasoona máaqa óonu upukámaseeqa Pauroosa Sirasisara márídammiafoo qímasee rapéemasee níndafoo faqa sía márufaqa Yasoona faqa Yísuna ufa írimarusa akaqáusa kai mi-maqánakinaana paqúrimásee maqámau rarísée kiapausunnai múnuseeqa maaqí qiqau. Níndafa maa-fasiqáusa aiqáma maqusa maqusa mandúfa uqéeraqa níniaasa ifaqa maa-maqusánaki faqa aniraafanoo Yasoona maréeqeenoo narí máaqaki quqásai faqa faiqéeqa. Misá maasá Roomma máqannaakaraambáiqua sándufa aiqáma rukíaidaqa misá maasá Roomma máqannaakaraambáiqua mináqu Sisaana arusée narí karaambáiqua moó miná áuqu Yísufa miná áuqu uqéeraidaqa miqídaqa.

⁸Miqí qímasoofaqa faiqí ánaasee aiqámausa kiapausa faqa mi-fuka karaambaiqáfa kambíqafinanoo maasá Roomma máqannaaqeeqá karaambáiqua namufaqa dárúandoo qímasee firaaoqó taútiqau. ⁹Kiapausa Yasoona sámbaqa Yísuna ufa írimarusa faqa aiqáma munnimara qufaqa nimisoofaqa idukíqau.

Pauroosa Sirasisa Beereea máqusai fiqau.

¹⁰Yísuna ufa írimarusa márufanoo eendúfaqa Pauroosa Sirasisa nífiqa quqásoofaqa asukunai Beereea máqusai fiqau. Mi-maqusánai óonureeqa Yuda máqannaasamaana máqaki kéeqau. ¹¹Beereea máqusanaasa sía Teesaronika máqannaanaanna rée marúsa misá írirana írimarusa máriqau. Misá faasaambáasaana afeekaikámándeekaraambáiqua fasásaa ufa íriqau. Misá tamummáqara fasiqauqa ufa ákarakinaana randásee qáfee maríqau Pauroona ufara kúqaa ánoonee sía fee ánoonee qímasee ákarakinaa ufauqára randáqau. ¹²Miqídaqa Yuda máqannaasa faqa Kirisa

máqannaasa faiqí firaasá moómoo faqa Kirisa máqannaá ánaaseeuqa moómoo faqa misá aiqáma Yísunara kúqaa ánoonee qímasee írimariqau. 13-14 Teesaroonikai máru Yuda máqannaasa minára iriséeqa Beereea máqusai óonuree faiqí ánaasee aiqáma nírana fundákusoofaqa Yísuna ufa írimarusa faiqí firaasá nífasausaikirausa Pauroona umeé aqiqoofanoo ooruku námmani áfainni finau. Sirasifa faqa Timootifa faqa káqi miqóo máriqau. 15 Pauroona áfiqee fusá Ateensa máqusai múnu aiséeqa óonurandee aniréeqa Sirasisa Timootisa qímannimiqa qiqau. Pauroofa ínniqara náaraidanoo dóo Ateensa máqusai fuaqa.

Pauroofa Ateensa máqusai finau.

16 Pauroofa Ateensa máqusai Timootisa Siraasisa nífeesidanoo níndafoofaqa Ateensa máqusanaasa maqánnai faqa óoninnai faqa saqárinnoo faqa óosana óosana ainaina nimana áuqusee maasá Ánutu fee qímasee innaaru qímariqau. Pauroofa miná qáfamasoofanoo ákooqanau. 17 Firaqóo ákooqoofanoo ákooqeenoo apátufanoo Yuda máqannaá amaana máqaki kéeqafufanoo Yuda máqannaasa faqa ánaamuru minakí anikéeqeemarusá faqa Yísunara ufa qímarinau. Maqúsa qámabanai faqa faiqí ánaasee faqa aiqámai ufa qinóo ninau.

18 Ateensa máqusai írirana fíqararausa maqee maqee súqida márunaki súqimariqau. Óosana óosana sukúraki kéeqeusa Ateensa máqusai maqee maqee súqimariqau. Eepikurianna sukúra tisáauqa moó íriranamau fímariasa faqa Sitookika sukúra tisáauqa misá moo íriranamau fímariasa faqa Pauroona ufa átikai iriséeqa nóori uqéeraseeqa Pauroonara maaqí qímasee uteéti qídaqa qiqau. Maa-iriranná síai fasiqafa narí afaaqa fífa amooqída nána úfee qídanoo fee. Akaqáusa maaqí qiqau. Mifá ánaamuru Ánutusara qídanoo. Pauroofa Yísufa kúqiranakiqari fíndifunara qímannimufaqa misá tautúmasee dapi ufa qídaqa uteéti qímariqau. 19 Misá miqí qímasee Pauroona áfiqamaree firaa akara maaqa miná áuqu Areeoopakusa mi-maqánaki fiqau. Firaa irirana faqáasa kai minakí súqimarunaki áfiqee fiqau. Minakí suqúseeqa Pauroonara irámmiriqa qiqau. Anée fúka ufa qímannimianaqa maasá miná írirara súqidaqa. 20 Mi-ufána qíannanaki maasá akaqáinainara randáidaqa. [21 Ateensa máqusanaasa faqa ánaamuru animárusa faqa óosana óosana fúka írirana íriane qídaqa minára kai irimáree fímariqau. Misá minára Pauroona irámmirí maríqau.]

22 Pauroofa miná iriséeno misá nóorinni fíndifinoo qímannimino qinau. Óo ínnee Ateensa máqusanaasa qinée maí ánidaqa ínni óosanara qáfaidaqa íridaqa káaqa ínnee Ánutuna óosana óosana ainainannái nimana áuquseeqa maasá Ánutusee qímasaidaqa innaaru qiqánuasa. 23 Qinée ínni maqúsaí óonuree anirée níniíqa ínneeqa aandáu arusée tatúfimari qaindausa qáfeeqa. Ínnee moómoo Ánutusara óosana óosana

innaaru qímariasa máriafaqa qinée qáfeeqa. Aiqáma qáindauqasaa mi-anutúsa núqu ákara rinoo máriafaqa qáfeeqa. Mooqáindasaa ákara kai rinoo máriafaqa qáfeeqa. Sía maasá írúnna Anutunee qímasee ákara kai rúmaqaafaqa qáfeeqa. Mee ínnee sía írimaria Ánutuna minára innaaru qímarianara miná áuqu óosana koorooianáura.

²⁴ Ánutufa innaarúna faqa maqá faqa aundurákinaa ainaina márína mináuqa áuqu Ánutufa máridanoo. Mifá innaarúna faqa maqá faqa áuqufa mi-ainainná karaambáiqá máridanoo. Sía faiqí nísaukunnai áuqueeqee amaana máqaki quqáqaafau máridanoofau. ²⁵ Mifá narí kai náanna faqa márirana faqa faiqí faiqi nímimarifa máridanoo. Mifá nána ainainaree sárauímarifa márinaqee maasá qeeqá íriranannai kadáapirumeeqee ámianauree, sía amana. Aiqáma ainaina narí kai áuquqoofa kai máridanoo. ²⁶ Mifá kai moodáa fasiqa áuquqoonasaaqari kai aiqáma máqanna kambíafa máridaqa. Mifá naríkai óosana ároonakiqari aiqáma ánaamuru quqánnisáqoosa kai máridaqa. Mifá qufaqa misá márirana óosumma nímaqóonakiaqa kai marimáree fímariafanoo. ²⁷ Sía fífau, óoqai Ánutufa miqínau. Asukunakí máridaqa Ánutunara míkimmakidaqa randáidaqa paqúrinafa paqúriaqee qímaqoona miqímaqoona miqí maríafanoo. Sía Ánutufa faiqí nánai máriafa máridanoo. Faiqí naaqá máridanoo. ²⁸ Miná máriranaki kásiranaki maasá máridaqa. Ínni ufasáa rakísirausa misá faqa minára maaqí qímariafanoo maasá faqa miná faiqi námu kai máridaqqee qídaqa.

²⁹ Misá miqí qímaqoona qinée minára minakína ookáamasee qinée maaqí qídaqa. Maasá Ánutuna faiqi námu máridaqa náqimásee maasá quándakina qeeqá qíkoona amana kóorannai siruáannai óoninnai miná ámmeemee rianáuree. Sía andeeqánoo máridanoo.

³⁰ Óoqai faiqí misá Ánutunara randáidaqa asukunakínai míkimaki ánídaqa máriqau. Ánutufa mi-kamúqoora dóo aunúseenoo sía misá fúrufarirana ákiaqara nárinau maqee maa-kamúqoo aiqáma ánaamuru nári mandáinainakiqari quándakiaqa Ánutufinai ubeekaaqée qídanoo. ³¹ Mifá aiqáma máqannaasa moodáa fáasaana ufa irisée narí andeeqáranannai andeeqánnisáannoo. Dóo mifá útaaqaamáqaifanoo mi-faasaannáfa máridanoo. Ufa írimari fasiqafa faqa utáaqaamaqaiifa máridanoo. Mi-ufána írimari fasiqana Ánutufa kúqiranakinaana mara fíndifunannai kooroo inóo máridanoo.

³² Írirana faqaasa súqimarusa kúqiranakiqari fíndifunara qímannimufaqa akaqáusa naanaidara qímariaqau. Akaqáusa kafáa moo kári íriane qiqau. ³³ Miqí qímasoofanoo Pauroofa ráudamakinoo finau. ³⁴ Fufanoo faiqí akaqáusa minásaa atooqáfi miná ufa írimariaqau. Moo fásiqa áuqu Dioonisiusafa ufa suqíra maqa Areeopakusa súqira máqaki kéeqee marúfa márinau. Ánaasee moo áuqu Damariasá námmarifa mifá faqa faiqí ánaasee akaqáusa misá faqa Pauroona ufara kúqaa fee qímasee minásaa atooqáqau.

Pauroofa Ateensa máqusaindari Koorinti maqusai finau.

18 ¹Pauroofa Sirasina faqa Timootina faqa nífeesu sianoo Ateensa máqusa quqáseenoo Koorinti máqusai finau. ²Koorinti máqusai qíqoo adeedí márufanoo óonureenoo faiqí moó paqúrinau. Miná áuqu Akuiraafa márínau. Akuiraafa Poontiusa máqa maaqai kambíqoofa Itari máqa maaqai óonu marínau. (Itari máqa maaqaki Roomma máqasaa firaa kiapafa miqóo márufanoo miná maqúsa márínau.) Itari máqa maaqai máriufanoo firaa kiapafa mináqu Karaudiusafa Yuda máqanna aiqáma asaquénnimaqasoofa quqásee dáraaniqau. Akuiraafa Yuda máqanna márufanoo asaquésoofanoo narí ánaaqa Pisisira námmani sándiri Koorinti máqusai finau. ³Óonu márufanoo Pauroofa miná paqúrimaseenoo miná faqa márídanoo dadaaqídanoo burimakáu apatannái úqqaana máqa usakée márínau. Akuiraasa Pauroosa mi-ainainnirána akoofásaqara márída usakéemariqau.

⁴Pauroofa aiqáma kari Sariríqasaa Yuda máqanna ufa suqíra máaqaki kéeqafidanoo naamúaqira ufa Yísunara qímannimimarinau. Yuda máqanna faqa Kirisa máqanna faqa qímannimimarinau.

⁵Sirasisa Timootisa Maseedonia máqusaindari aniroofanoo Pauroofa sía Sariríqa kai aiqáma faasaambáasaana Ánutuna ásauku mundírana Yísunara Yuda máqannaasa naamúaqimannimimarinau.

⁶Miqímarufanoo níkoqoofaqa Yuda máqanna Pauroona mandúfa sukúfa qímamaqáqau. Miqí qufanoo Pauroofa rútaqi fíndifinoo dóo narí ásaunkunai narí afaaqáindaraa kookoomma aisoora fatíkeegee Yuda máqanna nínaamu áranau. Ínneeqámma dapikírana óosana áraafanoo. Qinée ámiqirannai ínni mara quqáunaqa ínneeqá kai mandáatata fímariafanoo dóo ínnindi kai, sía qiníndifau márídanoo. Dóo maqee maaqóoqari dóo qinée ínni Yuda máqanna minnísee ánaamuru qímannimianaura.

⁷Pauroofa miqí qímaseenoo misá minníseenoo ánaamuru fasiqa máaqaki óonu marínau. Mi-fasiqána áuqu Titiusa moo áuqu Yusatusafa márídanoo miná máqa Yuda máqanna ufa suqíra máqa adeedí márufanoo Pauroofa minakí marínau. Titiusafa moo áuqu Yusatusafa Ánutunara innaaru qímaru fasiqafa ánaamuru márídanoo Yuda máqannaasa amaana ufa írifa maqee Yísuna ufa írimarufa márufanoo Pauroofa miná faqa óonu marínau. ⁸Yuda máqanna ufa suqíra maqasaa rakísirafa mináqu Kirisipusafa márídanoo Yísuna ufara kúqaa fee qímarufa narí faiqi ánaasee faqa Koorinti máqannaasa moómoosa faqa kúqaa fee qímasee nammári máraqau.

⁹Pauroofa moo éendaki faiqaqée ufanoo qainásaa maaqímasee áfunnarana. Qaináki Ánutufa Pauroona qímaminoo qinau. Pauroo sía anée maaqóoqaraasara rúfaa. Anée káqi ufa qída mária. Sía anée

minnísa. ¹⁰Qinée aní faqa kukéeqai márídaqa dadaaqídaqa. Maa-Koorinti maqusánakina faiqí ánaasee moómoo qiníndi márídaqa qinée aní namuqáaki máriasa rafáaqa fúanaqa sía misá áidafirana aní ámifarano. ¹¹Pauroofa miná iriséenoo afaaqa quqásee miqóo márínau. Márídanoo Ánutuna ufa qímannimarinau. Miqídanoo áukuana moodáa maraséenoo moo áukuana qámbaanasaa fínoo taikánau.

¹²⁻¹³Pauroofa miqóo Koorinti máqusai káqi márufanoo Kirisa máqasaa rakísímaru kiapafa taikáfufanoo Roomma máqanna kiapafa firaafáikirafa moo fúka kiapafa aqiqoofanoo óoqeenana ámaaqaki animárinau. Mi-kiapána áuqu Karioofa márínau. Miqóo mária Yuda máqannaasa Pauroona namuqáa fúka kiapafa animáriqoo fee qímasee Pauroona qumáree rariséeqa fúka kiapafinai múnuseeqa maaqí qímasee únna qímasee qímamiqau. Kiapa, maa-fasiqáfa maasára Roomma máqanna sándufa rukíaranaki maasá qifeeqáidanoo. Mifá maasára ínneeqa náaruqaa oosana minníseeqa maqee qiní fúka oosana qímannimunnana mi-maú fídaqa Ánutunara innaaru qiaqée qídanoo ufa rukíaranaki maasá qifeeqáidanoo.

¹⁴Miqí qufanoo Pauroofa ufa qianéerufanoo Karioofa Yuda máqannaasa maaqí qímasee qímanniminau. Maa-ufána sía sándufa rukíarafa márídanoo sía moo mándainaina máraidano. Miqínoo márínauqau ínna ufa andeeqáseefau írini. ¹⁵Maa-ufána fifau ufa kái óosana óosana ufa faqa núqu faqa ínna sándufa kái márídanoo. Qinée miqíra fifau ainaina sía qinée írianaura ínneeqa kai.

¹⁶⁻¹⁷Miqí qímaseenoo kiapafa áanoomasee fukifaakúfaqa kóota maqakiqari Yuda máqannaasa ráudamakufaqa miqóoqaraasa, Yuda máqanna amaana máqasaa rakísirana miná áuqu Soosateeneesana qumára maree míni kiapana kooqíki quqásee unnaanásamu firaqóo uqafíqau. Karioofa miná qáfoofanoo ákooqoofanoo sía minára írinoo mána mánaminau.

Pauroofa Koorinti máqusaindari Antiooka máqusai sípaki finau.

¹⁸Miqóoqari Pauroofa Koorinti máqusai faiqí firaasá nífasausaikirausa misá sáimbaqa káqikaqoo kísaaqasaa márínau. Koorinti máqusai káqi márídanoo minníseenoo miná dínatinni Keenakareea máqusai óonu mi-maqusánaki márídanoo Yuda máqanna naanna raanée qímaseenoo moo áinainara qíma afeekaikámandeenoo ákiaqa maqánamu faqa indufú áquseenoo quqáseenoo sípaki akarámáfufanoo Pírisira námmarina faqa Akuiraana faqa miqandá qísafaaqi faqa Siria máqa maaqai finau. ¹⁹⁻²¹Sípa fannoo ooruku námmani taqamáreenoo Siria máqa maaqai fídanoo Efeesusa máqusai náaree óonuranau. Óonureenoo Pauroofa Yuda máqanna ufa suqíra máqaki kéeqafufanoo Yísunara naamúaqimasooqafa misá qiqau anée kísaaqasaa márídana maasá qímaqimia qufanoo Pauroofa

maaqí qímasee narí qímanniminau. Ánutufa qiníara kafáa ániannee qínnanara kafáa ónurandee ánianaura. Miqí qímaseenoo Pirisira námmarina faqa Akuirana faqa miqóo Efeesusa máqusai quqánniséenoo sípaki akarámáfufanoo Isaraee máqa maaqai Seesareea máqusai finau.

²² Sípa fannoo Pauroona áfiqee Seesareea máqusai múnaisóofanoo afíuqákufanoo maqámau Yeerusareenni óoru finau. Óorureenoo narí Yísuna ufa írimariasa narí ákaqaafasaakirausa nínrafeenoo káqikaaqoo misá faqa márinoo óorurandee Antiooka máqusai indaarú máriunnai kafáa finau. ²³ Antiooka máqusai káqikaaqoo márinoo kafáa fíndifinoo Karatia máqa maaqaki faqa Firikia máqa maaqaki faqa óonuree aniréenoo Yísuna ufa írimarusa poodúqara ufa qímanniminoo nufaqa Yísuna ufara afeekaíkiqau.

Apooroosáfa Efeesusa máqusai Yísuna ufa írimarusa dadaaqinau,

²⁴ Yuda máqanna fafiqa moo áuqu Apooroosafa Areekasandiria máqusai kambíqoofa mi-fasiqáfa Efeesusa máqusai ani márinau. Mifá ámiqimandee káaqa ufa qímarufa. Mooseena sándufara faqa tamummáqara ufa ákara faqa káaqa mi-ufáusa ámiqimandee írimarufa márinau. ²⁵ Yísuna ufa írimarusa mi-fasiqána Yísuna ufa ámiqimasee qímamisoofanoo írimarufa márinau. Mifá maqee maqee andeeqásee Yísunara faiqí ánaasee qímannimidanoo káaqa fuki faakí qímarufa márinau. Mifá óoqai Yoohaneefa nammári nímimaru nammárina mároofa Yísuna nammáriara sía írinau. ²⁶ Apooroosáfa mifá Efeesusa máqusai aniréenoo Yuda máqanna ufa suqíra maqaki paasóosamandaida qímannimimarufanoo Akuirafa faqa Pirisira námmarifa faqa miná ufa iriséeqa nári máaqaki mara quqáseeqa andeeqásee Ánutuna aanára máriranara Apooroosána aamúa qímariquau.

²⁷ Apooroosafa Kirisa máqa maaqai fíraree qímasoofaqa Efeesusa máqusannaasa Yísuna ufa írimarusa miná ákaqaafasaakírausa dadaaqíra ufa pásaki maaqí qímasee ákarariqau. Ínnee Kirisa máqannaasa ínnee ámiqimasee maa-fasiqána óonu áfiqeeqee quqáaqa. Miqímasee ákara rúmmamufanoo máreefinau. Kirisa máqa maaqai márídanoo Apooroosafa Yísuna ufa írimarusa fíraaqóo dadaaqinau moómoosa Ánutufa kukéeqasee dadaaqufaqa Yísunara irisée minásaa mundímariquau. Miqírausa Apooroosafa dadaaqímarinau. ²⁸ Yuda máqannaasa faqa akooqóo maqúsa qambaanaí Apooroosafa óori runúseenoo Yuda máqannaasa Yísunara afeekaikámasee qímannimufaqa moómoosa Yísunara dóo kúqaa ánoonee qímariquau. Apooroosáfa Mooseena sándufakinaana tamummáqara fafiqa ákarakinaana Ánutuna ásauku mundírafa kúqaa Yísufa márínara uqannífiqasoofaqa moómoosa íriqa kúqaa Yísufa Ánutuna ásauku mundíra fee qímariquau. Apooroosáfa mi-maqusánaki márídanoo Yísuna ufa írimarusa poodúqamánimaqanau.

Pauroofa Efeesusa máqusai Yísunara ámiqimasee qímannimínau.

19 ¹ Apooroosafa Koorinti máqusai márufanoo Pauroofa Asia máqa maaqai aniréeno maqúsa maqúsa maqámáú ónuree anirée Yísuna áufakiana qímannimínoo nínau. Miqídanoo Efeesusa firaa taunnakina óoqu fínau. Óoquireeno Yísuna ufa írimarusa akaqáusa paqúrimasee irámmirínoo qínau. ² Ínnee indaarú Yísunasaa mundíqau, mi-karí náaquqara andeeqara maraquna máraqeeiqau. Misá mi-ufána iriséeqa qíqau. Maasá sía náaquqara máraqunara írídaqa. Máridanoo fee sía fee márídanoo fee, sía maasá minára írídaqa. ³ Pauroofa minára iriséeno kaifáa irámmirínoo qínau. Ínnee indaarú nána nammari fee máraqau. Qufaqa misá qíqau. Maasá Yoohaneefa nammári nímimaruna nammarína máraafanausa márídaqa. ⁴ Pauroofa miná iriséeno maaqí qímasee qímannimínau. Yoohaneena nammári fannoo nári mandáinainasaaqari quandée marífa márídanoo. Yoohaneefa nammári nímimarufa káqi máru aukuana Isaraee máqannaasa maaqí qímasee qímannimínoo qínau. Qíní qínaaqíanna kambíqainna fasiqafa minásaa kúqaa mundúfuaqa. Yoohaneefa miqí qínoo Yísunara qínau.

⁵ Mi-Efeesusa maqannaasá Pauroona mi-ufána iriséeqa dóo Karaambáiqá Yísuna nammári máraqau. ⁶ Nammári marasoofanoo Pauroofa misásaa ásauku mundúsoofanoo náaquqara maraquna fannoo misá náakufufaqa ánaamuru ufa sía írimaru úfana qímaríqau. Misá Ánutuna ufara faqa qímaríqau.

⁷⁻⁸ Miqí qímarusa qísauku taikásee qíkunni óoqu qaara marasée Efeesusa máqanna ufa óosana qímarusa máriqau. Náaquqara maraquna fannoo misáki áqufufanoo Pauroofa márídanoo qaaramoo qúqoonasaa Yuda máqannaasa Efeesusa máqusai ani misá faqa máriasa nári náaduma ufa suqíra maqaki kéeqafi paasóosamasee Ánutuna quqúsara naamúaqimannimimarinau.

⁹ Akaqáusa Pauroona ufa iriséeqa karaambáiqá Yísuna ufamáu fíranara níkoqoofaqa sukúfa mandá ufa kai aiqámatia qíqau. Pauroofa miqí quná iriséeno Yísuna ufa írimarusa narí ákaqaafasaakírausa nífiqamareeno misá Yuda máqannaasa rakéemma quqáseenoo ráudamaku fanoo mi-taunnánaki kai moo úfa suqíra maqaki kéeqanau, mi-ufa suqira maqána akoofa mináúqu Tiranusafa márínau. Aiqáma faasaambáasaana Pauroofa mi-ufa suqira maqánaki faiqí ánaasee nífiqamareeno minakí múrusaidanoo Yísuna áufakiana narí qímami narí qímami qímaríqau.

¹⁰ Pauroofa miqímammaree fímarufanoo qaara aukuana áiqaróonara Asia máqa maaqaki márusa Yuda máqanna faqa Asia máqanna faqa misaqá márusa faqa aiqáma Karaambáiqá ufa íríqau.

**Faiqí naunduráki máru faafasaaqána aqíqoosákai
nárí isoofaqa quqásee sandáqau.**

¹¹ Ánutufa Pauroonakinaana faiqí sía amana áuqaaqaa ira ainaina faiqí nifaaqa andeeqée maríana náaquqara ainaina misá nífusaa

áúqusoofaqa qáfeeqa Yísunara kúqaa ánoona fee qiqau. ¹²Faiqí ánaasee aurímarusa níkaqaafasaa Pauroona ankísa fee qamunna fée ani mara máree aurímarusa nímufoanoo aurírafa taikée marínau, fáafasaaqa náakirafa rafúdamaki sandéemarinau. ¹³Yuda máqannaasa akaqáusa misá faqa fáafasaaqa náakimarusa niqiqéemarusá máriqau. Miqí qímasee ánoomasee Pauroona faqa Sirasina faqa qumáreeqa rarisámammaree kiapana oopísaki quqáqau. Mi-ooopisáfa sía káqinni márínau, makéeta qámbaanai márufaqa misá Pauroosa Sirasina rarisámasee mi-ooopisánaki quqásee aiqáma kiapausa náaramasee únna qímasee qiqau. Moodáa fasiqa faiqinámu qísauku dínni taikásee dínni ani qaraqánda marasée fáafasaaqa niqiqée marusa máriqau.

¹⁴⁻¹⁵Misá níkoona áuqu Sikeefaafa márínau Yuda máqannaasa Ánutuna aanáiqikirausa úriqararafa márínau. Mi-fasiqána faiqi námu Pauroona óosana qáfeeqa maasá faqa miná óosana amanamásee qáfaanauree qímaseeqa, faiqí moó fáafasaaqa áakimaruna óonuree áuqamáseeqa qiqau. Anée Yísuna áuqu Pauroofa qímannimimarina irisée anée ráudamaki sée fífua qufanoo fáafasaaqa fannoo maaqí qímasee narí mi-fasiqána aunduráindari misá qímanniminai. Ee, máa, qinée Yísunara írídaqa Pauroonara faqa írídaqa ínnee yáu yáusee máridee qinée sía ínniara írídaqa. ¹⁶Miqí qímaseenoo faiqí narí áqoondiki máru fasiqana dadaaqufanoo fíndifinoo firaqóo uqanna misá narí narí iseenoo misá qamunna anaqí mároofaqa káqisamu máaqakiqari rafúdamaki quqásee sandáqau.

¹⁷Efeesusá máqusa márusa faqa Yuda máqanna animárusa faqa mi-ufána irisoofoano káaqa náaquoofofa Karaambáiqá Yísuna áuqu firaqóo uqéeraqau. ¹⁸Yísuna ufa írimarusa míquna iriséeqa Pauroofunnai suqúmáree aniréeqa náriqa mandáinaina óosana óosana kooroo iqáu. ¹⁹Yísuna ufa írimarusakiqari áukainaina mandáinaina afunee áinaina máraqa nusáuqa náriqa mandá ufa ákaraki quqáqoona moodáanaki suqúseeqa aiqámausa nífusaa firaqóo idáraqau. Idáqoo papiqana feefaurímaruna moodáanaki ásaana rúmasoofanoo maaqímminai. Fira munnimma tia (K50,000) áqimaruna idá raqau.

²⁰Dóo miqímasoofanoo Karaambáiqá ufa aiqáma atinai dáraanimambufanoo dóo afeekaikámáfinoo atukaramáfinau.

Deemeetiriusafa Efeesusá máqusai firaqóo tutuqirana uqéeranau.

²¹Mi-ainainná taikásoofanoo miná maaríqoo Pauroofa qinau. Qinée maaqóoqari Maseedoonia máqa maaqai faqa Kirisa máqa maaqai faqa óonuree aniréemaseeqa Yeerusareenni kafáa óoru fúanaura. Miqóo óoru máridaqa Roomma máqusa óonu qáfaanaura. ²²Miqí qímaseenoo Pauroofa Timootina faqa Eerasatusana faqa niqiqoofofa Maseedoonia máqa maaqai indaarú fiqau. Pauroofa Asia máqa maaqai káqi máriufanoo nínaaqiana finau.

²³ Efeesusa máqusai káqi márufanoo moo mándáinaina Karaambáiqá ufamáu fímarusaki kambíqanau. Mi-aukuanná misá Yísuna ufara Karaambáiqá aaná fee qímariqau.

²⁴ Asia máqannaasa nári moo únna ánutunara ánaasee ánutufa márínau foo qímariqau. Mi-anaaseená áuqu Arateemisa námmarifa márínau. Mi-anaasee anutúna amana Efeesusa máqusa firaa amaana maqakí márínau. Óoninnai áuqira amaana máqa firaatiá ámiqirafa uqanna márínau. Efeesusa máqusai faiqí moo áuqu Deemeetirusafa márídanoo mi-amaana maqána qáfaidanoo miná amana kái siruáauqa maraséeno idáki tasírisirimáseenoo moómoo káqikaanáuqa áuqiíseenoo faiqí ánaasee nímufaqa feefaurúmmasaidaqa máraidaqa nári máaqaki múnú quqásaidaqa innaaru qímariqau. Deemeetirusafa siruáa áuqimarusa úriqararafa márufaqa misá aiqáma mi-saikánannai munnimma máree maríqau. ²⁵ Deemeetirusafa siruáa áuqimarusa náarama moodáanaki quqáseenoo qímanniminoo qínau.

Óo maa-fasiqáusa maasá saikásaaqari munnimma kambíqaidanoo. ²⁶ Ínnee mi-fasiqána Pauroonara írídaqa miná óosana írímariafanoo. Maasá qísaukunnai áuqimarunannara sía Ánutufa uqannee qídanoo. Mifá Efeesusa maa-maqusánaki faqa Asia máqa maaqaki aiqámai faqa Yísunara qímannimifaqa misá kúqaa fee qímasee maasá Arateemisa námmarina minnísaidaqa. ²⁷ Miqídaqa maasá saiká munnimma máree marúnnana qúsasaa mandáikiannoo. Maasá úriqarara anaasee anutuna Arateemisa námmarina amaana máqa faqa mandáikiannoo. Maasá ánutufa Arateemisa námmarifa mifá faqa uréeqannoo. Asia máqannaasa faqa aiqáma máqannaasa faqa Arateemisa námmarinara innaaru qímariana dóo taikéefaranoo.

²⁸ Faiqí ánaasee mi-ufána irisoo fanoo níranaqoofaqa firaaqóo fáaqa fuísee qímaseeqa qiqau. Efeesusa máqanna Arateemisa námmarifa firaatiá úriqararafa márídanoofée qiqau. ²⁹ Mi-ufáfa aiqáma atinnai dáraanufaqa faiqí ánaasee suqú fiqa dadaaqiaqée qímasee Masedooniandaraaqanda Pauroona áqoondiqara Kaiusana faqa Aristarakusana faqa Pauroona faqa Efeesusa máqusai animáruqanda qumáreeqara rarisámammaree sandéeqa firaa ufa suqira maqaki kéeqafi minakí mi-fasiqaqandá quqáqau.

³⁰⁻³¹ Pauroofa misá níndafamaseenoo minakí kéeqaaneerufaqa Yísuna ufa írimarusa miná rafáaqafusaqau. Asia máqa maaqaki márusa úriqararausa Pauroona áqoondiuqa ufa moonásaa quqásoofanoo míni qímaminoo qínau anée sía minakí kéeqaa, kúqinafaara. ³² Faiqí ánaasee moómoo uqanna firaa ufa súqimaru maqanaki kéeqafufaqa firaaqóo fáaqa fuísee qímariqau. Akaqáusa moó fáaqariqau akaqáusa moo áinaina fáaqariqau. Múduka tia nánaree maasá fifau fáaqarida fee qímasee síamma írìqau, káqi fífau fáaqarimariqau. ³³⁻³⁴ Yuda

máqannaasa Areekasandeeranara anée fíndifi qímannimianee qufaqa faiqí ánaasee miná qáfamaseeqa óo mifée mandá fasiqa márifaqee mináree fáaqa fuísee qíqi ífee. Areekasandeerafa fíndifinoo ásaunkunoo ufa rafáaqafinoo qáoo qímasoofaqa misá aiqáma miná qáfamasee Yuda máqanna moó ánutunafaqa fee qímasee fáaqa rída qiqau. Efeesusa máqanna Arateemisa námmarifa úriqarara Ánutufa márídanoo. Misá mi-ufána kai firaaqóo fáaqa fuísee qídaqa mári máriufaqa kísaaqasaa uqanna fáaqa quqáida máriqau.

³⁵ Efeesusa máqusa úriqararafa moó fannoo rafáaqafinoo miqínoo fubaqa rafáaqafuseenoo qímanniminou.

Efeesusa máqanna fasiqauqa qiní ufa íriaqa. Efeesusa máqusa Arateemisa námmarifa rakísimari maqusafa márídanoo. Sía moó fannoo minára qáoo qínoo márídanoo. Miná náaquqara óoni innaarúnaindari áqufuna maasá miná faqa miná amaana máqa faqa rakísidaqa. ³⁶ Sía moó fannoo amana mi-ainainnára qáoo qíannoo. Minára ínee dóo asooaqa sía fúrufaramasee moó áinaina áuqaqa. ³⁷ Maa-fasiqa qandá ínee maramáree ániana sía moó ámaana maqakinaana qúmмуari máriaqanda sía maasá ánaasee ánutunara moó úfa qía. Nánaree fífau nífiqee áni fee. ³⁸ Deemeetirusafa faqa narí moodáa saika faqaasa faqa moó fásiqa ufa ámiraree qínanoo maasá ufa írira suqírafa márídanoo ufa andeeqée maría fasiqausa miqóo márídaqa misá miqóokai nári ufa andeeqáqa. ³⁹ Ufa andeeqée maríasa sía amanaikífanoo faiqí ánaasee ufa suqírafa narí qánaa kai ufa suqúqa. ⁴⁰ Roomma máqannaasa máa fífau tutuqírana iriséeqa maasá díqifaara, misá maasára iráifaqa nána ufa fée qímannimianuree sía ufa óosana márídanoo.

⁴¹ Miqí qímaseenoo aiqámausa niqiqoofaqa fífainiquau.

Pauroofa Maseedoonia máqa maaqai faqa

Akaia máqa maaqai faqa finau.

20 ¹ Efeesusa máqusaki firaa tutuqírafa taikóofano Pauroofa Yísuna ufa írimarusa suqú quqáseenoo poodúqara ufa qímannimiseenoo nímandamáseenoo dóo quqásee Maseedoonia máqa maaqai finau.

² Maseedoonia máqa maaqaki óonuree anirée ídanoo Yísuna ufa írimarusa poodúqara ufa maqee maqee qímannimimarinou. Miqóo qaraasa poodúqamánimaqaseenoo quqásee Kirisa máqa maaqai óoquireenoo miqóoqari moó qúqoona máranau. ³ Pauroofa Kirisa máqa maaqaindari sípaki akarámafufanoo Asia máqa maaqai fíraree qufaqa Yuda máqannaasa irisée miná árírarufanoo moó fannoo iriséenoo Pauroona qímamufanoo rufíaseenoo kafáa Maseedoonia máqa maaqakinai fíqummákufanoo Tarooasa máqusai fíraree qinuu.

⁴ Soopateerafa Piriqusana ámaaku Beereea máqusaindaraafa Pauroona

faqa finau. Aristarakusafa faqa Seekundurafa faqa Masedoonia máqannaqanda Pauroona faqa fiqau. Deerabee máqusaindaraafa Kaiusafa faqa finau. Tikikusafa faqa Taroofimusafa faqa Asia máqannaqanda Timootifa faqa minamúsa Pauroona faqa fiqau.

⁵Minamúsa indaarú sípaki akarámafuafa Taroosa máqusai ónu márída maasára qífeesimariqau.

⁶Maasá Firipi máqusai ooruku síai feemu qoomáqamasee námammaree Taroosa máqusai Pauroona faqa fiqáfana. Maasá moodáannai qísauku áfuru sípaki faiqée fífiuafa Taroosa máqusai ónuree maasára qífeesimarúsa ónu paqúriqafana. Miqóo Taroosa máqusai maasá aiqámausa qísauku dínni taikásee dínni ónu qaara marasée fáasaana máriqafana.

**Pauroofa Taroosa máqusai eendáki Yísuna ufa
qimannimimarufanoo kumaaráa áqufinau.**

⁷⁻⁸Sariríqa eendáki maasá faqa Yísuna ufa írimarusa aiqámausa faqa moo máaqaki suqúfiqa Yísunara áfaarurira nárana naqau. Pauroofa kanánaana fuanée qu éendanaki kísaaqasaa qimannimimarinau. Mi-maqánaki tidá moó maqásaa márinoo kafáa tidá moó sandáaqai áuquqoofa márídanoo eeféeda mirínni ákinoo márídanoo. Mi-maqánaki suqímarunaki eendáki qóoma moómoo qéemarinau.

⁹Faiqí ánaasee sandáaqai tidásaa súqimarufanoo Pauroofa mi-eenda amuqúsánaki ufa kísaaqasaa qímarufanoo kumaaráa moó fannoo uinduáqa párangasaa akarámafinoo óoqufaaqeeida ufa írimarinau. Mi-kumaaraaná áuqu Eeutikusafa márínau. Pauroofa kísaaqasaa ufa qímarufanoo Eeutikusafa áfu aunduarúfanoo káaqa faifínoo sía ufa íridanoo uinduáqasaaqari aunduarámákufanoo sáamurinoo maqásaa pautaqínoo áqufinau. Áqufufaqa misá óoqu miná uqéerasee qáfoofanoo dóo káaqa kúqinoo márínau.

¹⁰Pauroofa óoqurama mi-kumaaraana ámuuaqa áakufufanoo ónumafi káqaramma qumáreenoo qinau sía qísee qufoo qiaqa káqi márídanoo. ¹¹⁻¹²Miqí qímasoofaqa misá qumurandée óoruree Yísunara áfaaruruma naqau. Áfaaruruma námasoofanoo Pauroofa kafáa qimanniminoo fífiufanoo iqáqoofanoo quqásee Asoosaa máqusai maqámau finau. Fufaqa misá mi-kumaaraaná dóo kási márufaqa áfiqamaree máaqaki múnu quqásoofanoo misá nifaaqa asasínoo ámiqi ámiqinau.

**Pauroofa Efeesusa máqusanaasa náarooafaqa
aniroofanoo naamúqinau.**

¹³Maasá Pauroona faqa nímarusa Pauroona mi-maqúsánai áiséeqa fáasai sípaki akarámafifaqa Taroosa máqusaindari Asoosaa máqusai nammári ámuuaqumau fíquakifaqa miqóo ónureeqa Pauroona áfiqarara

fíqummákufaqa fiqíafana. Pauroofa naríaraa faiqí ánaasee qímannimisee kanánaana maqámau Asoosaa máqusa óonuree ínni faqa sípaki fuanáuranoo maasára qímasoofaqa maasá miqíqau. ¹⁴Maasá sípa fannoo Asoosaa máqusai óonuroofaqa Pauroona fí afiqéeqa Mitireena máqusai fiqíafana. ¹⁵Miqóoqari fíndimeeqee sípaki fífiufaqa kanánaana Kioosa máqusai óonu raqíafana. Óonu miqóo máriqa quqáseeqa kafáa eendáki sípaki fífiufaqa kanánaana Samoosa máqusai óonu raqíafana. Dóo miqóoqari fíqaree eendáki sípaki fífiufaqa kanánaana Mireetusa máqusai óonu raqíafana. ¹⁶Pauroofa sía Asia máqa maaqai kísaaqasaa kásooiraree qinau. Sía Efeesusa máqusai kásooqianee qímasee fíqaree Yeerusareenni káqi káqi fíraree qímasee miqóo Peendeekoosa qoomaqa náraree qímasee káqi fíqarararee qinau.

Pauroofa Efeesusa máqannaasa naamúa qufá.

¹⁷Sípa fannoo Mireetusa máqusai óonuroofanoo Pauroofa moo fásiqasaa ufa quqáseenoo anée maqámau óonuree Efeesusa máqusanaasa Yísuna ufa írimariasa qiní qíkaqaafasaakiraua rakísiraua maí qumu Mireetusa máqusai qumu irisáifaqa fuanáuree qufanoo finau. ¹⁸⁻¹⁹Efeesusa máqusanaasa mi-ufána iriséeqa Mireetusa máqusai óoquroofanoo Pauroofa maaqí qímasee qímanniminoo qinau.

Óoqai indaarú qinée Asia máqa maaqai óosana arasáafannaqooqari ínnee qiní óosana qáfeemarúsa máriafanoo qinée reendenámandee ínniki Ánutuna saika faiqí máridaqa ínniki saikímáriqiafana. Yuda máqannaasa misá qiní qímaarusiranannai qikíraqárana faqa daukunu rárana faqa ínniki saikí máriafannanara qiní qímimariqau. ²⁰Qinée ínniqa máaqakiaqa faqa maqúsa qámbaraana faqa Yísunara qímannimímaríafanausa máridaqa. Qímannimidaqa sía moo dádaaqíra ufa qeeqá daundurái sía káqi máridanoo aiqáma qímannimiqiafana. ²¹Qinée Yuda máqanna faqa ánaamuru faqa amanamana kái dóori runúsee qímannimimariqiafana. Ínneeqa mandáinainara ruffisee quándakinaqa Ánutufinnai nóori ubeekámáseeqa Karaambáiqua Yísuna ásauku mundírana saqárikaiaqa. Miqí qímasee aaúqímánnimaqée máriqiafana. Ínnee minára faqa írimariasa máriafanoo.

²²Dóo maqee qinée Yeerusareenni óorufidaqa nána ainainee qiníki kambíqaannoo fee, sía qinée miná íridaqa. ²³Qinée maqúsa maqúsa nímarunanoo náaquqara marauna fannoo miqóoqaraasa qímannimisoofaqa misá quándaki qiní qímaqimufaqa. Anée Yeerusareenni óoru ráinaqa rumbárana faqa qiní qifaaqái ifitiqnárana faqa qímifaranoo fee qímarinau. ²⁴Qinée minára iriséeqa qeeqá máriranara fífau ainainee qímaseeqa Karaambáiqua Yísufa qímu saikánara miná taikárara kai kúqaa ánoonee qídaqa qeeqá máriranara síamma íridaqa. Ánutuna áfaarira ámiqira fasaasa ufa faiqí ánaasee kooroománnimirana miná kai Yísufa qímu saikafa máridanoo.

²⁵Qinée ínnikiaqa Ánutuna quqúsaki márira firaanara qímannimiqa níniaafanausa márída. Maqee sía ínnee kafáa qiní dóori qíqafeefaranoo. ²⁶Dóo qinée maqee maa-suanínasaa dóori runúsee ínni qímannimidaqa. Ínnikiqari moó fannoo Yísuna ufara dapikínafa naríndikai máriannoo sía qiníndi. ²⁷Ánutuna írirana aiqáma uqanna qímannimiseeqa sía káqikaana qeeqá qumáreeqa aiqáma nimiséeqa. ²⁸Ínnee faiqí ánaasee Yísuna ufa íri maríasasaa rakísimariasa máriafanoo. Ínnee asumu aandaará fooqána rakísimariasa máriafanoo Ínnee ínneeqa márirana ámiqimasee rakísiinaqa ínneeqa asumu fírira aandaúra foora ámiqimasee faiqí ánaasee rakísiaqa. Ánutuna náaquqara andeeqara maraquna fannoo ínni nísaukuki rakísirana quqáranara ámiqimasee rakísiaqa. Ánutufa narí ámaaku uqanna fidíkannai maqee maa maqánasaa adíaseenoo minánnai Yísuna ufa írimariasa feefaurúmmaseenoo dóo naríndikinoo, ínnee mi-asumu aandauná fírídaqa reendeenámandee rakísiaqa.

²⁹Qinée fúanaqa káasau fainiara foora káaqa áfaidee maríasa anirée asumu aandaú sía rauqí nímaqeefaranoo káqi naruneefáranoo. ³⁰Ínneeqa rakísirausakinaana akaqáusa únufa qímasee ínneeqa níkaqaafasaa maréeqee káqirunna ubeekéfára. ³¹Ínnee ámiqimasee mi-ainainnára rakísiaqa. Qinée qaramoo áukuana fáasaana eendáki daukunu réemarufaqa ínni aiqáma ámiqimasee naamúa qímariafanausa márídaqa.

³²Dóo qinée maqee Ánutuna ásaukuki miná áfaarira ufaki mara ínni quqéeqa. Mi-ufána afeeka fannoo amaná ínnisaa rakísinnimaqaidanoo afeekaíkirana nimiséenoo ínni maréeqeenoo Yísunaindikika máriasaki misá sáimbaqa ookámaseenoo Yísufa misá nímira sáqama qumiasana mirínni innaarúnai ínni faqa misá faqa nímiannoo. ³³Qinée ínniki márídaqa sía qinée moóna ámiqira qamunnafee siruáa fee akaqáinainafée sía qiní qímuqúsímarusa márídaqa. ³⁴Qinée máq qeeqá qísaukunnai aináina másaídaqa nárana máreemaria munnimmana marasáídaqa qiqá faqa nusá rakísinnimaqáidaqa maasá sía ínnindi máraqiafana. Ínnee minára ámiqimasee írimarifanoo. ³⁵Qinée únandee kadáapiriranannai mandáikimarusa ámiqi ámiqiafana Yísufa minára maaqí qinau. Ámiqira ásasirafa sía aináina máree maríanakifau máridanoofau. Aináina dadaaqírana nímiranaki ánoona asasirafa minakí máridanoo. Ínnee sía aunúqa moosá dadaaqírara kai iaqa.

³⁶Pauroofa mi-ufána qímanniminoo maqásaa niqoori sáunaraaqee qufaqa aiqámausa miqímafufanoo Ánutunara innaaru qinau. ³⁷Innaaru qímasoofaqa aiqámausa ikíraqeeqa Pauroona óonumafi káqaramma qumáreeqa ámooqaqau. ³⁸Pauroofa sía qiní kafáa qíqafeefaree qunára firaaqóo nóori kándeeka ikíraqaqau. Misá miqídaqa Pauroona áfiqeeqeeqa sípaki quqáqau.

Pauroofa Mireetusa máqusaindari quqásee Yeerusareenni finau.

21 ¹Pauroofa maasá faqa sípaki akarámáfufaqa maasá Efeesusa máqannaasara nimudáooqidaqa nímandamáseeqa dóo máfi

rakéemma quqásee sípaki fiqíafana. Maasá andeeqásee fífiufaqa Kóosa maqusai óonu kásoommasee miqóo faiqéeqa. Iqáqoofanoo kanánaana kafáa fífiufaqa Roodeesa máqa maaqai óonuree káqi fíqaréeqa Patara máqusai fiqíafana. ²Patara máqusai maasá sípa moó paqúrimasee Fooeenisia fímaru sipana paqúrimasee minakí akarámafi fiqau. ³⁻⁴Patara máqusaindari fífiufaqa Sipurusa áfuma qáfamaseeqa miná áikundanai fáaikáteeqa andeeqásee Siria máqa maaqai fiqíafana. Siria máqa maaqai fídaqa misá maa-ummaara ainainná Tíree máqusai quqáaqee quná fídaqa dóo mi-Tíree maqusána paqúrimásee miqóo kásooiqau. Miqóo sípa máree fu úmmarana minakínaana maréeqee maqásaa quqee marufaqa maasá Tíree máqusai Yísuna ufa írimarusara randásee paqúrimasee amaana moodáa misá faqa máriqia. Misá faqa márufaqa miqóoqaraasa maraquna fannoo qímannimufaqa Pauroonara sía Yeerusareenni óoru fúannee qímariaqau.

⁵⁻⁶Dóo misá faqa marikíqa fíndifi sípaki ániafanaqa faiqí ánaasee faqa nári faiqi námufaqa moómoosa aniréee ooruku námmani áfainni óondaanisaa niqoori sáunarafufaqa innaaru qímasoofaqa misá nímandamáseeqa sípaki akarámafufaqa misá nári maqúsai óoru fíqau.

⁷Sípaki Tíree máqusaindari maasá Tooreemaisa máqusai óonu raqíafana. Miqóo óonuree Yísuna ufa írimarusa miqóo márusa níqafamasee moodáa fáasaana misá faqa máriqiafana. ⁸Miqóoqari sípaki fíqa kanánaana Seesareea máqusai óonu raqíafana. Óonureeqa Fíripina máaqa máru qaannai óoru miná faqa máriqiafana. Fíripifa Yísuna fasáasa qímanniminoo nufá márinau. Óoqai Yeerusareenni márufaqa niqiqoo fásiqausaki máridanoo miná maréeqee quqásoofanoo qísauku dínni taikásee dínni ani qaara marasée marúsaki máridanoo munnimmaina rainá nímmarufaqa máriufa Fíripifa márinau. ⁹Fíripina áraamuna qaara faqa qaara faqa mánaaqa máriqau. Ánutuna maraquna fannoo mi-manaaqáusa náakufufaqa Ánutuna ufa faiqi ánaasee qímannimirana akoofásaiqiaq máridaqa qímannimimariaqau.

¹⁰Maasá Fíripina faqa qaaramoo fáasaana máriafananoo Yudeeaa támummaqara fasiqa moó fannoo miná áuqu Akabusafa Yudeeaa máqa maaqaindari qumuranáu. ¹¹Mifá maasúnnai aniréeno Pauroona pikápandauru ani qumáreenoo minánnai narí áiku ásauku kukúqamma rumbáseenoo qinau. Ánutuna náaquqara maraquna fannoo maaqí qímasee qídanoo. Maa-pikapána ákoofa Yeerusareenni óoru ráinaqa maaqímmasee ruúmbeegee ánaamuru nímfaranoo. ¹²Maasá mi-ufána iriséeqa maasá aiqáma miqóo máriafanausa afeekaikámaseeqa sía uqanna Yeerusareenni óorufuani árifaranoo fee qiqíafana. ¹³Pauroofa mi-ufána iriséeno qinau. Ínnee nánaree miqímasee íkiraqaidee miqí qiafanoo qiní qímuqusa mandáikammaqimaqaidee. Qinée Yeerusareenni óoru ráanaqa Karaambáiqia Yísunara qiní rumbárana faqa qiní dárirana faqa dóo qinée sía rufáidaqa minára deedaqammá úqirausa nídaqa.

¹⁴Pauroofa miqí qímasoofaqa maasá qáooqirana minníseeqa maasá faqa Ánutuna íriramau kai fídaqa sía ititánaura sái kai fúanifee qiqíafana.

¹⁵Maasá miqóo Seesareea máqusai káqikaaqóo máriqa maasá qeeqá aináina deedaqamámaree Yeerusareenni maqámau óoru fíqíafana.

¹⁶Seesareea máqusaindari maasá qíkaqaafasaa kírausa akaqáusa maasá faqa óoru fíqau. Misá maasá óoruree márianna maqana uqaqífiqarara maasá faqa óoru fíqau. Maasá Masoona máaqaki márifaree qiqau. Masoonafa óoqai indaarú Yísuna ufa írimarufa márufafa Sipurusa máqusaindaraafa márinau.

Pauroofa Yeerusaree máqusai máridanoo Yameesana faqa ufa qinau.

¹⁷Maasá Yeerusareenni óoruraafannanoo Yísuna áiku ásauku qumu ámiqí ámiqimandee qumu qífiqee óoru fíqau.

¹⁸⁻¹⁹Maasá miqóo óoru faiqáafananoo iqáqoofanoo Pauroofa Yameesana qáfarara finau. Yísuna ufa írimarusa aiqáma miqóo márufanoo Pauroofa nímandamáseenoo narí ánaamuru máaqa máaqa nímarufanoo Ánutufa narí Pauroonannai aiqáma ainaina áuqeeunara qímannimínau.

²⁰Misá aiqámausa Pauroona ufa iriséeqa Ánutunara aiqámausa dúfi dúfi qímasee asasiqau. Asasamásee Pauroona qímamiqa qiqau. Óo maasá áti, maaqóo Yuda máqannaasa Yeerusareenni máriasa misá fasáasa ufa qímamianaúra. Yuda máqannaasa moómoo tauséenna dóo Yeerusareenniára rídaqa. Misá Mooseena sándufasáa káaqa minára faqa Yísunara faqa rídaqa. (Yuda máqannaasa Mooseena sándufa íridaqa maasá fáinanduqirane qídaqa.) ²¹⁻²²Pauroo misá aníara maaqí qídaqa, anée ánaamuru maqúsa máqusa nídana Yuda máqannaa minakíaqa máriasauqa anée misára Mooseena sándufa minníseeqa maasá fáinanduqirana minnísaqée qímariannanara Yuda máqannaa óosana minnísaqée qídanoommifoo qídaqiafaqa maasá íridaqa. Aníara Yeerusareenni ániifoo qifaqa misá aníara iriséeqa áanóo qifaranoo. ²³Minára iriséeqa maasá qímamiannaqóo kai fúa. Maaqóo qaara faqa qaara faqa fasiqa máridaqa. Misá maasá Yuda máqannaa óosana marasée dóo qíma afeekaikámasee níkiyaqa maqá namufaqa indufú áqiranara nísauku uqéeraseeqa Ánutuna áfusaa qíma afeekaikámandee máridaqa. ²⁴Misá firaa amaana máqaki kéeqafi nári ánaamuru mandáinaina nipatasáa márina rukáseenana anée misá faqa kéeqafi aneenáindi faqa rukásainanoo Ánutuna áfusaa ánukanoo márinnaranoo. Findaukámasee anée aneenná munnimma faqa misá munnimma faqa áqua. Áqusaihana anée minamúsa faqa nári níkiyaqa asausí maqánamu faqa indufú áquaqa. Miqí másainaqa aiqámausa aní qáfamaseeqa anée Mooseena sándufa rukíarana aníara qunára únna qíaafo qiaqéera. Misá aníara kúqaa

Mooseena sándufamau fímarifa máridanoo qiaqéera aní áruannee qínausa sía aní árifara. ²⁵Yísuna ufa írimarusa úriqararausa Yameesana máaqaki Pauroonara qímaseeqa maaqí qiqau. Maasá ánaamuruqa máriasa Yísuna áiku ásauku kámambuasa pása ákara rúmasee maaqí qímasee qímannimiqia. Ínnee nárana moo únna anutunaree áfaannaree misára dúfi dúfi qímariana miná minnísaaqa. Aandáu fidika faqa sía naaqa. Ufaanakí árira aandáu fidikana qúsinoo márina miná faqa minnísaaqa faiqí ánaasee narí úmmuari narí úmmuarimariana faqa minnísaaqa.

²⁶Pauroofa misá ufa iriséeno qaara faqa qaara faqa fasiqa namu nífiqamareeno iqáqoofanoo kanánaana amaana máqaki kéeqafinoo misá sáimbaqa Mooseena sándufa andeeqásee fínoo ánaamuru mandáinaina narí apatasáa máruna rukánau. Miqímaseeno Pauroofa amaana máqaki kéeqafinoo Ánutuna aanáiqikirausa qímanniminau. Qísauku moodánnai taikásee dínni ani qaaraqánda marasée fáasaana maasá qifaaqasáa mandáinaina ánukee maríanaura. Miná maaríqoo miná taikásaanaqa miná maaríqoo miqóo ínnee aanáiqikirausa aandáu aruséeqa Ánutunara tatúfirana suqáifanoo maasá rukásaunnana taikáni.

Pauroofa amaana máqaki Yeerusareenni márufafa qumáree árirariqau.

²⁷Pauroofa mi-fasiqa namúsa faqa amaana máqaki dínni qísauku taikásee dínni ani qaara marasée fáasaana amaana máqaki márinoo taikóoqookari Asia máqasaa Yuda máqanna márusa amaana máqaki Pauroona qáfamasee aiqámausa nírana fundákuseeqa fáafa fuísee qíqa Pauroona kári qufaqa aniqumáraseeqa qiqau. ²⁸Isaraee máqanna fasiqauqa anidadaaqíafa. Maa-fasiqáfa máafa máafa maqúsa maqusa nídanoo únnaqi nó nifa máridanoo. Isaraee máqannaara mandá ufa qímarifa, Mooseena sándufara qáoo qímarifa maa-amaana maqánara faqa ufa mandá qímarifa máridanoo. Dóo mifá maqee ánaamuru máree maa-amaana maqánaki mini quqásaiifanoo dóo maa-amaana maqáfa putaa ínoo máridanoo.

²⁹Misá Eefeesusa máqanna ánaamuru fasiqa Tarooifimusana Pauroona faqa mádaana maqúsai márufafa qáfamasee miná faqa amaana máqaki mári ifoo qímasee sía qáfarainni fáafa rúmasee Pauroona árirara qiqau. ³⁰Mi-ufáfa amaana máqakiqari radíqifufanoo dínni dínni dáraaninau. Aiqáma díndari díndari moodáanaki aniréeqa Pauroona amaana máqakiqari qumáree maqámau rarisámeeqee kooqínni áqusoofafa amaana máqasaa aanáiqikirausa amaana máqaki mandáikiandoo qímasee káqi káqi ufaqá amaana máqa kooqí ititásaqu. Faiqí ánaasee moómoosa usufufafa Pauroona sáamu uqafíqee maríqau. Kuqá áruanee qímasaida miqí maríqau.

³¹⁻³²Moó fannoo sandée ónureeno Roomma máqanna saidéena qímaminoo qinau Yeerusaree máqannaasa aiqáma suqíqa tínoorirafa

firaafá máridanoo fee qímasoofano Saidéena fannoo narí sundíauqa namufaqa sandámaqaraasino misá úsi marúnakina anirámasoofaqa Pauroona áriuna minnísee náriara kai rakéiqau. ³³⁻³⁴ Saidéena fannoo Pauroofuqoo aniréenoo ani miná qumáraseenoo narí sundíara qaara sainandannái rumbáanee qímaseenoo áriusa írammirinau. Maa-fasiqáfa nána ainaina mandáinainee maraqaifaqée ínee árii fee qufaqa moó fannoo moo úfa qufanoo moó fannoo moo úfa qufanoo Roomma máqanna Saidéena díndari díndari ufa fífa ufa faafau ufa kái qufanoo Saidéena fannoo sía ufa ánoona írinoo Pauroona máreenoo narí quqúsaki múnu quqássoofanoo márinau. ³⁵⁻³⁶ Roomma máqanna sundíauqa Pauroona áfiqee fímarufaqa Yuda máqannaasa ánoomaseeqa Pauroona kooqí aaqá óoruroofaqa áruanneerufaqa sundíauqa miná aindúseeqeeqa uqéereeqeeqa maarínni quqúsa qámabaanai quqáqau. Faiqí ánaasee sandée fídaqa Pauroonara dóo kúqarua kúqarua qímariqau.

Pauroofa narí úfannai narí afaaqasáa ititánau.

³⁷⁻³⁸ Sundíauqa nári quqúsaki quqáanneerufanoo Pauroofa Saidéena írammirinoo qinau. Amanée faiqí ánaasee qímannimianauree qufanoo Saidéena fannoo tautúmaseenoo qinau. Óo anée Kirisa máqannaasa ufa írímariana fee. Anée sía mi-Isipa máqanna fásiqa óoqai foo tauséenna (4000) nipuráara fasiqauqa nífiqamaree aadána máqasaa quqóona fee.

Miqí qufanoo Pauroofa qáoo qímasee qinau. ³⁹ Qinée Yuda máqanna máridaqa. Qinée Sirisia máqa maaqaki Tarasusa máqusai úriqarara maqusai kambíqarausa máridaqa. Amanée qinée faiqí ánaasee qímannimia. ⁴⁰ Saidéena fannoo miná iriséenoo eedóo qufanoo Pauroofa kooqí írirusasaa akarámáfufanoo ásaukunnai misá ufa quná qáoo qímasoofaqa misá miná iriséeqa kásoomáfufanoo Pauroofa nári Yuda máqannaasa ufakíqari qímanniminoo qinau.

22 ¹ Pauroofa narí máqannaasa qímannidanoo narí afaaqasáa ititéenoo maaqí qímasee qímanniminoo. Óo maa-fasiqáusa qiní qíkaqaafasaa qiní qíkausamara. Ínee qiní ufa irisáifaqa qeeqá írirana nímia. ² Qaara auqu, moo áuqu Heeburu máqanna ufa moo auqu Yuda máqanna ufa márinau. Misá Pauroonara Heeburu máqanna ufa nári ufa qídaqinoo fee qímasee aiqáma dáí qímafiqau. Miqímambufanoo Pauroofa qímanniminoo qinau.

³ Qinée Yuda máqanna fásiqa máridaqa Sirisia máqa maaqaki Tarasusa máqusai kambíqaafanausa máridaqa. Óoqai qinée kumaarásaa máridaqa maa-maqusánaki Yeerusaree máqusaki Kamarieerana sukúraki kísaaqasaa máriaafanausa máridaqa. Qinée Kamarieerana sukúraki máridaqa maasá qikeekú qíkaakú sándufa ámiqimasee aiqáma iriaraasafanausa máridaqa. Ínee maqee Ánutunara afeekaikámánde minára rímariafaqa qinée maqee níndafaidaqa. Qinée

ínni naannaréereeaafanausa máridaqa. ⁴Óoqai Yísunasaa atooqéemarusa kuqá kai nári máriafánausa máridaqa. Qinée faiqí faqa ánaasee faqa rumbásee karabúsaki áqimarifanausa máridaqa. ⁵Amaana máqasaa aanáiqikirusa misá úriqararafa mifá qiní ufa ánoona íridanoo. Amaana máqa kansóorauqa faqa qiní ufara kúqaa fee qifáranoo. Misá kai pásaa ákara rúmasee Damasakusa máqusai mária Yuda máqannaasa nímiannee qufaqa qinée mi-pasána maramáree Damasakusa máqusai óoru Yísuna ufa írimarusa rumbámaree nífiqee múqu Yeerusareenni quqáneera óoru fúafanausa máridaqa.

Pauroofa narí Yísuna qáfoonara qímanniminau.

(Niqiqoosa 9:1-19; 26:12-18)

⁶⁻⁹Qinée mi-pasána mara máree Damasakusa máqusa adeedí rámasaafananoo súani qámbaana márufanoo innaarúnaindari idáuru káaqa qárafa qumuréeno qiní fíqu fíqumma aiqáma rafáaqa fuqisoo faqa qinée maqásaa áqufiqiafana. Innaarúnaindari ufa moó qufaqa íriqia. Sauroo Sauroo anée nánaree qiní dáriraridanee qufaqa qinée Óo Karaambáiqqa anée yáfee qíafananoo mifá qinau. Qinée Yísusa Nasareeteendaraasa máridaqa. Anée dárúnausa máridaqa. Miná ufa fannoo miqí qímasee qiní qímaqimufaqa qiní faqa fímarusa káaqa qárana qáfaqau ufa sía íriqau.

¹⁰Qinée miná irámmiriqa qíqiafana Óo Karaambáiqqa qinée náqi fee ianáuree qíafananoo Karaambáiqqa innaarúnaindari qinau. Anée fíndifinana Damasakusa máqusaki fúa. Miqóo óonu ráinanoo faiqí moó fannoo Ánutufa qinára aní qímamiani. ¹¹Káaqa qarana fannoo qiní qífu dimbásoofaqa qiní faqa fusá qísauku qumároofaqa Damasakusa máqusai qíqiafana.

¹²Damasakusa máqusaki faiqí moo áuqu Ananiasa Mooseena sándufamau fímarufa Yuda máqanna miqóo márusa minára andeeqára fasiqa fée qímarufa.

¹³Mifá qinée máriafannaqoo anikikíqamámubufanoo Óo Sauroo, qiní qíkaqa, anée áfu máqaa, qufanoo kai qífu maqasée miná qáfaqiafana. ¹⁴Maasá qikeekú qikaakú Ánutufa aníara rusandeesámumandee aníara miná íriranamau fuannéera miná aináinira faiqi andeeqárana Yísuna qáfaanneera miná Yísuna ufa írianeera qinoo. ¹⁵Pauroo anée Yísuna áfunnai qáfoonafa máriananoo minára áfu qáfoonnanara aiqámausa qímannimia áaqoo írúnnara aiqámausa qímannimia. ¹⁶Nánaree káqi máridanee dóo fíndifinana nammári máraa. Yísuna áaramásee irámmirinanoo aní mandáinaina rukáannoo.

¹⁷⁻¹⁸Ananiasafa miqí qímasoofaqa qinée Damasakusa máqusaindari maaqóo Yeerusareenni aní máridaqa amaana máqaki innaaru qímariafananoo qífu kai pisipasamánde Karaambáiqqa akooqóo

qímaqiminoo qinau. Dóo káqi káqi maa-Yeerusaree maqusáindari quqásee moosáa fúa. Anée maaqóoqaraasa qiníara qímanniminaqa sía írifaqa. ¹⁹Miqí qímaqoofaqa qinée maaqí qímamiqia. Óo Karaambáiqqa qinée aní ufa írimarusa ufa suqíra maaqakiaqa kéeqafida rarisámasee náriisee karabúsaki quqée máriafanausa máridaqa. Maaqóoqaraasa minára ámiqimasee qiní óosana írídaqa. ²⁰Misá Seeteefeena árimarufaqa qinée faqa miqóo máridaqa dúfiaree áridee qímasee árimaru fasiqausa qamunnasaa rakísi máriafanausa máridaqa. ²¹Karaambáiqqa qiní mi-ufána iriséeno qímaqiminoo qinau. Dóo anée fíndifua maaqóoqari ánaamuru nánai máriasaki aní aqíqáidaqa.

²²Pauroofa Yeerusaree máqannaasa narí sáamu uqafíqee marúsa qímannimidanoo ánaamuru núquroofaqa misá miná iriséeqa ánaomaseeqa fífau fafau ufa qíqa fáaqa quqásee mi-ufána qíma rukíaqau. Misá maaqí qíqau dóo máree múnusee miná áru áquaqa. Miná márirafa sía amana máridanoo. ²³Miqí qídaqa Yuda máqannaasa fáaqa rúmaseeqa níranaoofaqa nári qamunna qumáreeqa minánnai rutátidaqa kookoomma afáqeeqee miná ánaamu raqau.

²⁴Roomma máqanna kiatéenna fannoo narí sundíauqa maaqí qímasee qímannimínu, ínee maa-fasiqána íneeqa quqúsaki quqásee uaiáqa samu áriisaifanoo narí mandáinaina kooroo íani. Yuda máqanna fáaqaaruana óosana kooroo íani.

(Roomma máqannaasa máqa maaqai kambíqoosa mi-ququsánaki márunaasee qímarunara sía moo súndia fee firisuaiqá fee amana kai rumbárana, árirana sía amana miná rumbéefaree árifaree. Moo máqannaasa Roomma máqannaasa rakísinimaqee maríasa káqi rumbéefaree káqi árifaree. Moo máqannaafa firaa feefaurúmasee Roomma máqannaasa quqúsaki kéeqafifanoo mi-sandufána miná afaaqasáa ititáanno.)

²⁵Sundíauqa Pauroona rumbásoofanoo uaiáqasamu árirara deedaqufanoo Pauroofa kubóora qímaminoo qinau. Ínee amanée Roomma máqanna quqúsakinaa fasiqa árifaree, sía amana árifaree kóotaki qiní úfa sía ámiqimasee rainásee írifaanoo káqi fífau dárirari maríafanoo. ²⁶⁻²⁷Kubóora fannoo iriséeno Saidéena óonu qímamidanoo qinau. Anée sía mi-fasiqána árua. Roomma máqanna quqúsakinaafa máridanoo, qufanoo, Saidéena iriseeno rufíeenoo Pauroo finnái óonuree iranau. Kúqaa fee anée Roomma máqanna quqúsakinaa fee máridanee. Pauroofa eedóo qinau. ²⁸Saidéena kaifáa qinau. Qinée firaa munnimma áquseeqa Rooma máqanna quqúsaki fúafanausa máridaqqee qufanoo Pauroofa qinau. Sía qinée munnimma áquafánausa máridaqa qiní qíkoofa minakí márúnara qinée Roomma máqanna quqúsaki kambíqaraura máridaqa.

²⁹Sundíauqa mi-ufána iriséeqa nísauku raqánda mámaraqau. Saidéena faqa mi-ufána iriséeno Óo qinée Roomma máqanna sándufa rukíasee

sía ufa írirainni sáinandannai rumbáafanausee qímasee qiní úriqararafa minára irisee qiní faqa dárúandoo qímasee naríara rufianau.

Pauroofa Yuda máqannaasa úriqararawsa nífusaa kíkíqináu.

³⁰Saidéena fannoo Yuda máqannaasa firaaoqóo amoosáu máqaranara óosana írianee qímasee iqáqoofannoo kanánaana Pauroona sáinanda idukúseenoo amaana máqa aanáiqiki márusa úriqararawsa faqa misá kansóorauqa faqa nárama quqáseenoo Pauroona maréeqee misá nóorinni quqánau.

23 ¹Saidéena fannoo Pauroona maréeqeenoo misáki quqásoofannoo misá nóori andeeqásee níndafamásee qímannimináu. Qiní máqooqooqari sía mandáinaina fannoo qiní qumáraidannoo Ánutuna áfusaa máridaqa.

²Aanáiqikirawsa misá úriqararafa Ananiasafa miná iriséenoo Pauroona aaqá márusara nísaukusamu óori itairí ámifannoo únna ufa taikáni qufannoo aaqá máriufa óori rukámináu. ³Árufannoo Pauroofa Ananiasana kafáa qímamináu. Ánutufa aní faqa áruannoo anée qaaraikí maríanafa márianannoo. Anée qiní ufa iriséenana Mooseena sándufa qaannai qiní qimaní maríannoo Mooseena sándufa faiqí sía ufa írirai sía áruannee qímarifana anée Mooseena sándufa ámmuqundari fídana mi-fasiqánara qiní dárúannee qímarianannoo.

⁴Pauroofa miqí qímasoofannoo Pauroona aaqá márusa qiqau. Anée nánaree Ánutuna aanáiqikirawsa misá úriqararana mandá ufa qímamidannee qufannoo Pauroofa qináu. ⁵Óo qiní qíkaqaafasaa mifá aanáiqikirawsa úriqararanara síamma íridaqa. Tamummáqara ákara fannoo maaqí qinoo máridannoo Ínnee sía ínneeqa máqannaasa úriqararawsa mandá ufa qímannimaqaaqa.

⁶Miqí qímasee qímannimidannoo miqóo suqúsa níndafaidannoo naríkai óonumafi írináu, máa suqímariasa qarasáa fímariasa naríara naríara rairai qímariaqanda, dínni máriasa Farisai ámaana ufa qímariasa máridaqa dínni máriasa Sadikai ámaana ufa qímariasa máriafannoo. Minára iriséenoo kaifáa firaa kari qímanniminnoo qináu. Óo qiní qíkaqaafasaa qiní qíkoofa Farisai ámaana ufa qímarufa máriafaqa qinée faqa minakí qídaqa. Faiqí moó kúqiranaki fíndifunara qinée minára kai maa-kootánaki máridaqa.

⁷Miqí qímasoofaqa Farisai ámaana ufa qímarusa faqa Sadikai ámaana ufa qímarusa faqa ufa raináqau. ⁸Sadikai ámaana ufa qímarusa sía kúqirawsa fíndifídammiafoo qímarusa qangiroorá faqa sía máridannoo fee qímarusa faiqí nimana faqa sía máridannoo fee qímariaqau. Farisai amaana ufa qímarusa mi-ainainanamúnara kúqaa máridannoo fee qímarusa máriqau.

⁹Misá Pauroofa Farisai ámaana qunára iriséeqa súqidaqa miqóo kai firaaoqóo narí áqi narí áqimariqau. Farisai ámaana ufa qímarusa

sándufa akoofásauqa fíndifiqa afeekaikámánde maaqí qiqau. Maasá sía moo mándainaina maa-fasiqa ánasaa márifaqa paqúriqa. Qangiroomfee amanafée qímamifanoo fee maaqí qídanoo fee.

¹⁰ Miqí qímasoofaqa Sadikai ámaana ufa qímarusa faqa Farisai ámaana ufa qímarusa faqa firaqóo ufa rainárafa kambíqanau. Miqí márufanoo Roomma máqanna Saidéena fannoo narí sundíauqa qímannimino, ínee Pauroona maréeqee íneeqa quqúsaki quqásaaqa, misá miná qámbaana rammísiseefaara, qufaqa misá nári sundía quqúsaki quqásee rakísimariqau.

¹¹ Miqí qímasoofanoo mi-eendánaki Karaambáiqu qangiroom moó fannoo qumuréeno Pauroona óorisaa akooqóo kíkíqinoo máridanoo ufa qímaminoo qinau. Pauroo sía rufíaa, paasóosia, anée maaqóo Yeerusareenni qiníara kooroo qíanandee Roomma máqusai miqíkai innáranoo. Qangiroom miqí qímaseeno Pauroona qímamisoofanoo taikánau.

Yuda máqanna akaqáusa Pauroona árirara ueeqóo ufana.

¹² Iqáqoo kanánaana Yuda máqanna akaqáusa Pauroona árira ufa narí qímami narí qímami suqíqau. Ufa andeeqáseeqa qíma afeekaikámásee nammári faqa nárana faqa áuramásee Pauroona áruanee qiqau. Aruséeqa mi-karí kai nárana nammári naanée qiqau. ¹³ Qaara fasiqa níku nísauku taikásee Yuda máqanna fásiquaqa kai nárana áuramásee Pauroona áriraree qiqau. ¹⁴ Áuramáseeqa misá nári amaana máqa aanáiqikirausa faqa úriqararaua faqa unnái óonuree qímannimiqa qiqau. Maasá nárana áuramásee Pauroona aruséeqa ínaaqiana nárana naanáranoo. ¹⁵ Ínee faqa kansóorauqa faqa Roomma máqanna Saidéena maaqí qímasee uaqée iaqa anée Pauroona mara máree kansóorauqa máaqaki quqásainaqa maasá Yuda máqannaasa ámiqimasee Pauroona óosana írianaura. Ínee miqí qífanoo Saidéena fannoo áfiqee fínaqa maasá aanái maará maqaseeqa Pauroona áruanaura.

¹⁶ Miqí qímarufanoo Pauroona anauqi miná áuna faiqi fannoo qumeé iriséeno sundía quqúsaki kéeqafino Pauroona qímaminau. ¹⁷⁻¹⁹ Pauroofa narí árifandinna úfana iriséeno kubóora qímaminau. Anée maa-kumaaraaná áfiqamaree Saidéennai múnusainanoo ufa qímamiani. Miqí qufanoo kubóora fannoo áfiqeenoo Saidéennai múnú quqáseenoo qinau Pauroofa qiníara maa-kumaaraaná áfiqee múnusainanoo moo úfa qímamianifee qifaqa áfiqee ánidaqa qufanoo Saidéena fannoo mi-kumaaraaná áfiqeenoo umeenni múnuseeno irámmirinau. Nána ufaree ánidanee.

²⁰ Miqí qufanoo mi-kumaaraafá qímaminau. Yuda máqannaasa dúna Pauroonara ámiqimandee miná ufa óosana íriraree qía. Misá aníara áfiqee múnú quqárammifoo qídaqa. ²¹ Anée sía misá ufa íria, qaara

fasiqa níku nísauku taikásee fasiqa aanái maará maqafíqa Pauroona árirara qía. Misá qíma afeekaikámándeeka dóo nárana áuramáseeqa aruséeqa náraree qía. Dóo misá maqee deedaqídaqa aní ufarámma áfeesida mária. ²²Saidéena fannoo miná iriséeno maaqí qímasee nari qímaminau. Anée maa-ufána qiní qímaqimiannanara sía moó qímamia sáina aníkikai máriani. Miqí qímaseeno mi-saideennáfa mi-kumaaraaná aqiqanau.

**Roomma máqanna sundía fannoo Pauroona
Seesareea máqusai aqiqanau.**

²³⁻²⁵Aqiqámáseenoo Saidéena fannoo quándakinoo qaara kubóoraqanda mara quqáseenoo qímanniminau. Ínneeqara maaqímandee sundíauqa deedaqiaqa. Sundía maqámau fifandinausa qísaukuqara fasiqa níku nísauku taikásee fásiqa (200) minamúsa deedaqiaqa. Qóosasa akarámafi fifandinausa qaaramoo níku nísauku taikásee moo fásiqa ásaukuqara taikásee fásiqa (70) faqa qóosauqa faqa deedaqiaqa. Qísaukuqara fasiqa níku nísauku taikásee (200) faqaana faqaasa maqámau fifandinausa faqa deedaqiaqa. Dóo maqee eendákina dóo Seesareea máqusai Pauroona áfiqee óoqu fúuqa. Qaaramoo qóosa deedaqiaqa Pauroofa fúaninnana. Ínnee andeeqásee maasá firaa kiapafa Feerisafa márinnai Seesareea máqusai Pauroona áfiqee fuaqa. Miqí qímasoofaqa misá miná iriséeqa deedaqiaqa.

²⁶⁻²⁸Miqí qímaseeno Saidéena fannoo Feerisana maaqí qímasee Pauroonara pásaki ámaqanau. Óo maasá ámiqira kiapafa Feerisafa, Qinée Karaudiusasa moo dúqu Risiasasa aní ámandaidaqa. Yuda máqannaasa maa-fasiqána qumáree áriraree qiafaqa qinée minára Roomma máqanna quqúsakinaa fee qímasee óoqu rafíaeqqee qeeqá sundíauqa quqúsaki quqéeqa. ²⁹Qinée misá miná amoosáu máqaana oosanara randéeqa misá kansóorakina quqásaunanoo sía rumbárafa árira ainaina márifaqa Yuda máqanna nári óosana máridanoo miqíanannái kai miná árirara qídaqa. ³⁰Misá qumeé maará maqasée miná árirara qiafanóo moó fannoo qumeé qímaqimifaqa anée íanannai aqiqáidaqa. Qinée miná amoosáu máqaasara aní áfusaa ínnee faqa mifá faqa andeeqáqeera qídaqa.

³¹Saidéena fannoo mi-ufána ákara rúmaseeqa sundíauqa nimisoofaqa Pauroona áfiqeeqa qóosasa akarámafufaqa mi-eendánaki Antipatiriasa máqusai óoqu fíqau. ³²Iqáqoofanoo kanánaana níku mau fusá óoqurandee Yeerusareenni úriqau. Qóosasa fusá Pauroona áfiqeeqa Seesareea máqusai óoqu fíqau. ³³Misá Seesareea máqusai óoquree Saidéena papiqánamu faqa Pauroona faqa firaa Kiapana ámiqau. ³⁴Firaa kiapafa mi-papiqána ásaana rúmaseeno Pauroona irámmirinau anée yáindaraa fée qufanoo mifá qinau. Qinée Sirisia máqasaa kambíqaafanausa márídaqa. ³⁵Firaa Kiapafa mi-ufána iriséeno Pauroona qímaminau.

Aní amoosáu máqaasa qumuráifaqa aní ufa írianaura. Miqí qímaseenoo poorísa qímaminoo qinau. Maa-fasiqána maréeqee Eeroodeena firaa maaqaki quqásaifanoo márinaqa eendáki fáasaana rakísiaqa.

Aniasafa Seesareea máqusai óoquree Pauroona árirufa qinau.

24 ¹Pauroofa moodáannai qísauku namu faasaana narí ufa áfeesara márufanoo dóo amaana máqa aanáiqikirausa misá úriqararafa Aniasafa Yuda máqannaai faiqí firaasá faqa moo fásiqa Roomma máqannaai sándufa faqa ufóosana faqa ámiqimasee írimarufa miná áuqu Teeraturusafa misá aiqámausa Seesareea máqusai Yeerusaree máqusaindari óoqu fíqau.

²Óoqureeqa firaa kiapana áfusaa Pauroona amoosáu máqoo úfana qímamiqau. Misá Teeraturusana ároofanoo firaa kiapana áfusaa kíkíqamambinoo maaqí qímasee Pauroonara qinau.

Óo Feerisafa anée idaaqírafa ámiqirafa uqanna máríananoo. Anée aneenná íriranannai maasá rakísimariannanara maasá ámiqimandee márídaqa. Anée fúka sándufa moómoo quqáidana maasára ámiqimasee máriaqera miqímariananoo. ³Maasá maqee maqee aní írirana qumáreeqa dúfi dúfi qídaqa. ⁴Qiné kísaaqasaa ufa qíananoo ufa áukuana áiqaráandoora qúsasaa qídaqa. Amanée anée maasá ufa káqikaana íria. ⁵Maa-fasiqána mandá óosana fannoo sabéena aada miqírafa maasá raqúru qímimarifaqa fatáidaqa. Pauroofa aiqáma maqusa maqusa fídanoo Yuda máqannaasa nírana fundákinoo nídanoo. Nasareetee máqusanaa fásiqa írirana úriqararafa márídanoo. ⁶⁻⁷Sía minára kaifau, maa-fasiqáfa Pauroofa maasá náaquqara amaana máqa Yeerusareenni putaaífaqa maasá miná qumáreeqa maasá sándufannái andeeqée márúnanoo Roomma máqannaai Saidéena fannoo firaa aanoo iranannái maasá qísaukukinaana rafteenoo. ⁸Saidéena fannoo miná áuqu Risiasafa maasára aní áfusaara mi-kootána andeeqáaqee qifaqa qumu qímamidaqa. Anée maa-fasiqána irámmirinanoo mifá maasá ufa ánoona qíannoo.

⁹Teeraturusafa miqí qufaqa Yuda máqannaasa aiqáma kúqaa ánoonee qíqau.

Pauroofa Feerisana óorisaa narí afaaqasáa ititánau

¹⁰Firaa kiapafa Teeraturusana ufa iriséenoo dóo Pauroona ásaukunnaai áaranau. Dóo anée fíndifi aneenná ufa qía qufanoo Pauroofa fíndifi Feerisana qímaminoo qinau.

Óo Feerisafa anée kísaaqasaa qiní máqannaai Yuda máqannaai ufa andeeqée máríanafa máríannanara qinée dúfi dúfi aní áfusaa qídaqa. ¹¹Innaunni kai qinée Yeerusaree máqusai Ánutunara innaaru qíraree qímasee óoru fíqiafana. ¹²Qiné amaana máqaki sía áanóo ufa móo

qímannimiqiafana. Faiqí nírana sía qinée fundákiqiafana. Amaana máqaki fée nári faiqí suqúnaki fée sía qinée Yuda máqannaasa nírana fundákunaqa misá qíqafeea. ¹³ Misá maqee ani máriasa qiní qimoosáú máqee maríana sía miná ánoona paqúrimasee kooroo ífana írinnaranoo. ¹⁴ Qinée moodáa ainainara kai kooroomásee aní qímamianaúra. Qinée maa-fuka aatatamaú fídaqa minánnaikai maasá qiikeekú qikaakú Ánutunara innaaru qídaqa. Mi-aannára Yuda máqannaasa mi-aannára káqirunna fíanoo qídaqa qiní qimoosáú máqaidaqa dáriraridaqa. Qinée Mooseena sándufa ákara aiqáma írídaqa mi-maú fídaqa tamummáqara fasiqauqa ákara faqa írídaqa mi-maú fídaqa. ¹⁵ Máa Yuda máqannaasa faqa qinée faqa maasá moodáa íriranamau fídaqa kásooqaqee Ánutufa aiqáma fasiqauqa andeeqárausa faqa mandáikirausa faqa kúqiranakinaasa faqa mara fíndifumánniseenoo misá ufa írinnanoo. ¹⁶ Qinée Pauroosa Yuda máqannaasa naanna ráida moodáa ainainara afeekaikídaqa, Ánutuna áfusaa faqa faiqí nífusaa faqa aiqáma kari mandóosana máraaqáa ímarifaqa eeráiridaqa sía mi-mandoosanná ummaaráfa qiní dáakuanifeera ufadára maraquna kai aiqámausa nífusaa qiní dáakuanifeera.

¹⁷⁻¹⁹ Pauroofa Feerisana káqi qímamidanoo qinau. Qinée moómoo anaamuru maqusai níniifaqa moómoo áukuana maraséeqa qinée munnimma maramáree Yeerusaree máqusai óoruree qeeqá máqannaasa nímiraree qímasee aandáu tatúfirana suqásee Ánutuna ámiraree qímasee amaana máqaki kéeqafi máriqiafana. Sía moómoosa faqa máriqia, sía áanóo iranaki máriqia ámiqimasee máriafananoo Asia máqanna Yuda máqannaasa mi-maqánaki qiní qíqafamaseeqa únnaqimásee maa-manda oosanná uqéeraqau. Misá kai maí qumuréeqa aní áfusaa qiní qimoosáú máqoo úfana qiaqaana. ²⁰ Qinée Yeerusaree máqanna kansóora nífusaa kíkíqiafannana máa qumu máriasa máridaqa qiní ufa írìqau. Misá qiní mandá óosana kooroo íaqaana. ²¹ Qinée kansóorauqa nífusaa kíkíqamafufaqa moodáa ufa kái qinée qíafanaqa misá qiní dárirariqau. Kúqiranakiqari fíndififandiafoo qíafannanara qiní dárirariqau.

²²⁻²³ Feerisafa Yísuna aanara írimarufa máridanoo Pauroona ufa iriséenoo maaqí qímasee qímaminau. Anée káqi márinanoo Saidéena Risiasafa qumuráinaqa aní ufa andeeqánaúra. Miqí qímaseenoo mi-kootána rafáaqa fínoo Poorísa qímaminoo qinau, Anée Pauroona áfiqeeqee rumbáranaki quqásee rakísia. Miná qímaminoo qinau, Anée Pauroona rakísimarinaqa miná áqoondi fee ákaqaafasaa fee káqi aniréeqa miná faqa ufa qiaqa nárana ámiaqa sía qáoo qía.

**Feerisafa faqa narí ánaaqa Durusira námmarifa
faqa Pauroona ufa írufanoo náaquqanau.**

²⁴ Feerisana ánaaqa miná áuqu Durusi námmarifa Yuda máqanna ánaasee márinau. Qaaramoo fáasaana áiqaróofanoo Feerisafa narí

ánaaqandiri aniréeno Pauroona áaramásee ásauku mundírana Yísuna ufara iroofanoo ámiqimandee qímaminau.

²⁵Pauroofa faiqí ánaasee aiqámausa andeeqásee níróosanara faqa mandóosana fannoo díndari óonu rarísée anirarisée ífaqa minníseeqa maasá qiqá qímanara iriséeqa mi-maú kai fíranara faqa óonumafi irisée minnísaaninnánara Ánutuna kóota firaafá márianinnanara faqa qímamimarufanoo Feerisafa narí mandóosana firaanara iriséeno Ánutunara rufíammaree qáoo qinau. Sáina káqimarinaqa saiká sía márinaqa aniráanana qímaqimia. ²⁶Feerisafa Pauroonara narí qumée kai qímirinoo qinau. Pauroofa munnimma qíminaqa idukúanauree qímaseeno maqee maqee karabúsakinaana áaramásaida ufaqímarufanoo Pauroofa sía ámufanoo káqí karabúsaki márinau.

²⁷Miqí márufanoo qaara aukwana áiqaróofanoo Roomma máqanna kiapafa Feerisanara anée moosáa fínanoo moo kíapafa aní ámaqa máqaannoo. Feerisafa minára iriséeno Yuda máqannaasa maaqóo qaraasa qínfara misá níqoondi fee qiaqéera Pauroona narí máqa uqannakinaana mara máree karabúsaki rumbáseenoo quqásee fufanoo fúka kiapafa Poorakiusafa moo áuqu Feestusafa mifá aniréeno Pauroona rumbáranaki paqúrinau.

Fúka kiapafa Feestusafa kafáa Pauroona ufa írinau.

25 ¹Fúka kiapafa Feestusafa qaaramoo éenda faiqéeno Seesareea máqusaindari Yeerusaree máqusai óori quqárara óoru fínanu. ²⁻³Yeerusareenni óoru márufafa amaana máqasaa aanáiqikirausa firaasá faqa Yuda máqannaasa faiqí firaasá faqa Pauroona ufa óosana amoosáu máqeunara qímamiqau. Miqí qímasee maaqí qímasee Feestusana qímamiqau, Óo maasá kiapafa amanée anée Pauroona maréeqee Yeerusareenni quqásainaqa ufa írianauree. Misá aanái maará maqasée áruanneera quandásee miqí qímasee qímamiqau. ⁴Feestusafa misá ufa iriséeno qinau. Pauroofa Seesareea máqusai karabúsaki máridanoo. Qinée qúsasaa óoqu fúanaura. ⁵Ínni faiqí firaasá qiní faqa óoqurairaqa miqóokai Pauroona nána mandóosana maraqáinaqa misá qífaqa qinée írianaura.

⁶⁻⁷Feestusafa miqí qímaseeno qísaukuqara taikásee áfuru faiqéeno dóo Seesareea máqusai kaifáa ururandée óoqu fínanu. Iqáqoofanoo kanánaana ufa írimaruna máaqaki kéeqafi narí qaindasáa óoqu marífinoo Pauroona áarroofanoo aniroofafa Yeerusaree máqannaasa Pauroona fíqu fíqu mámbufafa mandúfa uqanna óosana óosana Pauroonara qímasee sía miná ánoona paqúriqau. ⁸Misá taikóofanoo Pauroofa narí óosanara Feestusana qímaminau. Óo firaa kiapafa qinée sía Yuda máqannaasa sándufa rukíeeqa. Sía náaquqara amaana máqa putaa mánniseeqa maasá Roomma máqanna firaa Kiapana sándufa sía rukíeeqa.

⁹Feestusafa miná iriséeno nariara Yuda máqannaa áqoondikianee qímaseeno Pauroona irámmirino qinau. Amanée anée Yeerusareenni óorureenana Yuda máqannaa faqa qiní qífusaa misá aní amoosáu máqeeanara andeeqéennaree. ¹⁰⁻¹¹Pauroofa miná iriséeno Feestusana qímaminau. Maa-ufa irimaria maqáfa sía aníndi kai Roomma máqannaa firaaná ufa írira maqa maaqóo máridanoo miná sándufa maaqóra qídanoo maaqóo andeeqáqaana. Qinée sía Yuda máqannaa mandáikamannisaunaua máridaqa anée mi-ufána ámiqimasee írimarianano. Qinée moo sándufa rukíaanaqau moo mándainaina áuqefau sía qinée kúqiranara ruffaunaqini. Misá qiní qimoosáu máqara ufa óosana sía máridanoo sía moó fannoo qiní maréeqee misá nísaukuki quqáanno. Qinée Roomma máqusai mári kiapana firaaná mináúqu Sisaanasaa miná áfusaa óonuree qianáura.

¹²Miqí qímasoofano Feestusafa quándaki narí ufa írimarusa faqa ufa qí qíseenoo Pauroona qímaminoo qinau. Anée Sisaana áfusaa ufa andeeqáraree qínanoo. Anée Sisaana áfusaa ufa andeeqáraree qíánnanara, dóo qinée aqíqánana minní finnáranoo.

Karaambáiqá Akaripafa faqa Beeranisa námmarifa faqa Pauroona ufa írìqau.

(Mi-aukuaná Seesareea máqusaindari sípaki akarámáfufafa fífufafa Itari máqa maaqai Roomma máqusai fímarìqau.)

¹³Ufa taikáseenoo Pauroofa karabúsaki máridanoo sípa áfeesara márinau. Maríkufanoo moo kíapafa narí ánasaasandiri fúka kiapana áuqu Akaripaafa márufa áninau, miná ánasaana áuqu Beeranisa námmarifa márinau. ¹⁴Miqandá ani maríkufanoo Feestusafa Pauroona ufa óosana óosana qímaminoo qinau.

Indaarú máriu kiapafa Feerisafa maaqóo márufanoo moo fásiqa karabúsa márufafa karabúsa rumbáqoofa káqi máridanoo. ¹⁵Qinée Yeerusareenni óonuraafanaqa amaana máqa aanáiqikirausa misá úriqararaua faqa faiqí firaasá faqa mi-fasiqánara mandúfa óosana óosana qímaqimisee miná áruannee qiqau. ¹⁶Qinée miná iriséeqa Roomma máqannaasa sánda sía miqínoo máridanoo. Narí amoosáu máqainnanara sía fífau nímianaqa árifara. Maasá Roomma máqannaasa sándamau fídaqa miqandá moodáaqoo kíkíqamambi ufa dínni dínni andeeqásee iriséeqa miqóo áaqarana márinaqa nímianaqa árifara sía márinaqa sía nímianaurano. ¹⁷⁻¹⁹Misá maí Seesareea máqusai qumuraafaqa qinée sía fúrufariqa iqáqai faqa kanánaana mi-fasiqána karabúsakinaana áaraafanano aniroofaqa miná amoosáu máqoosa fíndifiqa dapi dapi ufa qiqau. Qinée minára moo áinaina mandáikammánimaqee foora írunanoo sía márifaqa. Misá nári amaana sándufara kai írìdaqa maaná amoosáu máqaidaqa árirara qídaqa. Misá faiqí moó miná áuqu Yísufa

minára kúqinau foo qiafanóo Pauroofa minára dóo fíndiffiífoo qifaqa miná sáara miná árirara qídaqa.

²⁰⁻²¹ Miqí qiafaqa qinée Pauroonara amanée aní faqa Yeerusareenni áfiqee múrusaanaqa mi-ufána qiní qífusaa andeeqéefaree qúnanoo Pauroofa Sisaana áfusaa iráree qímaseenoo maaqóo qinée rumbáranaki máriiqa kásooqaqee Sisa finnáí qeeqá ufa miná áfusaa andeeqáraree qifaqa eedóo qímasaunanoo káqi karabúsaki máridanoo. ²² Akaripaafa Feestusana ufa iriséenoo qinau amanée qinée miná ufa írianauree. Miqí qufanoo Feestusafa qinau, Óo amaná dúna kanánaana íria.

²³ Iqáqoofanoo kanánaana Akaripa faqa narí ánasaana Beeranisa námmarifa faqa anirée foo qímasee miqóoqaraasa faiqí firaasá faqa sundíauqa faqa nammári áuqamásee nifaaqa ánukamásee ámiqira ainaina nifaaqa nifaaqa íiseeqa aiqáma anirée padí máfufanoo mi-qambaanná miqandá rafúdamakufaqa ufa írimaru maqanaki kéeqaqau. Kéeqafufanoo Feestusafa sundía moó aqiqoofanoo Pauroona karabúsa maqakinaana áfiqee míni quqánu.

²⁴⁻²⁵ Quqásoofanoo Feestusafa aiqáma maaqí qímasee qímannimínu, Óo Karaambáiqqa Akaripa ínnee aiqámausa maaqóo ani máriasa qiní ufa íria. Maa-fasiqánara ufa qídaqa. Yuda máqannaasa maaqóoqaraasa faqa Yeerusaree máriasa faqa aiqáma maa-fasiqána amoosáú máqee maríafanoo. Misá minára kúquanifeera firaaqóo fáaqa quqáida máridaqa. Qinée miná iriséeqa kuqánnáruaninna ainainara randáuna sía máridanoo naríkai Roomma máqusanaa firaaná miná áuqu Sisaana áuquraifaqa qinée dóo amana fée qíqa. ²⁶ Qinée miná aqiqéeqa nána ufa fée pásakina akará rúmamiana máree fúannoo fee, sía máriafaqa, randáunaisia. Qinée minára miná maréeqee ínni nífusaa maaqóo quqéeqa Karaambáiqqa Akaripa aní faqa áfusaa quqásaanana anée miná ufa irisée qímaqiminaqa qinée miná ufa óosana irisée akará rúmma firaa Kiapana Sisaana amaqaánaura. ²⁷ Náqi fee mándee qinée fífau aqiqánauree. Qinée Yuda máqannaasa Pauroona amoosáú máqee maria úfana andeeqásee akooqóo papiqasáa ákara rúmasaananoo andeeqáannoo.

Pauroofa Akaripána faqa Beeranisa námmarina faqa nífusaa ufa qinau.

26 ¹ Karaambáiqqa Akaripaafa iriséenoo quándaki Pauroona qímaminau, Aneenná ufa qínaqa íria. Pauroofa miná iriséenoo ásauku uqéeraseenoo maaqí qímasee narúfa qinóonunara qinau.

² Óo Karaambáiqqa Akaripa, aní áfusaa ufa qíannanara dúfi dúfi qídaqa. Yuda máqannaasa qimoosáú máqee mária úfana qímamianaura. ³ Anée Yuda máqanna máriana faqa misá óosana óosana ufa qímariana faqa anée írimarianafa márianaqa qinée minára aní ufa qímamirara dúfi dúfi fee qídaqa. Amanée anée qiní ufa íria. Aiqáma Yuda máqannaasa qinée kumaarásaaqari fíndifuaqannana írimariafanoo.

⁴Qinée sía káqi nímarunausau máridau qeeqá maqúsaki faqa Yeerusaree máqusaki faqa máriafanausa márunaqa Yuda máqanna minára faqa írídaqa. ⁵Qinée Farisai ámaana ufa qímariafanausa márunaqa Yuda máqannaasa misá minára írídaqa qumeé ráídaqa. Farisai ámaana ufa qímariasa misá káqa Ánutuna ufara afeekaíkimariasá máridaqa. ⁶⁻⁸Qinée náaru kásooqaqee kambíqaaninna ainainara irimáree fídaqa. Óoqai Ánutufa maasá qikeekú qikaakúsaa qímafeekaíkunara qiní máqannaasa eendáki faqa fáasaana faqa Ánutunara innaaru qídaqa máridaqa. Kásooqaqee kambíqaaninna ainainara Ánutufa qímafeekaíkunara maasá irimáree fídaqa. Mi-ainaináfa inaaqiana kambíqaaninnanara minára Yuda máqannaasa qiní qimoosáú máqaidáqa. Mi-ainaináfa Ánutufa kúqiranakinaana mara fíndifira ainaina miná máridanoo. Yuda máqannaasa nánaree sía írídee únna fee qídee.

⁹Óoqai qinée faqa Yísuna Nasareete maqúsaindaraana áuqu taikáanifee qímasee qaini qáiniqa ímariqiafana. ¹⁰Minára Yeerusaree máqusai óoruree aanáiqikirausa misá úriqararana ufa irisée Ánutuna faiqi námu moómoo rumbánnisee máriafanausa máridaqa. Miqímaqoosa akaqáusa nárufaqa qinée faqa dúfi dúfi ámiqimmiaafoo qíafanausa máridaqa. ¹¹Qinée Yuda máqanna ufa suqíra máaqaki kéeqafufaqa Yísuna ufasáara nárimariafanausa máridaqa. Misá qumáreeqa Yísuna ufara minnísaaqee qímasee nárimariqiafana. Qinée misá minára firaqóo áanoomaseeqa moo máqusai nánai fímariafanausa máridaqa.

Pauroofa narí Yísuna ufa íru oosannara qímanniminau.

(Niqiqoosa 9:19; 22:6-16)

¹²⁻¹³Qinée Yeerusareenni óoruree aanáiqikirausa misá úriqararana pása mara máreeqa Damasakusa máqusai óoruree Yísuna ufa írímarusa rumbárara óoru fímariafananoo súani qámabanai innaarúnaindari idáuru miqírafa súaniara foora firaatiá qiní faqa fusá aiqáma rafáaqafusanau.

¹⁴Miqímasoofaqa maqásaa áqufufananoo minakíqari ufa moó Heeburu úfakiqari maaqí qinau. Sauroo Sauroo anée nánaree qiní dárina nídane. Qinée faaqaanánai aní káqikaqoo aní áfaaqai mundúnara anée aneenná kai faaqaana áaru poodúqaani qíannana arumárananoo firaqóo áidafidanoo. ¹⁵Qinée miqí qufaqa irámmiriqa qiqíafana. Óo Karaambáiqu anée yáfee qíafananoo mifá qinau.

Qinée Yísuna anée dárunausa máridaqa. ¹⁶Dóo anée fíndifinana fúa. Qinée aníara qiní aináinira faiqikianneera aní áfusaa kooroo íqa. Anée maqee qáfaannanara faqa kásooqaqee kambíqaaninnanara faqa aiqámai qímannimianeera aní áfusaa kooroo ídaqa. ¹⁷Qinée Yuda máqannaasaki faqa ánaamuru máqannaasaki faqa aní aqíqaanáura. Misá aní árírarifaqa rafáaqa fuanáuranoo. ¹⁸Anée misá nífu maqannímaqeera foora

asukunakínaana maréeqeenana káaqa qáranaki quqánnisáaneera, anée misá Sadannana rafáaqaqafirankinaana maréeqee Ánutunaindi kíanneera, misá qiní saqárikiranannai misá numóo taikánnisaananoo Ánutufa narí rusandeesámumasainausaki quqásainaqa misá faqa minakí márifaranoo.

Pauroofa narí qímannimu ufana óosannara Akaripána qímaminau.

¹⁹Óo Karaambáiqu Akaripa qinée aanásaa qífu pisipasamándai innaarúnaindaraa ainaina qáfaafanna ainaina sía mi-ufána rukíaafanausa márídaqa. ²⁰Indaarú Damasakusa máqusai óosana arasée Ánutuna fasáasa ufa qímannimiqiafana. Miqóoqari Yeerusaree máqusai faqa Yudeeaa máqa maaqai faqa ánaamuru márusa faqa qímannimídaqa maaqí qímasee qímannimiqia. Ínneeqa mandá nírana márirana nímeesuqusee quándakina Ánutufinai ubeekámáfifaqa Ánutufinnai márirana nírana marasáinaqa kúqaa Ánutuna aanai ubeekámáfiaafoo qiaqéera. ²¹Minára kai qinée Yeerusaree náaquqara amaana maqaki márúnaqa dárirarídaqa. ²²Ánutufa qiní dadaaqímarinara maqee ínni nífusaa kíkíqiaq máridaqa úriqararaisa faqa uréeqaraisa faqa nífusaa Yísunara kooroománnimídaqa. Óoqai tamummáqara fasiqauqa faqa Moosefa faqa qímarundee kaimmídaqa misá maaqímmiqau. Ánutuna ásauku mundírafa Yísufa teeroo firaaná máreeufanoo kúqinoo mi-kuqiránakiqari fíndifinoo fíndifirana indaarú níkamánnisaannoo. ²³Miqínnanannai ásauku mundírana Yuda máqannaa faqa ánaamuru máqannaa faqa maa-anutúna ufa fannoo qóomara fooqána dóo ínnikina dóo aniréeno. Misá miqí qímaqoona márifaqa qinée faqa minára kai qídaqa.

²⁴Pauroofa miqí qímasee naríara ufa qímarufanoo Feestusafa quándakufanoo fáaqa quqáseenoo qímaminau. Akasáa dóo anée fúrufarammianano. Aní írirana firaafá aní mandáinainaki afeéqamifana áqufuanano.

²⁵Pauroofa miná iriséeno maaqí qímasee qímaminau Óo Feestusa úriqararafa, qinée sía fúrufarau qídau miqídau. Nóori runúsee kúqaa ánoonainaina qímaria ufana qídaqa. ²⁶Óo Karaambáiqu Akaripa qinée aní áfusaa paasóosamasee maa-ainainnára kooroo ídaqa anée sía sía írimarianafa máríanano, írimarianafa máríanano. Anée maa-ainainná qáfaidana óonumafi írimarianafa máríanano. Sía kukéeqaranaki maa-ainainnáfa márifa akooqóo marífa márídano. ²⁷Óo Karaambáiqu Akaripa anée tamummáqaraisa ufa irisée kúqaa ánoona fee qídanee anée miqí qímarianaqa qinée íridaqa.

²⁸Akaripaafa mi-ufána iriséeno Pauroona qímaminoo qinau. Anée maa-qusa ufánannoo qiníara Yísuna faiqikí quqée fee qídanee.

²⁹Pauroofa miná iriséeno Akaripaana qímaminoo qinau. Qúsa ufa fee kísaaqa ufa fee sía qinée minára íridaqa. Qinée aníara faqa maa-

qóo máridaqa qiní ufa írimariasara faqa innaaru qídaqa aiqámausara qinéé ímarunandee íqa Yísuna saqari kiaqéera qídaqa, sáinandannoo rumbáqimaqarafa kai sía.

³⁰⁻³¹ Pauroofa miqí qufaqa Akaripaafa faqa firaa kiapafa faqa Beeranisa námmarifa faqa fíndimeeqee ráudamaki fiqau. Fídaqa narí qímami narí qímami maaqí qiqau. Maa-fasiqáfa sía karabúsa ainaina qáfeemarífa sía kuqánnarira ainaina qáfeemarífa máridanoo. ³² Akaripaafa minára maaqí qinau Pauroofa narí sía Sisaana áuqureenoo dóo idukíqini, Sisaana áuquramaseenoo sáina minni fúani.

Pauroofa káqi rumbáranaki máridanoo Roomma máqusai sípaki finau.

27 (Itari firaa maqusa áuqu Roomma. Miqóo kiapafa firaafá márinau. Miná áuqu Sisaafa Roomma máqanna kiapausa úriqararafa firaafá márinau. Pauroofa Roomma máqusai Sisa finnáí fíree qufano Feestusafa karabúsaki quqásee minní fímaru sipanara áfeesimarinau.)

¹ Sípa Itari máqusai fímaru sipafa moó fannoo aniroofano Feestusafa narí sundíauqara ufaqá misáuqa Pauroona faqa karabúsa akaqáusa faqa mi-sipánasaa quqánu. Saidéena áuqu Yuriusafa narí sundíauqa namufaqa mi-sipánaki Pauroona sáimbaqa nífiqee finau. Mi-saideenná áiku ásaukura Augustoona ammi suqíra fée qímaríqau.

² Maasá Pauroona faqa fuanná sípafa Adaramitiuma máqusaindaraa sípa márinau. Mi-sipáfa narí qumaara áinaina deedaqamáseenoo Asia máqa maaqandanai fíree qufaqa dóo maasá akarámufuafanoo qífiqee finau. Faiqí moó Aristarakusafa Maseedoonia máqa maaqaindaraafa Teesaronika máqusaindaraafa dóo maasá faqa finau. ³ Fífiufaqa eendáki faqa fímaríqau. Iqáqoofano Sidoona máqusai ónuraqau. Saidéena Yuriusafa reendeénidanoo Pauroona ámiqimasee qímaminau. Anée Sidoona máqusai aní áqoondiuqa márifana misá faqa ónu faiqáinaqa náranaina ámifana sípaki akarámafi máree fua qufano dóo miqímmínau.

⁴ Sidoona máqusai máriqa sípaki akarámufuafa fufano úfai káqinaindari ánufanoo sípa sía andeeqásee fúaqauafaqa Sipurusa áfuma qaannai óoru fíqumaki fiqáfana. ⁵ Maasá Sirisia máqa maaqaikundanai fífiufaqa Risia máqa maaqaki firaa taunna áuqu Miraa miqóo ónuraqafana. ⁶ Óonuroofano Saidéena fannoo sípa moó paqúrinau. Areakasandiria máqusaindaraa sípa Itari máqa maaqai fímaru sipafa márufano Saidéena maasá aiqáma mara quqásoofaqa fiqau.

⁷⁻⁸ Miraa máqusaindari moómoo faasaana eendáki mi-sipánaki anúqiqa fímaríqau. Fídaqa Nidusa máqusa amummaqa ónuraafanoo úfai káqinaindari áimaree ánufaqa quándakufaqa ooruku námmani ámuqumau Karetee áfuma óoquree miná auqaánai sía úfai úqunnai

mindánai fiqíafana. Miqóo Saramoonee máqa iroosá óorikiraqoo fiqummákufafa anuqúseeqa Raseea máqusa amummaqa óonuraqau. Óonuree firaa farumma qáfamasee minakí kiatéenna fannoo narí sípa máree minakí kéeqafi márufanoo úfai faqa ooruku námmani faqa sía árinau. Míqunara mi-farummána áuqu mandaaqá fárummee qiqau.

⁹Úfai fannoo káqinaindari ánuafaqa maasá kísaaqasaa miqóo márídaqa Itarinní fuanée qu áukuana taikánau. Ánutuna faqa moodáanaki qoomáqa suqáani qu ákuanafa dóo áinnaaqaramáfinoo sía amana fifaranoo. Pauroofa miná qáfeenoo maaqí qímasee naamúaqinai. ¹⁰Óo maa-fasiqáusa maasá maaqóoqari fúananoo mandáikammianoo. Sípa faqa sípakinaa qumiasana faqa maasá faqa kurídi taikánaura. ¹¹Saidéena fannoo sía Pauroona ufa írinau sípa ákoona faqa kiatéenna faqa misá ufa kai írinau. ¹²Misá máru farummafa sía kísaaqasaa qaaramoo qúqoona amana márufaqee qímasee sáina maasá sípaki moo fárumma Kareetee máqa maaqaindaraa farumma moó miná áuqu Finisa miqóo amanamásee qáfaanura. Miqóo fúaninna farummafa ámiqirafa márifaqa úfai sía ani márunnai ámiqimasee mandaáqai kísaaqasaa máriannee qiqau. Aiqámausa eedóo qufaqa moodáa moodáa maramarariqau.

Sípaki fímarufanoo úfai faqa aakú faqa nárinai.

¹³⁻¹⁴Misá Finisa fárummaki fuanée qufanoo úfai fannoo mitínai ubeekoofaqá misá asasamáseeqa ankáqa óoqu rarisámeeqee sípaki quqásee Kareetee máqa mámmaaqandanai fiqau. Misá fímarufanoo fímarunaindari úfai firaa tiá uqanna maqámau áninai. ¹⁵Mi-ufaiáfá sípa óoru árufaqa mara ubeekoofanoó sía amanaíkufanoo quqáseeqa úfai namufaqa káqi fiqau. ¹⁶⁻¹⁷Sípa fannoo káqikaa máqanamú miná áuqu Kauda miná fíqumarufaqa miná mandaáqa márídaqa káqikaa kanúqa sándannai rarisée márúna kadáapi rúmeeqee sípasaa ámuuqundari fatáafimamaqásee rumbáqau. Misá sípa nammári kási kásinoó qámbaana afooiandoora qímasee sánda firaaná qumárida qámbaana qámbaana rumbée maríqau. Misá úfai fannoo fúafa áminanoo Ribia máqasaa áruandoo qímasee séera sandáaqai márúna idukúeeqeeqa sípaki quqásee dóo kaqi úfai namufaqa fiqau.

¹⁸⁻¹⁹Úfai firaafá úqinoó nammári ámakaurufanoo sípa téeqi taaqufaqa ruffíasee sípa ummaara márídanoo ukúqnaandoo qímasee sípakinaa ummaara aiqáma nammáriki áqusoofanoo sípa fannoo aufadanau. Iqáqoofanoo kanánaana kai sípa ummaara ráidanoo qímasee minakínaa ainaina óosana óosana aiqáma maréeqee ooruku námmariki áqusaqau. ²⁰Moómoo eendaki fáasaana sía súani fásau qáfaqau minára misá fíranara randóosia. Úfai firaafá uqanna úqimarufaqa maasá qeeqá márirafa dóo taikéefoo qíafannana.

21-23 Sípakinaasa moómoo éendaki fáasaana sía nárana néemariqau, nárara kai máriqau. Minára Pauroofa misá qámabaanai fíndifinoo qímannimino qinau. Ínnee qiní ufa íriaqaana Kareetee máqusaki kai máriaqaana. Miqímaseefau sípakinaa ainaina firaa feefauru áqimariana sía áqunaiqini káqi máriqini. Dóo maqee qinée ínni fuki faaki qídaqa dóo paasóosiaqa. Sía ínneeqa moodáa kúqifaranoo, sípa kai kúquanoo. Qinée Ánutunaindi máridaqa miná aináinira faiqi máridaqa. Eendá éendaki Ánutuna qangiroo moó fannoo qinée márunnannai anirée qímaqimino qinau. 24 Pauroo sía rufáa, anée kúqaa Roomma máqanna firaa kiapana óorisaa kíkíqinnaranoo. Ánutufa narí ámiqira óosana uqéreeqeenoo aiqáma sípakimárisa aní áminoo, sía moó fannoo kúquanoo. 25 Dóo maa-faiqísá sía nímuqusa tíakiaqa, paasóosiaqa. Ánutufa qímaqimindee kai íannoo. Qinée miná irisée miná saqárikidaqa. 26 Káqikaa qóo úfai fannoo maasá sípa maramáree káqikaa maqanamu raqúramiannoo.

27-28 Maasá qísaukuqara taikásee qíkunni óoqu qaara faqa qaara faqa éendaki fáasaana Meediteeraneana ooruku námmani ámuuqumau fímarufaqa booskúrauqa óonumafi íri iseeqa eendá ámuqusaí Óo maasá moo máqa maaqa adeedí aniréeqa qímaseeqa sánda kísaaqa marasée ummaararóó áinaina miná átísaa qusúsee nammárikí áqusee qáfaqau. Nammári 120 amana meemái farúma difukúnaki márufaqa qáfaqau. Kafaa moosáa óonuree kafáa áquseeqa qáfaqau. Nammári 90 amana káqikaa faruma ausaanáikiranaki kai márinau. 29 Booskúrauqa miná qáfamasee eendáki óonisaa áruani qímaseeqa sípa áraqeemusáaqari qaara faqa qaara faqa qankáqa quqásóofanoo maqá qumároofaqa misá iqáqaranara innaaru qímariqau. 30-32 Booskúrauqa maasá sípa óorinni qankáqa quqáidee únna qímasee kanúqa maréeqeeqa nammárikí quqásee minakí áqufi quqásee sandáneera ímarufanoo Pauroofa qáfamasee Saidéena faqa sundíauqa faqa qímannimino qinau booskúrauqa sía márifaqa ínnisaimbaqa aiqáma kúquanauranoo. Booskúrauqa kanúqaki quqásee fídamia qufanoo sundíauqa kanúqa sánda ateékamufanoo kanúqa nammárikí pautaqí áqufinoo káqisamu finau.

33 Iqáqarara káarimaqóofanoo Pauroofa fuki faakí qídanoo qinau. Ínnee qísaukuqara taikásee qíkunni óoqu qaara faqa qaara faqa eendáki fáasaana sía née maríasa máriafanoo. Kísaaqa kamusaqa ínnee sía moodáa ainaina naafanoo. 34 Qinée ínni fuki faakí qídaqa dóo nárana marasée námasee sía kúqua. Sía ínniki moó fannoo abandíakaannoo. Ínnee káqi rumbáqa márifaranoo.

35-36 Pauroofa miqí qímaseenoo féemu maraséenoo ruqí ruqímaseenoo innaaru qímaseenoo noofaqa tautúmma qáfeeqa ámiqimmi ifoo qímaseeqa maasá faqa aiqámausa naqau. 37 Maasá mi-sipánaki márusa nísaaanarirafa maaqímminoo márinau 276 fasiqa moómoo uqanna máriqau. 38 Aiqáma námasee nímuuqu mámbufaqa ráisa fooqáaira nárana

miná áuqu uíta misá miná maréeqee ooruku námmariki téeqimasoofoano sápa aufadanau.

Sápa fannoo Marata maqá múnu raqúru ámufoano sápa rakéekaa inau.

³⁹Iqáqoo kanánaana maqá áfaisaa máridaqa yámaqa maaqanai fee márida fee qída sía írimariqau. Booskúrauqu qáfoofanoo nammári múqufi rainée marúqoo óonureeqa dínni káqi óoqu fímarunna minníseeqa dínni fárumma óonu mándi marúnaki kéeqararee qímasee amanamánde qáfaanee qiqau. ⁴⁰Miqí qímasee ankáqa sánda atekásoofanoo aiqáma nammáriki áqufiqau. Sápa sitíaqa ainaina rafáaqa fímaru sandana aukúsoofanoo akaqáusa miná áti qumáróofanoo séera sápa óorisaa uqéerasoofanoo úfai fannoo miná árinoo rariséenoó óorindari fínoo mi-farummánaki kéeqafiqa maqá raqúramianee qiqau. ⁴¹Sápa fuanéera máseenoo áqamakufanoo núkuda raqúramínoo óorindari utúsamafi kásooinoo márinau. Áraqeemu nammári fannoo firaqóo áridanoo rukákamumásanau.

⁴²⁻⁴⁴Sundáauqa karabúsa fasiqauqara nammári ámuuqumau fímariasa quqásee sandée foo qímasee aiqáma nárú taikáneerufanoo Saidéena fannoo Pauroonara ámuqusufanoo qáoo qímaseenoó qinau. Nammári ámuuqumau fímariasa sápasaaqari nammáriki áqufi nammári amuuqumau máqee fuaqa. Sía nammári ámuuqumau fímariasa sápa rufádaairana áti aina qumáreeqa minásaa óoqu marifi fuaqa. Dóo maasá miqímandeeqa aiqámausa maqásaa fiqau.

Marata máqusanaasa ámiqimasee rakísinnimaqau.

28 ¹Maasá aiqáma nammáriqari áfainni akarámáfufaqa qáfaafana aiqáma ámiqimandee máriqiafana. Miqóoqaraasa iroofaqa mi-maqána áuqu Marata fée qiqau. ²Marata máqannaasa maasá ámiqi ámiqimaqisaqau. Aaku rufaqa suara dárufaqa misá idáraseeqa mara quqáseeqa maasá qíqoondikiqau.

³Pauroofa idá ásaida maramáreenoo idáki áqusoofanoo sakáni minakí kukéeqanoo máriufa ásauku aakúsee miqóo dírinoo márinau. ⁴Marata máqannaasa miná qáfeeqa maaqí qímasee únna ufa qiqau, maa-fasiqáfa faiqí nárímarifa márifanoo. Misá nimana fannoo mi-sakanína aundurái kéeqafifanoó naráridanoo. Ooruku námmariki sía kúqunara sakáni fannoo miná áridanoo. ⁵Pauroofa ásauku rutátufanoo sakáni idáki áqufufanoo Pauroofa sía aurínau.

⁶Marata máqannaasa miná qáfamasee qiqau káqi kásooíqa máridaqa qáfa mifá innooqáannoó fee maqásaa áqufínoo kúquannoó fee qímasee kísaaqasaa fífau qáfee maríqau.

⁷Pauroofa sía kúqufaqa misá minára moo ánutu fée qiqau. Maasá sápa maqásaa raqúru ámuqoo karaambáíqa áuqu Pubariusafa miná áfuqa

anaadóo aaqá raqúramináu. Pubariusafa Marata máqannaá karaambáiqá márínáu. Mifá maasá qumu qífiqeenoo múrusoofaqa qaaramoo fáasaana miná faqa máriqiafana. ⁸Pubariusana ákoofa aurínoo márínáu. Miná aurírafa afaaqa idídidanoo áratootooki márínáu. Pauroofa minára iriséenoo miná máaqaki kéeqafinoo innaaru qímaseenoo narí ásauku miná afaaqasáa mundúsoofanoo aurírafa taikánáu.

⁹Miqímasoofaqa qáfamaseeqa mi-maqannáasa mi-saqanná márusa narí aurírausauqa náakidaqa mínisee márufanoo aurírana taikánnisee marínáu.

Marata máqa maaqaindari moo sípaki Roomma máqusai fiqau.

¹⁰⁻¹¹Maasá qaaramoo qúqoona Marata máqasaa máriqiafana maasá sípa moó miná áuqu Moodáa Karira Anutuqanda maasá miná paqúriqiafana. Areekasandiria máqannaá sípa fannoo Itari fímaru sipafa úfaira rufíasee Marata máqasaa fáasai ani kukéeqanoo márínáu. Maasá mi-sipánaki akarámafuaafanaqa Marata máqannaasa nárana faqa óosana óosana ainaina faqa aanásaa naaqée qímasee quqásoofaqa maasá máreeqa Itari máqa maaqai fiqíafana. ¹²Fífiufaqa Sisiri áfuma firaannái óonuree fira taunnaki Sirakusee máqusai raqúramisee qaaramoo áfuru miqóo faiqafana.

¹³Dóo miqóoqari sípaki nammári ámuuqumau fífiufaqa Itari máqa maaqa átisaa fira taunna Reekiumma máqusai kásooiqíafana. Iqáqoo kanánaana úfai maasá ínaaqianaindari úqinoo séera fuaqóofanoo dadaaqufaqa káqi káqiufaqa qaara faasaana kái Puteeóri máqusai sípa kásooináu. Puteeóri máqusa Roomma máqusa Kaamánna máqusai márínáu. Aiqáma sípauqa Puteeóri máqusasaa múnu afiqúsee márufaqa maqámau Roomma máqusai fímariaqau. ¹⁴Puteeóri máqusaki Yísuna ufa írimarusa paqúrimasee misá faqa moodáa amaana máriqiafana. Dóo miqóoqari andeeqásee Roomma máqusa andeeqásee maqámau fiqíafana.

¹⁵Roomma máqusai Yísuna ufa írimarusa akaqáusa márusa óoqai Pauroofa ánimarunara iriséeqa aanái káqikaa máqusa Apiusana makéeta faqa qaaramoo pásindiaqa maqa máqusa faqa máruqoo Yísuna ufa írimarusa qumu qífiqee Roomma máqusai óoru fíqau. Pauroofa misá nínadafoofanoo ámuqusaki idaaqufanoo Ánutunara dúfi dúfi qímasee dóo misá faqa Roomma máqusai óorufinau.

Pauroofa Roomma máqusai kísaaqasaa máru ufana.

¹⁶Maasá Roomma máqusai óoruroofanoo Kiapafa Pauroonara áaduma moo máqaki márínanoo sundía kai rakísianifee qinau.

¹⁷Pauroofa mi-maqánaki qaaramoo áfuru faiqéenoo Roomma máqusai máru Yuda máqannaasa úriqararasa náaramasoofaqa suqúmaree Pauroona máaqaki aniroofanoo Pauroofa ufa qímanniminoo qinau.

Óo qiní qíkaqaafasaa, sía qinée moo áinaina qeeqá máqannaasaindi máreeqa sía maasá qeeqá qikeekú qikaakú sándúfa rukíaafanausa márídaqa Yeerusaree máqannaasa qiní ruúmbeeqeeqa Roomma máqanna nímia. ¹⁸⁻¹⁹Kiapausa Seesareea máqusai qiní mandáinainara randóosia sía moo kúqira ainaina qiníki márínau. Minára misá qiní idukúanee qufaqa Yuda máqanna afeekaikámándeé áanoo ufaqa qinée quándaki Sisaana áuqureeqa sía qeeqá máqannaasa ufa nímiraree qímaseefau maa-ufána óosana áreefau náriqá kai. ²⁰Minára qinée ínni qímannimianeera náaraida. Ánutuna ásauku mundírafa ánianínanara Isaraee máqannaasa irimáree fídaqa minára kai qiní qísauku maa-sainandáfa rumbánoo máridanoo. ²¹⁻²²Yuda máqannaá úriqararausa mi-ufána iriséeqa Pauroona qímamiqa qiqua. Maasá sía Yudeeaa máqannaá ufa moó aníara íriqa, sía moó fannoo pása ákara rúma aníara maasá qímaqeenoo. Sía moó fannoo mindári anirée aníara mandá ufa qía. Maa-fuka ufána Yísunara aiqáma maqa maaqaki máriasa níkoo fee qídaqa, maasá minára aní ufa írianauree qídaqa.

²³Miqí qímaseeqa moo súaniara útaaqamásoofanoo mi-faasaannásaa Yuda máqannaá moómoo anirée Pauroona máaqaki kéeqafufanoo Pauroofa Ánutuna quqúsa ufara naamúa qímarínau. Kanánaana óosana araséeno eendírana paqúrinau. Pauroofa tamummáqara fasiqausa ákarakinaa ufa faqa Mooseena sándufa faqa minakínaanannai Yísunara naamúa qinau. ²⁴Akaqáusa Pauroona ufa irisée kúqaa ánoonee qímasee íriqau. Akaqáusa sía íriqau. ²⁵Pauroofa miná qáfamaseeno qímannimino qinau. Ánutuna náaquqara maraquna fannoo tamummáqara fasiqa Eesaiaana óoqai áakufinoo dadaaqufanoo ínni níkeekú níkaakú náaru kambíqaaninna ainainara qímanniminu. ²⁶Mifá maaqí qinau.

Eesaiaa anée óonureena Isaraee máqannaasa maaqí qímasee qiní ufa qímannimia. Ínnee kísaaqasaa qiní Ánutusa ufa íridaqa sía ufa írifaranoo. Ínnee kísaaqasaa qiní ufa nífunnai qáfee márifanoo sía miná ánoona paqúrifaranoo.

²⁷Ínnee maa-maqannáasa nitikúra ummaarándanóo máridanoo óoni miqírafa márídanoo. Misá náriqa náaqoo nísaukunni ititéemariasa márídaqa. Misá nárikai nári nífu dimbéemariasa márídaqa. Misá nári nífunnai qáfeefoora náaqoonnai írifoora nitikúrannai óonumafi írifoora. Misá qiní Ánutu finnái quandéefoora, qinée misá ámiqimánnisaannoora.

²⁸⁻²⁹Pauroofa miqímasee qímannimiseeno maa-ufánannai rafáaqafino qinau. Ánutufa ínniara maa-ufána íriaqee qinau. Dóo Ánutuna faiqí maréeqee narí asumu máriranaki quqémaru ufafa dóo ánaamuru máqa máqai dáraanino. Misá írifara ínnee sía írimariafano. Miqí qímasoofaqa Yuda máqannaasa Pauroona

máaqakiqari ráudamaki fídaqa narínni narínni ufa raináqa fiqau.
30-31 Pauroofa máru maqana úfaasu maqaki márínau maqee maqee
munnimma áqusaida márínau. Qaara aukwana mi-maqánaki márúfaqa
moómoosa anirée márufanoo náarama quqásaidanoo Ánutuna
quqúsara qímannidanoo Karaambáiqá Yísufa ásauku mundíranara faqa
paasóosamasee naamúa qímarínau. Sía moó fannoo qáoo qímarínau.
Eedóo kai qímariqau.